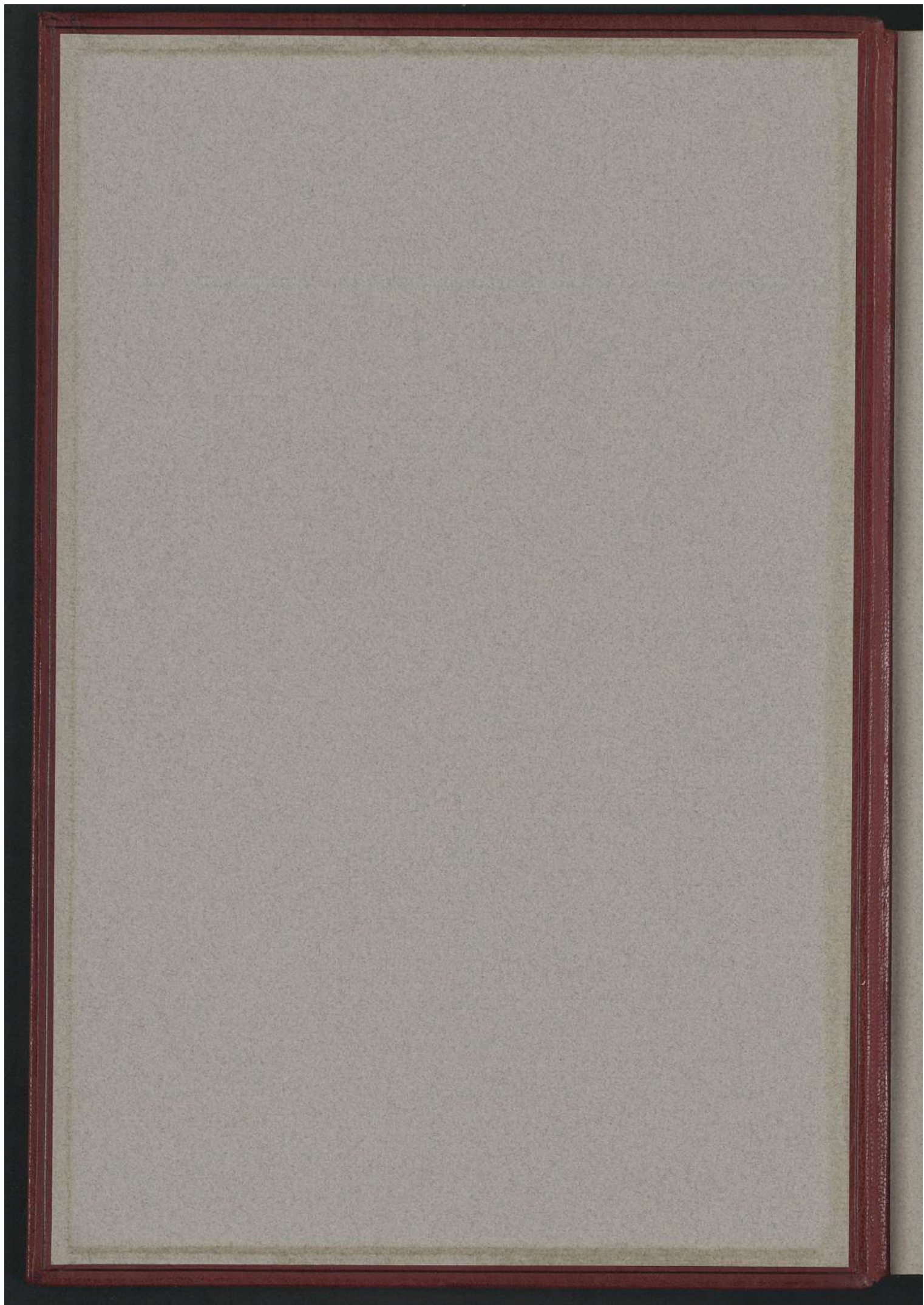
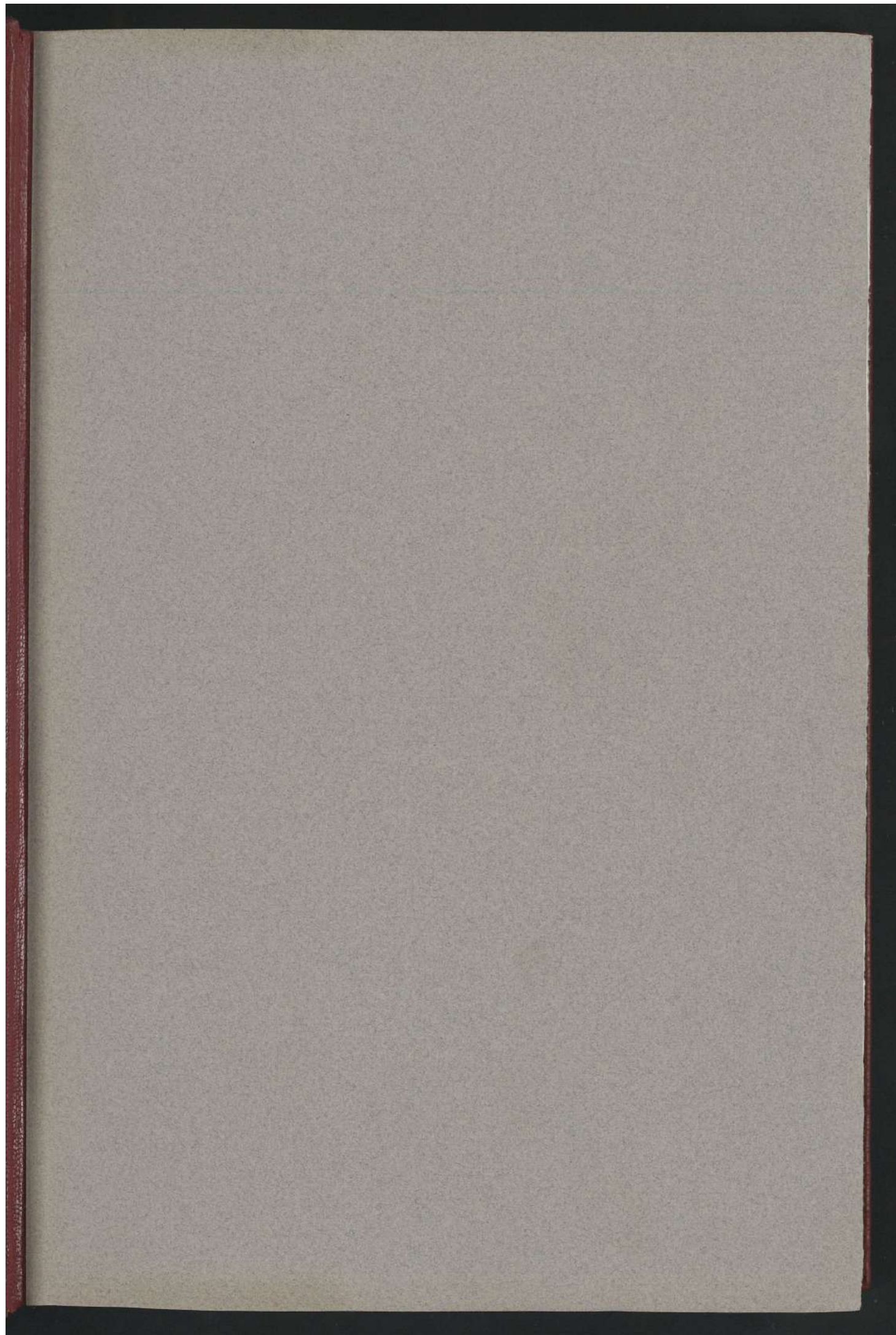
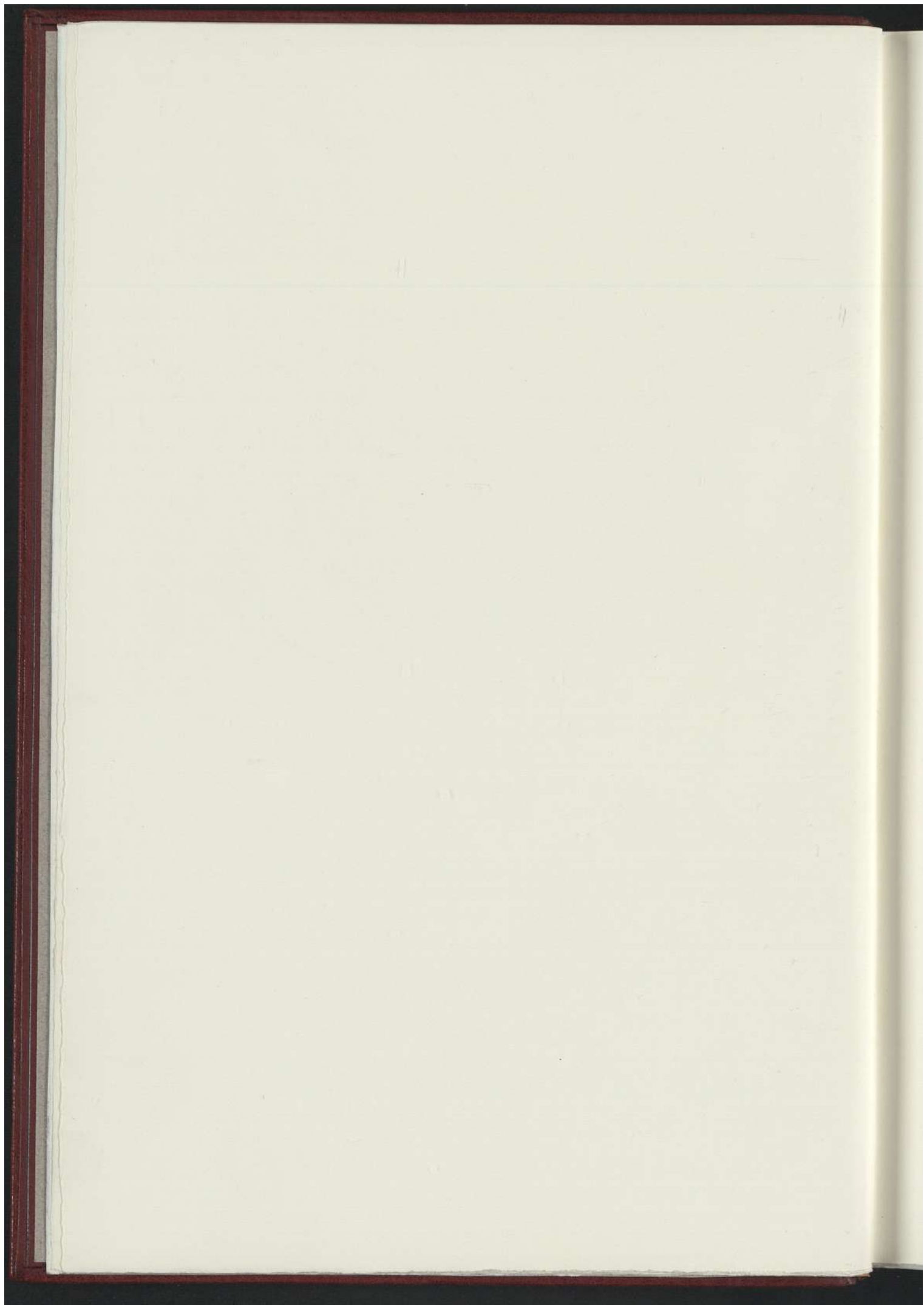

SANCTUM
EVANGELIUM

EDITIONES OFFICINAE BODONI
VERONA

REPORT OF THE
COMMISSIONER OF THE
LAND OFFICE

11

11

11

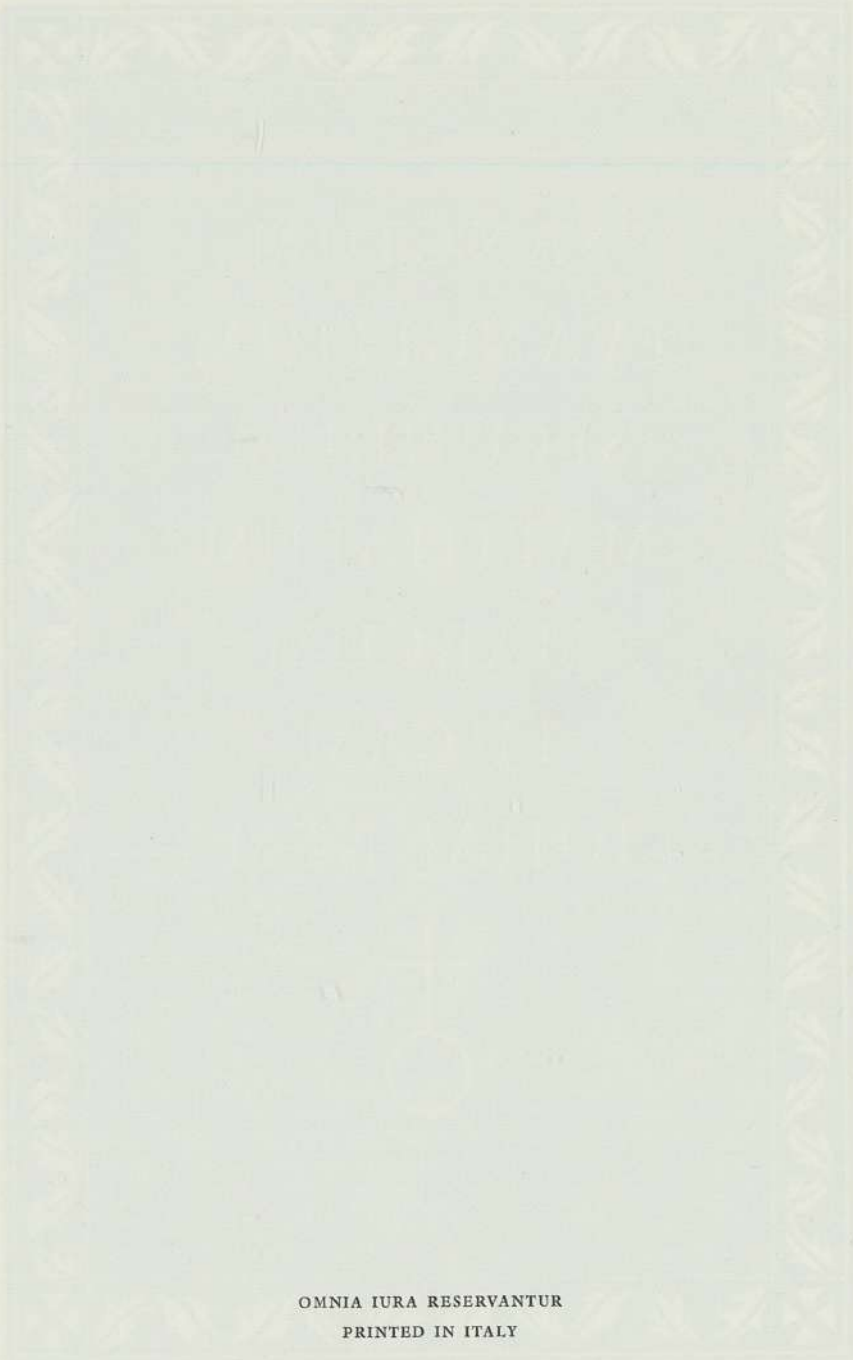
11

11

11

SANCTUM
EVANGELIUM
SECUNDUM
MATTHAEUM
MARCUM
LUCAM
IOHANNEM

OMNIA IURA RESERVANTUR
PRINTED IN ITALY

EVANGELII VERBA

MATTHAEUS	9
MARCUS	101
LUCAS	161
IOHANNES	259

EVANGELII VERBA

MATTHEUS

MARCUS

LUCAS

IOHANNES

MATTHAEUS

MATTHEUS

SANCTUM IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM MATTHAEUM

CAPUT I

LIBER generationis Iesu Christi,
filii David, filii Abraham.

Abraham genuit Isaac. Isaac autem
genuit Iacob. Iacob autem genuit
Iudam et fratres eius. Iudas autem
genuit Phares et Zaram de Thamar.

Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit
Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab au-
tem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon.
Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem
genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse
autem genuit David regem. David autem rex genuit
Salomonem ex ea, quae fuit Uriae. Salomon autem
genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias
autem genuit Asa. Asa autem genuit Iosaphat. Iosa-
phat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit Oziam.
Ozias autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit
Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. Ezechias au-
tem genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon.
Amon autem genuit Iosiam. Iosias autem genuit Ie-
choniam et fratres eius in transmigratione Babylonis.
Et post transmigrationem Babylonis Iechonias ge-
nuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. Zo-
robabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit
Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. Azor autem

SECUNDUM

genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.

Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David generationes quattuordecim, et a David usque ad transmigrationem Babylonis generationes quattuordecim, et a transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim.

Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto. Ioseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam

traducere, voluit occulte dimittere eam. Haec autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in somnis ei dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est,

MATTHAEUM

de Spiritu sancto est. Pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: 'Ecce virgo in utero habebit et pariet filium, et vocabunt nomen eius Emmanuel' quod est interpretatum Nobiscum Deus. Exsurgens autem Ioseph a somno fecit sicut praecepit ei angelus Domini, et accepit coniugem suam. Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum, et vocavit nomen eius Iesum.

CAPUT II

Cum ergo natus esset Iesus in Bethleem Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hierosolymam dicentes: Ubi est qui natus est rex Iudaeorum? Vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum. Audiens autem Herodes rex turbatus est, et omnis Hierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei: In Bethleem Iudae; sic enim scriptum est per prophetam: 'Et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda; ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israhel.'

Tunc Herodes clam vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis. Et mittens illos in Bethleem dixit: Ite et interrogate diligenter

SECUNDUM

de puero, et cum inveneritis, renuntiatis mihi, ut et ego veniens adorem eum. Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce stella quam viderant in oriente, antecedebat eos, usquedum veniens staret supra ubi erat puer. Videntes autem stellam gavisissimi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum; et apertis thesauris suis obtulerunt ei

munera, aurum, tus et murrā. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens: Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in Aegyptum, et esto ibi usquedum dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum. Qui con-surgens accepit puerum et matrem eius nocte, et secessit in Aegyptum. Et erat ibi usque ad obitum

MATTHAEUM

Herodis, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: 'Ex Aegypto vocavi filium meum.'

Tunc Herodes videns quoniam illusus esset a Magis, iratus est valde et mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra, secundum tempus quod exquisierat

a Magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: 'Vox in Rama audita est, ploratus et ululatus multus. Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.'

Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto dicens: Surge et accipe puerum et matrem eius, et vade in terram Israhel; defuncti sunt enim, qui quaerebant animam pueri. Qui consurgens accepit puerum et matrem eius, et venit in terram Israhel. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo,

SECUNDUM

timuit illo ire, et admonitus in somnis secessit in partes Galilaeae. Et veniens habitavit in civitate quae vocatur Nazareth, ut adimpleretur quod dictum est per prophetas: Quoniam Nazaraeus vocabitur.

CAPUT III

In diebus autem illis venit Iohannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae et dicens: Paenitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum. Hic est enim, qui dictus est per Isaiam prophetam dicentem: 'Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.'

Ipse autem Iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliceam circa lumbos suos, esca autem eius erat locustae et mel silvestre. Tunc exhibat ad eum Hierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circa Iordanem; et baptizabantur ab eo in Iordane confitentes peccata sua.

MATTHAEUM

Videns autem multos pharisaeorum et sadducaeorum venientes ad baptismum suum dixit eis: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructum dignum paenitentiae. Et ne velitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham; dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua in paenitentiam; qui autem post me venturus est fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare; ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni. Cuius ventilabrum in manu sua, et permundabit aream suam, et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Iohannem, ut baptizaretur ab eo. Iohannes autem prohibebat eum dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me? Respondens autem Iesus dixit ei: Sine modo; sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua, et ecce aperti sunt ei caeli, et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam et venientem super se. Et ecce vox de caelis, dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

SECUNDUM

CAPUT IV

Tunc Iesus ductus est in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus, postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit: Scriptum est: 'Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.'

Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, et statuit eum super pinnaculum templi, et dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: 'Quia angelis suis mandavit de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.' Ait illi Iesus: Rursum scriptum est: 'Non tentabis Dominum Deum tuum.'

Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum, et dixit ei: Haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Iesus: Vade, Satana; scriptum est enim: 'Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.' Tunc reliquit eum diabolus, et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei.

Cum autem audisset Iesus quod Iohannes traditus esset, secessit in Galilaeam, et relicta civitate Nazareth venit et habitavit in Capharnaum maritima, in finibus Zabulon et Nephthalim, ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam: 'Terra Zabulon et terra Nephthalim, via maris trans Iordanem, Galilaea gentium, populus qui sedebat in

MATTHAEUM

tenebris, vidit lucem magnam, et sedentibus in regione umbrae mortis lux orta est eis.' Exinde coepit Iesus praedicare et dicere: Paenitentiam agite; appropinquavit enim regnum caelorum.

Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilaeae vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare; erant enim piscatores. Et ait illis: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo

relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius, in navi cum Zebedaeo patre eorum reficientes retia sua, et vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum.

Et circuibat Iesus totam Galilaeam, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni, et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in totam Syriam, et

SECUNDUM

obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos et paralyticos, et curavit eos.

Et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea et Decapoli et de Hierosolymis et de Iudaea et de trans Iordanem.

CAPUT V

Videns autem Iesus turbas ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, et aperiens os suum docebat eos dicens: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: gaudete et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis; sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.

Vos estis sal terrae; quod si sal evanuerit, in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem

MATTHAEUM

posita, neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.

Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas; non veni solvere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum et terra, iota unum aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. Dico enim vobis quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum.

Audistis quia dictum est antiquis: 'Non occides;' qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo: Raca, reus erit concilio. Qui autem dixerit: Fatue, reus erit gehennae ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo, et tunc veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo; ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro, et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.

SECUNDUM

Audistis quia dictum est antiquis: 'Non moechaberis.' Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs te; expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam et proice abs te; expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam.

Dictum est autem: 'Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii.' Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari, et qui dimissam duxerit adulterat.

Iterum audistis quia dictum est antiquis: 'Non periurabis, reddes autem Domino iuramenta tua.' Ego autem dico vobis non iurare omnino, neque per caelum, quia thronus Dei est; neque per terram, quia scabellum est pedum eius; neque per Hierosolymam, quia civitas est magni regis; neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere autni grum. Sit autem sermo vester, est, est; non, non; quod autem his abundantius est, a malo est.

Audistis quia dictum est: 'Oculum pro oculo, et dentem pro dente.' Ego autem dico vobis non resistere malo; sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebe illi et alteram; et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere,

MATTHAEUM

dimitte ei et pallium; et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo et alia duo. Qui petit a te, da ei; et volenti mutuari a te ne avertaris.

Audistis quia dictum est: 'Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum.' Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii patris vestri qui in caelis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester caelestis perfectus est.

CAPUT VI

Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis; alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in caelis est.

Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna tua in abscondito, et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

Et cum oratis, non eritis sicut hypocritae, qui

SECUNDUM

amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito, et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

Orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici; putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis; scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum. Sic ergo vos orabitis:

PATER NOSTER QUI ES IN CAELIS ·
SANCTIFICETUR NOMEN TUUM · ADVENIAT
REGNUM TUUM · FIAT VOLUNTAS TUA SICUT
IN CAELO ET IN TERRA · PANEM NOSTRUM
SUPERSUBSTANTIALEM DA NOBIS HODIE · ET
DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA SICUT ET
NOS DIMITTIMUS DEBITORIBUS NOSTRIS · ET
NE NOS INDUCAS IN TENTATIONEM ·
SED LIBERA NOS A MALO ·

AMEN

Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater vester caelestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.

Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes; exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas, unge

MATTHAEUM

caput tuum et faciem tuam lava, ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi aerugo et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in caelo, ubi neque aerugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.

Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt, ipsae tenebrae quantaerunt?

Nemo potest duobus dominis servire; aut enim unum odio habebit et alterum diliget; aut unum sustinebit et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonae.

SECUNDUM

Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum? Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea; et Pater vester caelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt; non laborant neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Si autem faenum agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos modicae fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur? Haec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quaerite ergo primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi; sufficit diei malitia sua.

CAPUT VII

Nolite iudicare, ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini; et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo

MATTHAEUM

dicis fratri tuo: Sine, eiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabs est in oculo tuo? Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.

Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi disrumpant vos.

Petite, et dabitur vobis; quaerite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in caelis est dabit bona petentibus se?

Omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Haec est enim lex et prophetae.

Intrate per angustam portam, quia lata porta et spatiosa via est, quae ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et arta via est, quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam!

Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces; a fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona

SECUNDUM

malos fructus facere, neque arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

Non omnis qui dicit mihi: Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum; sed qui facit voluntatem Patris mei qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum. Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo daemonia eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: Quia numquam novi vos, discedite a me qui operamini iniquitatem.

Omnis ergo, qui audit verba mea haec et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram; et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat super petram.

Et omnis, qui audit verba mea haec et non facit ea, similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam super arenam; et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna.

Et factum est, cum consummasset Iesus verba haec, admirabantur turbae super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut scribae eorum et pharisaei.

MATTHAEUM

CAPUT VIII

Cum autem descendisset de monte, secutae sunt eum turbae multae. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum tetigit eum dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris; sed vade, ostende te sacerdoti et offer munus, quod praecepit Moyses, in testimonium illis.

Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio rogans eum et dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur. Et ait illi Iesus: Ego veniam, et curabo eum. Et respondens centurio ait: Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum; sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites; et dico huic: Vade, et vadit; et alii: Veni, et venit; et servo meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Iesus miratus est et sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israhel. Dico autem vobis, quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob in regno caelorum; filii autem regni eicientur in tenebras exteriores; ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit Iesus centurioni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem et febricitantem. Et tetigit ma-

SECUNDUM

num eius, et dimisit eam febris, et surrexit et ministrabat eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei multos daemonia habentes, et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit, ut adimpleretur

quod dictum est per Esaïam prophetam, dicentem: 'Ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes nostras portavit.'

Videns autem Iesus turbas multas circum se iussit ire trans fretum. Et accedens unus scriba ait illi: Magister, sequar te, quocumque ieris. Et dicit ei Iesus: Vulpes foveas habent et volucres caeli nidos, Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi: Domine, per-mitte me primum ire et sepelire patrem meum. Iesus autem ait illi: Sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in naviculam secuti sunt eum discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur

MATTHAEUM

fluctibus, ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius et suscitaverunt eum dicentes: Domine, salva nos, perimus. Et dicit eis Iesus: Quid timidi estis, modicae fidei? Tunc surgens imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes: Qualis est hic, quia venti et mare oboediunt ei?

Et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes daemonia, demonum exeuntes, saevi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamaverunt dicentes: Quid nobis et tibi, Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem non longe ab illis grex multorum porcorum pascens. Daemones autem rogabant eum dicentes: Si eicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, et ecce impetu abiit totus grex per praeceps in mare, et mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt; et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia et de eis qui daemonia habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam Iesu, et viso eo rogabant, ut transiret a finibus eorum.

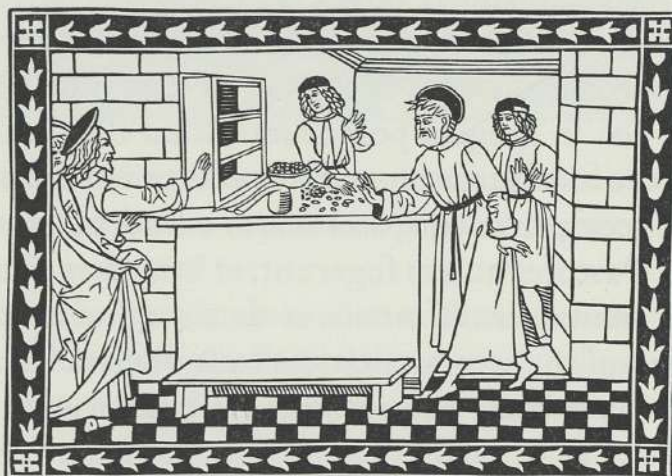
CAPUT IX

Et ascendens in naviculam transfretavit et venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt

SECUNDUM

intra se: Hic blasphemat. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere: Surge et ambula? Ut autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Et surrexit et abiit in domum suam. Videntes autem turbae timuerunt et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

Et cum transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthaeum nomine. Et ait illi:

Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum Iesu et discipulis eius. Et videntes pharisaei dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? At Iesus audiens ait: Non

MATTHAEUM

est opus valentibus medicus, sed male habentibus. Euntes autem discite quid est: 'Misericordiam volo et non sacrificium.' Non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

Tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis dicentes: Quare nos et pharisaei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus; tollit enim plenitudinem eius a vestimento, et peior scissura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres, alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt, et ambo conservantur.

Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens: Domine, filia mea modo defuncta est; sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet. Et surgens Iesus sequebatur eum et discipuli eius.

Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius, salva ero. At Iesus conversus et videns eam dixit: Confide, filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora.

Et cum venisset Iesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat: Recedite; non est enim mortua puella, sed dormit.

SECUNDUM

Et deridebant eum. Et cum eiecta esset turba, intravit et tenuit manum eius, et surrexit puella. Et exiit fama haec in universam terram illam.

Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo caeci clamantes et dicentes: Miserere nostri, fili David. Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum caeci. Et dicit eis Iesus: Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum, et comminatus est illis Iesus dicens: Videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa.

Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum daemonium habentem. Et eiecto daemonio, locutus est mutus, et miratae sunt turbae dicentes: Numquam apparuit sic in Israhel. Pharisei autem dicebant: In principe daemoniorum eicit daemones.

Et circuibat Iesus omnes civitates et castella, docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni, et curans omnem languorem et omnem infirmitatem. Videns autem turbas, misertus est eis, quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

MATTHAEUM

CAPUT X

Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem.

Duodecim autem apostolorum nomina sunt haec: Primus Simon, qui dicitur Petrus, et Andreas frater eius, Iacobus Zebedaei et Iohannes frater eius,

Philippus et Bartholomaeus, Thomas et Matthaeus publicanus, Iacobus Alphaei et Thaddaeus, Simon Cananaeus et Iudas Iscariotes, qui et tradidit eum. Hos duodecim misit Iesus praecipiens eis dicens:

In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis; sed potius ite ad oves, quae perierunt domus Israel. Euntes autem praedicate dicentes: Quia appropinquavit regnum caelorum. Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos

SECUNDUM

mundate, daemones eicite; gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via neque duas tunicas neque calceamenta neque virgam; dignus enim est operarius cibo suo.

In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit, et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum salutate eam dicentes: Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel civitate excutite pulverem de pedibus vestris. Amen dico vobis: Tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorrhaeorum in die iudicii, quam illi civitati.

Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos; et ad praesides et ad reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus. Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium, et insurgent filii in parentes et morte eos afficient; et eritis odio omnibus propter nomen meum; qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

MATTHAEUM

Cum autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, non consummabitis civitates Israhel, donec veniat Filius hominis.

Non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum. Sufficit discipulo, ut sit sicut magister eius; et servo sicut dominus eius. Si patrem-familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod non revelabitur, et occultum, quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine, et quod in aure auditis praedicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; sed potius timete eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeresset assidue veniunt, et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere; multis passeribus meliores estis vos.

Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo qui in caelis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo qui in caelis est.

Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram; non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam; et inimici hominis, domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus, et qui amat filium aut filiam super

SECUNDUM

me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam perdet illam, et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam.

Qui recipit vos me recipit, et qui me recipit recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet, et qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

CAPUT XI

Et factum est, cum consummasset Iesus praeci-
piens duodecim discipulis suis, transiit inde, ut
doceret et praedicaret in civitatibus eorum.

Iohannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Iesus ait illis: Euntes renuntiate Iohanni quae audistis et vidistis. Caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, coepit Iesus dicere ad turbas de Iohanne: Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus

MATTHAEUM

regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. Amen, dico vobis, non surrexit inter natos

mulierum maior Iohanne Baptista; qui autem minor est in regno caelorum, maior est illo. A diebus autem Iohannis Baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. Omnes enim prophetae et lex usque ad Iohannem prophetaverunt, et si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat.

Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes coequalibus dicunt: Cecinimus vobis, et non saltastis; lamentavimus, et non planxistis. Venit enim Iohannes neque manducans neque bibens, et dicunt: Daemonium habet. Venit Filius hominis manducans

SECUNDUM

et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis.

Tunc coepit exprobrare civitatibus, in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non egissent paenitentiam. Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida; quia si in Tyro et Sidone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere paenitentiam egissent. Verumtamen dico vobis: Tyro et Sidoni remissius erit in die iudicii quam vobis. Et tu, Capharnaum, numquid usque in caelum exaltaberis? usque in infernum descendes; quia si in Sodomis factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, forte mansissent usque in hanc diem. Verumtamen dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi.

In illo tempore respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo novit Filium nisi Pater; neque Patrem quis novit nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare.

Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde; et invenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suave est et onus meum leve.

MATTHAEUM

CAPUT XII

In illo tempore abiit Iesus per sata sabbato, discipuli autem eius esurientes coeperunt vellere spicas et manducare. Pharisei autem videntes dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit et qui cum eo erant; quomodo intravit in domum Dei et panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia templo maior est hic. Si autem sciretis, quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium, numquam condemnassetis innocentes. Dominus enim est Filius hominis etiam sabbati.

Et cum inde transisset, venit in synagogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam, et interrogabant eum dicentes: Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo qui habeat ovem unam, et si ceciderit haec sabbatis in foveam, nonne tenebit et levabit eam? Quanto magis melior est homo ove? Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est sanitati sicut altera. Exeuntes autem pharisei consilium faciebant adversus eum, quomodo perderent eum. Iesus autem sciens recessit inde, et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes. Et praecepit eis ne mani-

SECUNDUM

festum eum facerent, ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem: 'Ecce puer meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animae meae. Ponam spiritum meum super eum, et iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius; harundinem quassatam non confringet, et linum fumigans non extinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium; et in nomine eius gentes sperabunt'.

Tunc oblatus est ei daemonium habens, caecus et mutus, et curavit eum, ita ut loqueretur et videret. Et stupebant omnes turbae et dicebant: Numquid hic est filius David? Pharisei autem audientes dixerunt: Hic non eicit daemones nisi in Beelzebub principe daemoniorum. Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis: Omne regnum divisum contra se desolabitur, et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit. Et si satanas satanam eicit, adversus se divisus est; quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in Beelzebub eicio daemones, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Si autem ego in spiritu Dei eicio daemones, igitur pervenit in vos regnum Dei. Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere, nisi prius alligaverit fortem? et tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum, contra me est, et qui non congregat mecum, spargit.

Ideo dico vobis: Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autem blasphemia non remittetur. Et quicumque dixerit verbum con-

MATTHAEUM

tra Filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo neque in futuro. Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum, aut facite arborem malam et fructum eius malum; siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona, et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Ex verbis enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis.

Tunc responderunt ei quidam de scribis et pharisaeis dicentes: Magister, volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis: Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus. Viri Ninivitae surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam, quia paenitentiam egerunt in praedicatione Ionae; et ecce plus quam Ionas hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis; et ecce plus quam Salomon hic.

Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quaerens requiem, et non invenit. Tunc dicit: Revertar in domum meam, unde

SECUNDUM

exivi. Et veniens invenit eam vacantem, scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi; et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pessimae.

Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius et fratres stabant foris quaerentes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait: Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos dixit: Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in caelis est, ipse meus frater et soror et mater est.

MATTHAEUM

CAPUT XIII

In illo die exiens Iesus de domo sedebat secus mare. Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut in naviculam ascendens sederet; et omnis turba stabat in litore. Et locutus est eis multa in parabolis dicens: Ecce exiit qui seminat seminare. Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres caeli et comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam; et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae. Sole autem orto aestuaverunt; et quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas, et creverunt spinae et suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. Qui habet aures audiendi audiat.

Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum, illis autem non est datum. Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit; qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident, et audientes non audiunt neque intellegunt. Et adimpletur in eis prophetia Esaiiae dicentis: 'Auditu audietis et non intellegetis, et videntes videbitis et non videbitis. Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt et oculos suos clauserunt; nequando videant oculis et

SECUNDUM

auribus audiant et corde intellegant et convertantur, et sanem eos.' Vestri autem beati oculi quia vident, et aures vestrae quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi prophetae et iusti cupierunt videre quae videtis et non viderunt, et audire quae auditis et non audierunt.

Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum regni et non intellegit, venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius; hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus est, hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio accipit illud. Non habet autem in se radicem, sed est temporalis; facta autem tribulatione et persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum audit, et sollicitudo saeculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum et intellegit et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum.

Aliam parabolam proposuit illis dicens: Simile factum est regnum caelorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit. Cum autem crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem servi patrisfamilias dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde ergo habet zizania? Et ait illis: Inimicus

MATTHAEUM

homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus et colligemus ea? Et ait: Non, ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis et triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum.

Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo; quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, maius est omnibus holeribus et fit arbor, ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius.

Aliam parabolam locutus est eis: Simile est regnum caelorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum.

Haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis, ut imple-retur quod dictum erat per prophetam dicentem: 'Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscon-dita a constitutione mundi.'

Tunc dimissis turbis venit in domum, et accesse-runt ad eum discipuli eius dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum semen est Filius hominis. Ager autem est mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii regni. Zizania autem filii sunt nequam. Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis vero consummatio saeculi est, messorum autem angeli

SECUNDUM

sunt. Sicut ergo colliguntur zizania et igni comburuntur, sic erit in consummatione saeculi. Mittet Filius hominis angelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem, et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus et stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat.

Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro; quem qui invenit homo, abscondit et prae gaudio illius vadit et vendit universa quae habet et emit agrum illum.

Iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas. Inventa autem una pretiosa margarita, abiit et vendidit omnia quae habuit et emit eam.

Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare et ex omni genere piscium congreganti. Quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione saeculi; exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis; ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis haec omnia? Dicunt ei: Etiam. Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo nova et vetera.

Et factum est, cum consummasset Iesus parabolas istas, transiit inde. Et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur et dicerent: Unde huic sapientia haec et virtutes?

MATTHAEUM

Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria, et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas? Et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

CAPUT XIV

In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Iesu, et ait pueris suis: Hic est Iohannes Baptista; ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit Iohannem et alligavit eum et posuit in carcerem propter Herodiadem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Iohannes: Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit populum, quia sicut prophetam eum habebant. Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio et placuit Herodi. Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. At illa praemonita a matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Iohannis Baptistae. Et contristatus est rex; propter iuramentum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari. Misitque et decollavit Iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco et datum est puellae, et attulit matri suae. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius et sepelierunt illud, et venientes nuntiaverunt Iesu.

Quod cum audisset Iesus, secessit inde in navi-

SECUNDUM

cula in locum desertum seorsum; et cum audissent turbae, secutae sunt eum pedestres de civitatibus. Et exiens vidit turbam multam et misertus est eis et curavit languidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: Desertus est locus, et hora iam praeteriit; dimitte turbas, ut euntes in castella emant sibi escas. Iesus autem dixit eis: Non habent necesse ire; date illis vos manducare. Responderunt ei: Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discumbere super faenum, acceptis quinque panibus et duobus piscibus, aspiciens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum, exceptis mulieribus et parvulis.

Et statim compulit Iesus discipulos ascendere in naviculam et praecedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus; erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare. Et videntes eum super mare ambulantem turbati sunt dicentes: Quia phantasma est, et prae timore clamaverunt. Statimque Iesus locutus est eis dicens: Habete fiduciam; ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire

MATTHAEUM

super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam ut veniret ad Iesum. Videns vero ventum validum timuit et cum coepisset mergi, clamavit dicens: Domine, salvum

me fac. Et continuo Iesus extendens manum, apprehendit eum et ait illi: Modicae fidei, quare dubitasti? Et cum ascendissent in naviculam, cessavit ventus. Qui autem in navicula erant, venerunt et adoraverunt eum dicentes: Vere filius Dei es.

Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesar. Et cum cognovissent eum viri loci illius, miserunt in universam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicumque tetigerunt salvi facti sunt.

SECUNDUM

CAPUT XV

Tunc accesserunt ad eum ab Hierosolymis scribae et pharisaei dicentes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lavant manus suas cum panem manducant. Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit: 'Honora patrem et matrem' et: 'Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur.' Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri vel matri: 'Munus quodcumque est ex me, tibi proderit'; et non honorificabit patrem suum aut matrem suam, et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hypocritae, bene prophetavit de vobis Esaias dicens: 'Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas et mandata hominum.'

Et convocatis ad se turbis dixit eis: Audite et intellegite. Non quod intrat in os coinquinat hominem; sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei: Scis quia pharisaei audito verbo hoc scandalizati sunt? At ille respondens ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus caelestis, eradicabitur. Sinite illos, caeci sunt et duces caecorum, caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt. Respondens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis parabolam istam. At ille dixit: Adhuc et vos sine intellectu estis? Non intellegitis quia omne, quod in os intrat, in ven-

MATTHAEUM

trem vadit et in secessum emittitur? Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquant hominem. De corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. Haec sunt quae coinquant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquant hominem.

Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri et Sidonis. Et ecce mulier Chananaea a finibus illis egressa clamavit dicens ei: Miserere mei Domine, fili

David; filia mea male a daemonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait: Non sum missus nisi ad oves, quae perierunt domus Israhel. At illa venit et adoravit eum dicens: Domine, adiuva me. Qui respondens ait: Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa dixit: Etiam, Do-

SECUNDUM

mine; nam et catelli edunt de micis, quae cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens Iesus ait illi: O mulier, magna est fides tua; fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

Et cum transisset inde Iesus, venit secus mare Galilaeae, et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbae multae habentes secum mutos, caecos, claudos, debiles et alios multos, et proiecerunt eos ad pedes eius, et curavit eos; ita ut turbae mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, caecos videntes, et magnificabant Deum Israhel. Iesus autem convocatis discipulis suis dixit: Misereor turbae, quia triduo iam perseverant mecum et non habent quod manducent, et dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam? Et ait illis Iesus: Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem et paucos pisciculos. Et praecepit turbae, ut discumberent super terram. Et accipiens septem panes et pisces, et gratias agens fregit et dedit discipulis suis, et discipuli dederunt populo. Et comederunt omnes, et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducauerunt quattuor milia hominum extra parvulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit in naviculam et venit in fines Magedan.

MATTHAEUM

CAPUT XVI

Et accesserunt ad eum pharisaei et sadducaei tentantes et rogaverunt eum, ut signum de caelo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: Facto vespere dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim caelum. Et mane: Hodie tempestas, rutilat enim triste caelum. Faciem ergo caeli diiudicare nostis, signa autem temporum non potestis scire. Generatio mala et adultera signum quaerit; et signum non dabitur ei, nisi signum Ionaе prophetae. Et relictis illis abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis: Intuemini et cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum. At illi cogitabant intra se dicentes: Quia panes non accepimus. Sciens autem Iesus dixit: Quid cogitatis intra vos, modicae fidei, quia panes non habetis? Nondum intellegitis neque recordamini quinque panum in quinque milia hominum, et quot cophinos sumpsistis? neque septem panum in quattuor milia hominum, et quot sportas sumpsistis? Quare non intellegitis, quia non de pane dixi vobis: Cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum? Tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum a fermento panum, sed a doctrina pharisaeorum et sadducaeorum.

Venit autem Iesus in partes Caesareae Philippi et interrogabat discipulos suos dicens: Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt: Alii Iohannem Baptistam, alii autem Heliam, alii vero Hieremiam, aut unum ex prophetis. Dicit illis Iesus:

SECUNDUM

Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus, Filius Dei vivi. Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in caelis est. Et ego dico tibi quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevalent adversus eam. Et tibi dabo claves regni caelorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in caelis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in caelis. Tunc praecepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus.

Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Hierosolimam, et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus coepit increpare illum dicens: Absit a te, Domine; non erit tibi hoc. Qui conversus dixit Petro: Vade post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum.

Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secun-

MATTHAEUM

dum opera eius. Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

CAPUT XVII

Et post dies sex assumit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius, et ducit illos in montem excelsum seorsum, et transfiguratus est ante eos, et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et

ecce apparuerunt illis Moyses et Helias cum eo loquentes. Respondens autem Petrus dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse; si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum et Heliae unum. Adhuc eo loquente ecce nubes lucida obumbravit eos, et ecce vox de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui,

SECUNDUM

ipsum audite. Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam et timuerunt valde. Et accessit Iesus et tetigit eos dixitque eis: Surgite et nolite timere. Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum. Et descendantibus illis de monte praecepit eis Iesus dicens: Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli dicentes: Quid ergo scribae dicunt quod Heliam oporteat primum venire? At ille respondens ait eis: Helias quidem venturus est et restituet omnia. Dico autem vobis, quia Helias iam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quaecumque voluerunt. Sic et Filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli, quia de Iohanne Baptista dixisset eis.

Et cum venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum dicens: Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est et male patitur; nam saepe cadit in ignem et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis, et non potuerunt curare eum. Respondens autem Iesus ait: O generatio incredula et perversa, quousque ero vobiscum? usquequo patiar vos? afferte huc illum ad me. Et increpavit illum Iesus, et exiit ab eo daemonium, et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto et dixerunt: Quare nos non potuimus eicere illum? Dixit illis Iesus: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc illuc, et transibit, et nihil impossibile erit vobis. Hoc

MATTHAEUM

autem genus non eicitur nisi per orationem et ieiunium. Conversantibus autem eis in Galilaea dixit illis Iesus: Filius hominis tradendus est in manus hominum, et occident eum, et tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer.

Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum et dixerunt ei: Magister vester non solvit didrachma? Ait: Etiam. Et cum intrasset in domum, praevenit eum Iesus dicens: Quid tibi videtur, Simon? Reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum, a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare et mitte hamum et eum piscem, qui primus ascenderit tolle, et aperto ore eius invenies staterem; illum sumens da eis pro me et te.

CAPUT XVIII

In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Quis putas, maior est in regno caelorum? Et advocans Iesus parvulum statuit eum in medio eorum et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno caelorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demerga-

SECUNDUM

tur in profundum maris. Vae mundo a scandalis; necesse est enim ut veniant scandala; verumtamen vae homini illi, per quem scandalum venit. Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscide eum et proice abs te; bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum et proice abs te; bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

Videte ne contemnatis unum ex his pusillis; dico enim vobis, quia angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei qui in caelis est. Venit enim Filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, et erraverit una ex eis, nonne relinquit nonagintanovem in montibus, et vadit quaerere eam quae erravit? Et si contigerit ut inveniat eam, amen dico vobis, quia gaudet super

MATTHAEUM

eam magis quam super nonagintanovem, quae non erraverunt. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis istis.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic ecclesiae. Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo qui in caelis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

Tunc accedens Petrus ad eum dixit: Domine quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies? Dicit illi Iesus: Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies. Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum dominus eius venundari, et uxorem eius et filios et omnia quae habebat, et reddi. Procidens autem servus ille orabat eum dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. Misertus autem dominus servi illius dimisit eum et debitum dimisit

SECUNDUM

ei. Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios, et tenens suffocabat eum dicens: Redde quod debes. Et procidens conservus eius rogabat eum dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abiit et misit eum in carcerem, donec redderet debitum. Videntes autem conservi eius quae fiebant contristati sunt valde, et venerunt et narraverunt domino suo omnia quae facta fuerant. Tunc vocavit illum dominus suus et ait illi: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me; nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. Sic et Pater meus caelestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

CAPUT XIX

Et factum est, cum consummasset Iesus sermones istos, migravit a Galilaea et venit in fines Iudaeae trans Iordanem, et secutae sunt eum turbae multae, et curavit eos ibi.

Et accesserunt ad eum pharisaei tentantes eum et dicentes: Si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa? Qui respondens ait eis: Non legistis quia qui fecit hominem ab initio masculum et feminam fecit eos? et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo, sed

MATTHAEUM

una caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii et dimittere? Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras, ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit, moechatur; et qui dimissam duxerit, moechatur. Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt; et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus; et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat.

Tunc oblatis sunt ei parvuli, ut manus eis impo-
neret et oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus
vero ait eis: Sinite parvulos et nolite eos prohibere

SECUNDUM

ad me venire; talium est enim regnum caelorum. Et cum imposuisset eis manus, abiit inde.

Et ecce unus accedens ait illi: Magister bone, quid boni faciam ut habeam vitam aeternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, conserva mandata. Dicit illi: Quae? Iesus autem dixit: Non homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falsum testimonium dices, honora patrem tuum et matrem tuam, et diliges proximum tuum sicut teipsum. Dicit illi adulescens: Omnia haec custodivi a iuventute mea, quid adhuc mihi deest? Ait illi Iesus: Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni, sequere me. Cum audisset autem adulescens verbum, abiit tristis; erat enim habens multas possessiones. Iesus autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum caelorum. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum caelorum. Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes: Quis ergo poterit salvus esse? Aspiciens autem Iesus dixit illis: Apud homines hoc impossibile est, apud Deum autem omniaabilia sunt.

Tunc respondens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te; quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus

MATTHAEUM

Israhel. Et omnis, qui reliquerit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit. Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

CAPUT XX

Simile est regnum caelorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conventionem autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter. Circa undecimam vero exiit et invenit alios stantes et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam. Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: Voca operarios et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi, acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant adversus patremfamilias dicentes: Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et aestus. At ille respondens

SECUNDUM

uni eorum dixit: Amice, non facio tibi iniuriam; nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est et vade; volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt novissimi primi, et primi novissimi; multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Et ascendens Iesus Hierosolymam assumpsit duodecim discipulos secreto et ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabunt eum morte, et tradent eum gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum, et tertia die resurget.

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Iesus dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bi-

MATTHAEUM

biturus sum? Dicunt ei: Possumus. Ait illis: Calicem quidem meum bibetis; sedere autem ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo. Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem vocavit eos ad se et ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum, et qui maiores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister; et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus, sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis.

Et egredientibus illis ab Hiericho secuta est eum turba multa, et ecce duo caeci sedentes secus viam audierunt, quia Iesus transiret; et clamaverunt dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit Iesus et vocavit eos et ait: Quid vultis ut faciam vobis? Dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Iesus tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt et secuti sunt eum.

CAPUT XXI

Et cum appropinquassent Hierosolymis et venissent Bethphage ad montem Oliveti, tunc Iesus misit duos discipulos dicens eis: Ite in castellum quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea; solvite et adducite mihi;

SECUNDUM

et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet, et confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem: 'Dicite filiae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filium subiugalis.' Euntes autem discipuli fecerunt sicut praecepit illis Iesus. Et adduxerunt asinam et pullum, et imposuerunt super eos vestimenta sua, et eum desuper sedere fecerunt. Plurima

autem turba straverunt vestimenta sua in via; alii autem caedebant ramos de arboribus et sternebant in via; turbae autem quae praecedebant et quae sequebantur, clamabant dicentes: 'Hosanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini, hosanna in altissimis.' Et cum intrasset Hierosolymam, commota est universa civitas dicens: Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est Iesus propheta a Nazareth

MATTHAEUM

Galilaeae. ¶ Et intravit Iesus in templum Dei et eiciebat omnes vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit et dicit eis: Scriptum est: 'Domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis illam speluncam latronum.' Et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo, et sanavit eos. Videntes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit, et pueros clamantes in templo et dicentes: Hosanna filio David, indignati sunt et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Uti-que, numquam legistis: 'Quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem?' Et relictis illis, abiit foras extra civitatem in Bethaniam ibique mansit.

Mane autem revertens in civitatem esuriit. Et videns fici arborem unam secus viam venit ad eam, et nihil invenit in ea nisi folia tantum et ait illi: Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea. Et videntes discipuli mirati sunt dicentes: Quomodo continuo aruit? Respondens autem Iesus ait eis: Amen, dico vobis, si habueritis fidem et non haesitaveritis, non solum de ficulnea facietis, sed et si monti huic dixeritis: Tolle et iacta te in mare, fiet. Et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis.

Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi dicentes: In qua potestate haec facis, et quis tibi dedit hanc potestatem? Respondens Iesus dixit eis: Interrogabo vos et ego unum sermonem, quem si

SECUNDUM

dixeritis mihi, et ego vobis dicam, in qua potestate haec facio. Baptismus Iohannis unde erat? e caelo an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicentes:

Si dixerimus: E caelo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus: Ex hominibus, timemus turbam; omnes enim habebant Iohannem sicut prophetam. Et respondentes Iesu dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse: Nec ego dico vobis, in qua potestate haec facio.

Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea. Ille autem respondens ait: Nolo. Postea autem paenitentia motus abiit. Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait: Eo, domine, et non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen, dico vobis, quia publicani et meretrices praecedent vos in regnum Dei. Venit enim

MATTHAEUM

ad vos Iohannes in via iustitiae, et non credidistis ei; publicani autem et meretrices crediderunt ei; vos autem videntes nec paenitentiam habuistis postea ut crederetis ei.

Aliam parabolam audite: Homo erat paterfamilias, qui plantavit vineam, et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et aedificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad agricolas, ut acciperent fructus eius. Et agricolae, apprehensis servis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt illis similiter. Novissime autem misit ad eos filium suum dicens: Verebuntur filium meum. Agricolae autem videntes filium dixerunt intra se: Hic est heres, venite, occidamus eum, et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi: Malos male perdet et vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Iesus: Numquam legistis in Scripturis: 'Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli: a Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris?' Ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur, super quem vero ceciderit, conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotum et pharisaei parabolas eius, co-

SECUNDUM

gnoverunt quod de ipsis diceret. Et quaerentes eum tenere, timuerunt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant.

CAPUT XXII

Et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis dicens: Simile factum est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire. Iterum misit alios servos dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam; reliqui vero tenuerunt servos eius, et contumeliis affectos occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit. Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos; et impletae sunt nuptiae discumbentium. Intravit autem rex, ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris: Ligatis manibus et pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores; ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

MATTHAEUM

Tunc abeuntes pharisaei consilium inierunt ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes: Magister, scimus quia verax es et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo; non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur: Licet cenum

dare Caesari, an non? Cognita autem Iesus nequitia eorum ait: Quid me tentatis, hypocritae? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus: Cuius est imago haec et superscriptio? Dicunt ei: Caesaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt Dei Deo. Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt.

In illo die accesserunt ad eum sadducaei, qui dicunt non esse resurrectionem, et interrogaverunt eum dicentes: Magister, Moyses dixit: 'Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo.' Erant

SECUNDUM

autem apud nos septem fratres; et primus, uxore ducta, defunctus est, et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tertius usque ad septimum. Novissime autem omnium et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Iesus ait illis: Erratis nescientes Scripturas neque virtutem Dei. In resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in caelo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Deo dicente vobis: 'Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob?' Non est Deus mortuorum, sed viventium. Et audientes turbae mirabantur in doctrina eius.

Pharisaei autem audientes quod silentium imposuisset sadducaeis convenerunt in unum, et interrogavit eum unus ex eis legis doctor tentans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua. Hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae.

Congregatis autem pharisaeis, interrogavit eos Iesus dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David. Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum dicens: 'Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?' Si

MATTHAEUM

ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? Et nemo poterat ei respondere verbum, neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

CAPUT XXIII

Tunc Iesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos dicens: Super cathedram Moysi sederunt scribae et pharisaei. Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate et facite; secundum opera vero eorum nolite facere; dicunt enim et non faciunt. Alligant enim onera gravia et importabilia et imponunt in umeros hominum; digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus; dilatant enim phylacteria sua et magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cenis et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi; unus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram; unus est enim Pater vester, qui in caelis est. Nec vocemini magistri; quia magister vester unus est, Christus. Qui maior est vestrum erit minister vester. Qui autem se exaltaverit humiliabitur, et qui se humiliaverit exaltabitur.

Vae autem vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia clauditis regnum caelorum ante homines, vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia

SECUNDUM

comeditis domos viduarum, orationes longas orantes; propter hoc amplius accipietis iudicium.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia circuitis mare et aridam, ut faciatis unum proselytum, et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos.

Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicumque iuraverit per templum, nihil est; qui autem iuraverit in auro templi, debet. Stulti et caeci, quid enim

maius est, aurum an templum quod sanctificat aurum? Et quicumque iuraverit in altari, nihil est; quicumque autem iuraverit in dono, quod est super illud, debet. Caeci, quid enim maius est, donum an altare, quod sanctificat donum? Qui ergo iurat in altari, iurat in eo et in omnibus, quae super illud sunt; et quicumque iuraverit in templo, iurat in illo et in eo, qui habitat in ipso; et qui iurat in caelo, iurat in throno Dei et in eo, qui sedet super eum.

MATTHAEUM

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, qui decimatis mentham et anethum et cuminum, et reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium et misericordiam et fidem. Haec oportuit facere et illa non omittere. Duces caeci excolantes culicem, camelum autem glutientes.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia mundatis quod deforis est calicis et paropsidis, intus autem pleni estis rapina et immunditia. Pharisaeae caece, munda prius quod intus est calicis et paropsidis, ut fiat id quod deforis est mundum.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, quia similes estis sepulcris dealbatis, quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. Sic et vos aforis quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, qui aedificatis sepulcra prophetarum et ornatis monumenta iustorum et dicitis: Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennae? Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas, et ex illis occidetis et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequemini de civitate in civitatem, ut veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram,

SECUNDUM

a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae, filii Barachiae, quem occidistis inter templum et altare. Amen, dico vobis, venient haec omnia super generationem istam.

Hierusalem, Hierusalem, quae occidis prophetas et lapidas eos, qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti! Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis: Non me videbitis amodo, donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

CAPUT XXIV

Et egressus Iesus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei aedificationes templi. Ipse autem respondens dixit illis: Videtis haec omnia? Amen, dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. Sedente autem eo super montem Oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum adventus tui et consummationis saeculi? Et respondens Iesus dixit eis: Videte ne quis vos seducat; multi enim venient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus, et multos seducent. Audituri enim estis proelia et opiniones proeliorum. Videte ne turbemini; oportet enim haec fieri, sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem et regnum in regnum, et erunt pestilentiae et fames et terraemotus per loca. Haec autem

MATTHAEUM

omnia initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem et occident vos, et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent et odio habebunt

invicem. Et multi pseudoprophetae surgent et seducant multos. Et quoniam abundavit iniquitas, refrigeret caritas multorum. Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Et praedicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus; et tunc veniet consummatio.

Cum ergo videritis abominationem desolationis, quae dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui legit intellegat, tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes; et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua; et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam. Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sabbato. Erit enim

SECUNDUM

tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet. Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro; sed propter electos breviabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus aut illic, nolite credere. Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. Ecce praedixi vobis. Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire; ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem, ita erit et adventus Filii hominis. Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et aquilae.

Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtutes caelorum commovebuntur; et tunc parebit signum Filii hominis in caelo, et tunc plangent omnes tribus terrae, et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa et maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos eius a quattuor ventis, a summis caelorum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata, scitis quia prope est aestas; ita et vos cum videritis haec omnia, scitote quia prope est in ianuis. Amen, dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt.

MATTHAEUM

De die autem illa et hora nemo scit, neque angeli caelorum, nisi solus Pater. Sicut autem in diebus Noe, ita erit et adventus Filii hominis; sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit Noe in arcam, et non cognoverunt, donec venit diluvium et tulit omnes: ita erit et adventus Filii hominis. Tunc duo erunt in agro, unus assumetur et unus relinquetur; duae molentes in mola, una assumetur et una relinquetur. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote parati, quia qua nescitis hora, Filius hominis venturus est. Quis, putas, est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius, invenerit sic facientem. Amen, dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire; et coeperit percutere conservos suos, manducet autem et bibat cum ebriosis, veniet dominus servi illius in die qua non sperat, et hora qua ignorat, et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis; illic erit fletus et stridor dentium.

SECUNDUM

CAPUT XXV

Tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus, quae accipientes lampades suas exierunt obviam sponso et sponsae. Quinque autem ex eis erant fatuae et quinque prudentes. Sed quinque fatuae, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum; prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes et dormierunt. Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illae et ornaverunt lampades suas. Fatuae autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrae extinguuntur. Responderunt prudentes dicentes: Ne forte non sufficiat nobis et vobis, ite potius ad vendentes et emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus, et quae paratae erant intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est ianua. Novissime vero veniunt et reliquae virgines dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. At ille respondens ait: Amen, dico vobis, nescio vos. Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.

Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem, et profectus est statim. Abiit autem qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus est alia quinque. Similiter et qui duo acceperat, lucratus est alia duo.

MATTHAEUM

Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram et abscondit pecuniam domini sui. Post multum vero temporis venit dominus servorum illorum, et posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Accessit autem et qui duo talenta acceperat et ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Accedens autem et qui unum talentum acceperat ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, et congregas ubi non sparsisti; et timens abii et abscondi talentum tuum in terra; ecce habes quod tuum est. Respondens autem dominus eius dixit ei: Serve male et piger, sciebas quia meto ubi non semino, et congrego ubi non sparsi; oportuit ergo te committere pecuniam meam nummulariis, et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura. Tollite itaque ab eo talentum et date ei qui habet decem talenta; omni enim habenti dabitur, et abundabit; ei autem qui non habet, et quod videtur habere auferetur ab eo. Et inutilem servum eicite in tenebras exteriores; illic erit fletus et stridor dentium.

Cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super

SECUNDUM

sedem maiestatis suae, et congregabuntur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab haedis, et statuet oves quidem a dextris suis, haedos autem a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt: Venite, benedicti

Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esurivi enim, et dedistis mihi manducare; sitivi, et dedistis mihi bibere; hospes eram, et collegistis me; nudus, et cooperuistis me; infirmus, et visitastis me; in carcere eram, et venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem et pavimus te, sitientem et dedimus tibi potum? quando autem te vidimus

MATTHAEUM

hospitem et collegimus te, aut nudum et cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum aut in carcere et venimus ad te? Et respondens rex dicet illis: Amen, dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet et his qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo et angelis eius. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare; sitivi, et non dedistis mihi potum; hospes eram, et non collegistis me; nudus, et non cooperuistis me; infirmus et in carcere, et non visitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum aut in carcere, et non ministravimus tibi? Tunc respondebit illis dicens: Amen, dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.

CAPUT XXVI

Et factum est, cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur Caiphas, et consilium fecerunt, ut Iesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.

SECUNDUM

Cum autem Iesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi et effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes: Ut quid perditio haec? potuit enim istud venundari multo et dari pauperibus. Sciens autem Iesus ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me; nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habetis. Mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit. Amen, dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur et quod haec fecit in memoriam eius. Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad principes sacerdotum et ait illis: Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde quaerebat opportunitatem ut eum traderet.

Prima autem die azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? At Iesus dixit: Ite in civitatem ad quemdam et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, et paraverunt Pascha.

Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus illis dixit: Amen, dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati valde coeperunt singuli dicere: Numquid ego sum, Domine? At ipse respondens ait: Qui intingit

MATTHAEUM

mecum manum in paropside, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo; vae autem homini illi per quem Filius hominis tradetur; bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum, Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.

Cenantibus autem eis, accepit Iesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait: Accipite, et comedite; hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis: Non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.

Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti. Tunc

SECUNDUM

dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: 'Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis.' Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. Respondens autem Petrus ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor. Ait illi Iesus: Amen, dico tibi quia in hac nocte, antequam gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt.

Tunc venit Iesus cum illis in villam, quae dicitur Gethsemani, et dixit discipulis suis: Sedete hic donec vadam illuc et orem. Et assumpto Petro et duobus filiis Zebedaei, coepit contristari et maestus esse. Tunc ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem, sustinete hic et vigilate mecum. Et progressus pusillum procidit in faciem suam orans et dicens: Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos et invenit eos dormientes et dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum secundo abiit et oravit dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Et venit iterum et invenit eos dormientes, erant enim oculi eorum gravati. Et relictis illis, iterum abiit et oravit tertio eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos et dicit illis: Dormite iam et requiescite; ecce appropinquavit hora,

MATTHAEUM

et Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus; ecce appropinquavit qui me tradet.

Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus, missi a principibus sacerdotum et senioribus populi. Qui autem tradidit eum dedit illis signum dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum dixit: Ave, Rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Iesus: Amice, ad quid venisti? Tunc accesserunt et manus iniecerunt in Iesum et tenuerunt eum. Et ecce unus ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum exemit gladium suum, et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. Tunc ait illi Iesus: Converte gladium tuum in locum suum; omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum? Quomodo ergo implebuntur Scripturae, quia sic oportet fieri?

In illa hora dixit Iesus turbis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me; cotidie apud vos sedebam docens in templo, et non me tenuistis. Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturae prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.

At illi tenentes Iesum duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi scribae et seniores convenerant. Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro

SECUNDUM

sedebat cum ministris, ut videret finem. Principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent; et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venerunt duo falsi testes et dixerunt: Hic dixit: Possum destruere templum Dei et post triduum reaedificare illud. Et surgens princeps sacerdotum ait illi: Nihil respondens ad ea, quae isti adversum te testificantur? Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei. Dicit illi Iesus: Tu dixisti; verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei et venientem in nubibus caeli. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens: Blasphemavit; quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam; quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius dederunt dicentes: Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit?

Petrus vero sedebat foris in atrio, et accessit ad eum una ancilla dicens: Et tu cum Iesu Galilaeo eras. At ille negavit coram omnibus dicens: Nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla et ait his qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno. Et iterum negavit cum iuramento: Quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant et dixerunt Petro: Vere et tu ex illis es;

MATTHAEUM

nam et loquela tua manifestum te facit. Tunc coepit detestari et iurare, quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat: Priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras flevit amare.

CAPUT XXVII

Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Iesum, ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum et tradiderunt Pontio Pilato praesidi. Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quod damnatus esset, paenitentia ductus, rettulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus dicens: Peccavi tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. Et proiectis argenteis in templo, recessit et abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum, acceptis

SECUNDUM

argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille Hacedama, hoc est ager sanguinis, usque in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem: 'Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiauerunt a filiis Israhel, et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.'

Iesus autem stetit ante praesidem, et interrogavit eum praeses dicens: Tu es Rex Iudaeorum? Dicit illi Iesus: Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur praeses vehementer.

Per diem autem sollemnem consueverat praeses populo dimittere unum vinctum, quem voluissent. Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum qui dicitur Christus? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.

Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor eius dicens: Nihil tibi et iusto illi; multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Principes autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam, Iesum vero perderent. Respondens autem praeses ait illis: Quem vultis vobis

MATTHAEUM

de duobus dimitti? At illi dixerunt: Barabbam. Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes: Crucifigatur. Ait illis praeses: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes: Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, accepta aqua, lavit manus coram populo dicens: Innocens

ego sum a sanguine iusti huius; vos videritis. Et respondens universus populus dixit: Sanguis eius super nos et super filios nostros. Tunc dimisit illis Barabbam, Iesum autem flagellatum tradidit eis, ut crucifigeretur.

Tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorium congregaverunt ad eum universam cohortem. Et exuentes eum, clamydem coccineam circumdederunt ei, et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et harundinem in dextera eius, et genu flexo ante eum, illudebant ei dicentes: Ave,

SECUNDUM

rex Iudaeorum. Et exspuentes in eum acceperunt harundinem et percutiebant caput eius. Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum clamyde et induerunt eum vestimentis eius et duxerunt eum ut crucifigerent.

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenaeum nomine Simonem; hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvariae locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum, et cum gustasset, noluit bibere. Postquam autem crucifixerunt eum, dividerunt vestimenta eius sortem mittentes, ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem: 'Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.' Et sedentes servabant eum. Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam:

HIC EST IESUS REX IUDAEORUM.

Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus a dextris et unus a sinistris. Praetereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua et dicentes: Vah, qui destruis templum Dei et in triduo illud reaedificas, salva te ipsum; si Filius Dei es, descende de cruce. Similiter et principes sacerdotum illudentes cum scribis et senioribus dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere; si rex Israhel est, descendat nunc de cruce, et credimus ei: confidit in Deo; liberet nunc, si vult eum; dixit enim: Quia Filius Dei sum. Idipsum autem et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.

MATTHAEUM

A sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamavit Iesus voce magna dicens: Heli, Heli, lamma sabacthani? hoc est: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes et audientes dicebant: Heliam vocat iste. Et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et imposuit harundini et dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant: Sine videamus an veniat Helias liberans eum. Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum.

Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum, et terra mota est, et petrae scissae sunt, et monumenta aperta sunt, et multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius

SECUNDUM

venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis. Centurio autem, et qui cum eo erant, custodientes Iesum, viso terraemotu et his quae fiebant, timuerunt valde dicentes: Vere Filius Dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multae a longe, quae secutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei, inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi et Ioseph mater, et mater filiorum Zebedaei.

Cum autem sero factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathaea nomine Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu. Hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore, Ioseph involvit illud in sindone munda et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra, et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria sedentes contra sepulcrum.

Altera autem die, quae est post Parasceven, convenerunt principes sacerdotum et pharisaei ad Pilatum dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulcrum usque in diem tertium, ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi: Surrexit a mortuis; et erit novissimus error peior priore. Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes munierunt sepulcrum signantes lapidem cum custodibus.

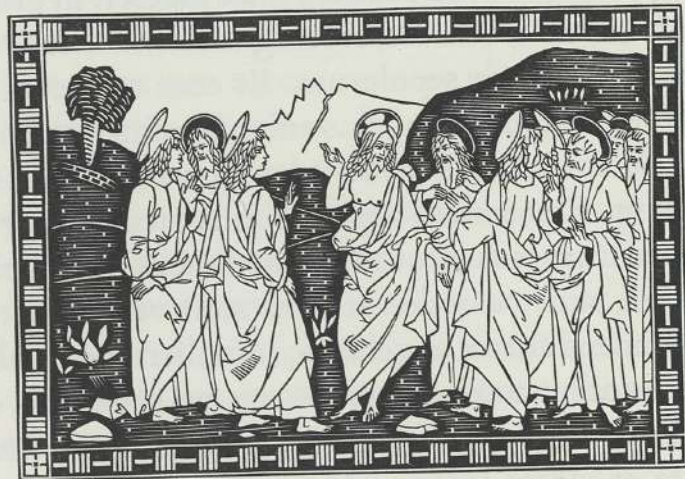
CAPUT XXVIII

Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulcrum. Et ecce terraemotus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de caelo et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix. Prae timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus dixit mulieribus: Nolite timere vos; scio enim, quod Iesum qui crucifixus est quaeritis. Non est hic; surrexit enim, sicut dixit. Venite et videte locum, ubi positus erat Dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit; et ecce praecedat vos in Galilaeam, ibi eum videbitis;

SECUNDUM

ecce praedixi vobis. Et exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno currentes nuntiare discipulis eius. ¶ Et ecce Iesus occurrit illis dicens: Avete. Illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum. Tunc ait illis Iesus: Nolite timere; ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam, ibi me videbunt.

Quae cum abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia, quae facta fuerant. Et congregati cum senioribus consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a praeside, nos suadebimus ei et securos vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et di-

vulgatum est verbum istud apud Iudaeos usque in hodiernum diem. ¶ Undecim autem discipuli abie-

MATTHAEUM

runt in Galilaeam in montem, ubi constituerat illis Iesus. Et videntes eum adoraverunt, quidam autem dubitaverunt. Et accedens Iesus locutus est eis dicens: Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis.

Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummationem
saeculi.

The first of these is the fact that the
 human mind is not a blank slate at birth.
 It is a tabula rasa, as the philosophers
 have said, but it is not a blank slate.
 It is a slate that has been written upon
 by the experiences of the past.
 The second fact is that the human mind
 is not a passive receiver of impressions.
 It is an active interpreter of them.
 It does not merely receive the impressions
 of the world, but it interprets them.
 It does not merely receive the impressions
 of the world, but it interprets them.
 It does not merely receive the impressions
 of the world, but it interprets them.

The third fact is that the human mind
 is not a passive receiver of impressions.
 It is an active interpreter of them.
 It does not merely receive the impressions
 of the world, but it interprets them.
 It does not merely receive the impressions
 of the world, but it interprets them.

MARCUS

MARCUS

SANCTUM
IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM MARCUM

CAPUT I

INITIUM EVANGELII IESU CHRISTI Filii Dei. Sicut scriptum est in Esaia propheta: 'Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.' Fuit Iohannes in deserto baptizans et praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Iudaeae regio et Hierosolymitae universi, et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine confitentes peccata sua. Et erat Iohannes vestitus pilis cameli et zona pellicea circa lumbos eius, et locustas et mel silvestre edebat. Et praedicabat dicens: Venit fortior me post me: cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum eius. Ego baptizavi vos aqua, illi vero baptizabit vos Spiritu Sancto.

Et factum est, in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilaeae et baptizatus est a Iohanne in Iordane. Et statim ascendens de aqua vidit caelos apertos et Spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et vox facta est de caelis: Tu es Filius meus dilectus, in te complacui.

SECUNDUM

Et statim Spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus et tentabatur a satana eratque cum bestiis, et angeli ministrabant illi.

Postquam autem traditus est Iohannes, venit Iesus in Galilaeam, praedicans evangelium regni Dei et dicens: Quoniam impletum est tempus, et appropinquavit regnum Dei; paenitemini et credite evangelio.

Et praeteriens secus mare Galilaeae vidit Simonem et Andream fratrem eius mittentes retia in mare; erant enim piscatores. Et dixit eis Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum vidit Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius, et ipsos componentes retia in navi. Et statim vocavit illos. Et relicto patre suo Zebedaeo in navi cum mercennariis, secuti sunt eum. Et ingrediuntur Capharnaum, et statim sabbatis ingressus

MARCUM

in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrina eius; erat enim docens eos quasi potestatem habens et non sicut scribae. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, et exclamavit dicens: Quid nobis et tibi, Iesu Nazarene; venisti perdere nos, scio qui sis, Sanctus Dei. Et comminatus est ei Iesus dicens: Obmutesce et exi de homine. Et discernens eum spiritus immundus et exclamans voce magna exiit ab eo. Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quatenam doctrina haec nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat, et oboediunt ei. Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilaeae.

Et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum Simonis et Andreae cum Iacobo et Iohanne.

Decumbebat autem socrus Simonis febricitans, et statim dicunt ei de illa. Et accedens elevavit eam, apprehensa manu eius; et continuo dimisit eam fe-

SECUNDUM

bris, et ministrabat eis. Vespere autem facto, cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes et daemonia habentes; et erat omnis civitas congregata ad ianuam. Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, et daemonia multa eiciebat et non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum. Et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum ibique orabat.

Et persecutus est eum Simon et qui cum illo erant. Et cum invenissent eum, dixerunt ei: Quia omnes quaerunt te. Et ait illis: Eamus in proximos vicos et civitates, ut et ibi praedicem; ad hoc enim veni. Et erat praedicans in synagogis eorum et in omni Galilaea et daemonia eiciens.

Et venit ad eum leprosus deprecans eum et genu flexo dixit ei: Si vis, potes me mundare. Iesus autem misertus eius extendit manum suam et tangens eum ait illi: Volo, mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est. Et comminatus est ei, statimque eiecit illum et dicit ei: Vide nemini dixeris; sed vade, ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione tua, quae praecepit Moyses in testimonium illis. At ille egressus coepit praedicare et diffamare sermonem, ita ut iam non posset manifeste introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, et conveniebant ad eum undique.

MARCUM

CAPUT II

Et iterum intravit Capharnaum post dies, et auditum est quod in domo esset, et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad ianuam, et loquebatur eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui a quattuor portabatur. Et cum non possent offerre eum illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat et patefacientes submiserunt grabattum, in quo paralyticus iacebat. Cum autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis: Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Quo statim cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere paralytico: Dimittuntur tibi peccata, an dicere: Surge, tolle grabattum tuum et ambula? Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, ait paralytico: Tibi dico: Surge, tolle grabattum tuum et vade in domum tuam. Et statim surrexit ille et, sublato grabatto, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur omnes et honorificarent Deum dicentes: Quia numquam sic vidimus.

Et egressus est rursus ad mare omnisque turba veniebat ad eum, et docebat eos. Et cum praeteriret, vidit Levi Alphaei sedentem ad telonium et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est, cum accumberet in domo illius, multi publicani

SECUNDUM

et peccatores simul discumbebant cum Iesu et discipulis eius; erant enim multi qui et sequebantur eum. Et scribae et pharisaei videntes quia manducaret cum publicanis et peccatoribus, dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester? Hoc audito Iesus ait illis: Non necesse habent sani medico, sed qui male habent; non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

Et erant discipuli Iohannis et pharisaei ieiunantes, et veniunt et dicunt illi: Quare discipuli Iohannis et pharisaeorum ieiunant, tui autem discipuli

non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, ieiunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare. Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri; alioquin aufert supplementum novum a veteri, et

MARCUM

maior scissura fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres; alioquin disrumpet vinum utres, et vinum effundetur, et utres peribunt; sed vinum novum in utres novos mitti debet.

Et factum est iterum, cum Dominus sabbatis ambularet per sata, et discipuli eius coeperunt progredi et vellere spicas. Pharisei autem dicebant ei: Ecce, quid faciunt sabbatis quod non licet? Et ait illis: Numquam legistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant? quomodo introivit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum et panes propositionis manducavit, quos non licebat manducare nisi sacerdotibus, et dedit eis qui cum eo erant? Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est, et non homo propter sabbatum. Itaque Dominus est Filius hominis etiam sabbati.

CAPUT III

Et introivit iterum in synagogam, et erat ibi homo habens manum aridam. Et observabant eum, si sabbatis curaret, ut accusarent illum. Et ait homini habenti manum aridam: Surge in medium. Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere an male, animam salvam facere an perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super caecitate cordis eorum dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus illi. Exeuntes autem pharisei statim cum Herodianis consilium faciebant adversus eum, quomodo eum perderent.

SECUNDUM

Iesus autem cum discipulis suis secessit ad mare; et multa turba a Galilaea et Iudaea secuta est eum, et ab Hierosolymis et ab Idumaea et trans Iordanem, et qui circa Tyrum et Sidonem, multitudo magna, audientes quae faciebat venerunt ad eum. Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum. Multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum, ut illum tangerent quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi, cum illum videbant, procidebant ei et clamabant dicentes: Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum. Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse; et venerunt ad eum. Et

fecit ut essent duodecim cum illo, et ut mitteret eos praedicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi daemonia. Et imposuit Simoni nomen Petrus, et Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina Boanerges,

MARCUM

quod est filii tonitru: et Andream et Philippum, et Bartholomaeum et Matthaeum, et Thomam et Iacobum Alphaei, et Thaddaeum et Simonem Cananaeum, et Iudam Iscariotem, qui et tradidit illum.

Et veniunt ad domum; et convenit iterum turba, ita ut non possent neque panem manducare. Et cum audissent sui, exierunt tenere eum; dicebant enim: Quoniam in furorem versus est. Et scribae, qui ab Hierosolymis descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet, et quia in principe daemoniorum eicit daemonia. Et convocatis eis in parabolis dicebat illis: Quomodo potest satanas satanam eicere? Et si regnum in se dividatur, non potest regnum illud stare. Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. Et si satanas consurrexerit in semetipsum, dispertitus est et non poterit stare, sed finem habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere, nisi prius fortem alliget, et tunc domum eius diripiet. Amen, dico vobis, quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata et blasphemiae, quibus blasphemaverint; qui autem blasphemaverit in Spiritum Sanctum, non habebit remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti. Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.

Et veniunt mater eius et fratres, et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum turba, et dicunt ei: Ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt te. Et respondens eis ait: Quae est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos, qui in circuitu eius sedebant, ait: Ecce mater mea et fratres

SECUNDUM

mei. Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus et soror mea et mater est.

CAPUT IV

Et iterum coepit docere ad mare; et congregata est ad eum turba multa, ita ut navim ascendens sederet in mari, et omnis turba circa mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua: Audite: ecce exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, et venerunt volucres caeli et comederunt illud. Aliud vero cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam; et statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terrae; et quando exortus est sol, exaestuavit, et eo quod non habebat radicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas; et ascenderunt spinae et suffocaverunt illud, et fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam, et dabat fructum ascendentem et crescentem, et afferbat unum triginta, unum sexaginta et unum centum. Et dicebat: Qui habet aures audiendi audiat.

Et cum esset singularis, interrogaverunt eum hi qui cum eo erant duodecim parabolam. Et dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei; illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt, ut 'videntes videant et non videant, et audientes audiant et non intellegant, nequando convertantur et dimittantur eis peccata.' Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quomodo omnes parabolas cogno-

MARCUM

scetis? Qui seminat verbum seminat. Hi autem sunt qui circa viam, ubi seminatur verbum, et cum audierint, confestim venit satanas et aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum. Et hi sunt similiter qui super petrosa seminantur, qui cum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud, et non habent radicem in se, sed temporales sunt; deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum, confestim scandalizantur. Et alii sunt qui in spinis seminantur; hi sunt qui verbum audiunt, et aerumnae saeculi et deceptio divitiarum et circa reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant verbum, et sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum et suscipiunt et fructificant, unum triginta, unum sexaginta et unum centum. Et dicebat illis: Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? Non est enim aliquid absconditum quod non manifestetur, nec factum est occultum, sed ut in palam veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat.

Et dicebat illis: Videte quid audiat. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis et adicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi; et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.

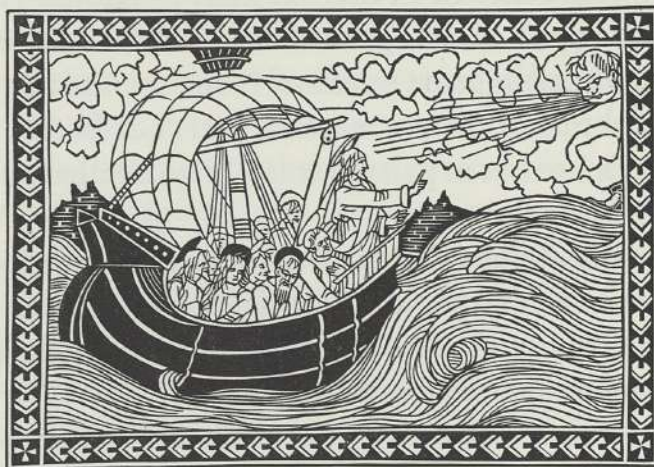
Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram, et dormiat, et exsurgat nocte et die, et semen germinet et increscat dum nescit ille. Ultro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum

SECUNDUM

in spica. Et cum produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei, aut cui parabolae comparabimus illud? Sicut granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus quae sunt in terra; et cum seminatum fuerit, ascendit et fit maius omnibus herbaribus et facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra eius aves caeli habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire; sine parabola autem non loquebatur eis; seorsum autem discipulis suis disserebat omnia.

Et ait illis in illa die, cum sero esset factum: Transeamus contra. Et dimittentes turbam assument eum ita ut erat in navi, et aliae naves erant

cum illo. Et facta est procella magna venti, et fluctus mittebat in navim, ita ut impleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens, et excitant

MARCUM

eum et dicunt illi: Magister, non ad te pertinet quia perimus? Et exsurgens comminatus est vento et dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus, et facta est tranquillitas magna. Et ait illis: Quid timidi estis? necdum habetis fidem? Et timuerunt timore magno et dicebant ad alterutrum: Quis, putas, est iste, quia et ventus et mare oboediunt ei?

CAPUT V

Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeunti ei de navi statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, qui domicilium habebat in monumentis, et neque catenis iam quisquam poterat eum ligare, quoniam saepe compedibus et catenis vinctus dirupisset catenas et compedes comminuisset, et nemo poterat eum domare, et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat, clamans et concidens se lapidibus. Videns autem Iesum a longe cucurrit et adoravit eum, et clamans voce magna dixit: Quid mihi et tibi, Iesu, fili Dei altissimi? adiuro te per Deum, ne me torqueas. Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine. Et interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et dicit ei: Legio mihi nomen est, quia multi sumus. Et deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra regionem.

Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens. Et deprecabantur eum spiritus dicentes: Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. Et

SECUNDUM

concessit ei statim Iesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos, et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo milia, et suffocati sunt in mari.

Qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum; et veniunt ad Iesum et vident illum, qui a daemonio vexabatur, sedentem, vestitum et sanae mentis, et timuerunt. Et narraverunt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei, qui daemonium habuerat, et de porcis. Et rogare coeperunt eum ut discederet de finibus eorum.

Cumque ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui a daemonio vexatus fuerat, ut esset cum illo; et non admisit eum sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos et annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit et misertus sit tui. Et abiit et coepit praedicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus, et omnes mirabantur.

Et cum transcendisset Iesus in navi rursus trans fretum, convenit turba multa ad eum, et erat circa mare. Et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus; et videns eum procidit ad pedes eius, et deprecabatur eum multum dicens: Quoniam filia mea in extremis est; veni, impone manum super eam, ut salva sit et vivat. Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum.

Et mulier, quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim et fuerat multa perpessa a compluribus medicis et erogaverat omnia sua nec quidquam pro-

MARCUM

fecerat, sed magis deterius habebat, cum audisset de Iesu, venit in turba retro et tetigit vestimentum eius; dicebat enim: Quia si vel vestimentum eius tetigero, salva ero. Et confestim siccatus est fons sanguinis eius, et sensit corpore quia sanata esset a plaga.

Et statim Iesus in semetipso cognoscens virtutem, quae exierat de illo, conversus ad turbam aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te et dicis: Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre eam, quae hoc fecerat. Mulier vero timens et tremens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ante eum et dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei: Filia, fides tua te salvam fecit, vade in pace et esto sana a plaga tua.

Adhuc eo loquente, veniunt ab archisynagogo dicentes: Quia filia tua mortua est, quid ultra vexas magistrum? Iesus autem audito verbo, quod dicebatur, ait archisynagogo: Noli timere, tantummodo crede. Et non admisit quemquam se sequi nisi Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum archisynagogi, et videt tumultum et flentes et eiulantes multum. Et ingressus ait illis: Quid turbamini et ploratis? puella non est mortua, sed dormit. Et irridebant eum.

Ipse vero eiectis omnibus assumit patrem et matrem puellae et qui secum erant, et ingreditur ubi puella erat iacens. Et tenens manum puellae ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum: Puella, tibi

SECUNDUM

dico, surge; et confestim surrexit puella et ambulabat; erat autem annorum duodecim; et obstupuerunt

stupore magno. Et praecepit illis vehementer ut nemo id sciret, et dixit dari illi manducare.

CAPUT VI

Et egressus inde abiit in patriam suam, et sequebantur eum discipuli sui. Et facto sabbato coepit in synagoga docere, et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes: Unde huic haec omnia? et quae est sapientia, quae data est illi, et virtutes tales, quae per manus eius efficiuntur? Nonne hic est faber, filius Mariae, frater Iacobi et Ioseph et Iudae et Simonis? nonne et sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Iesus: Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in cognatione sua. Et

MARCUM

non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit; et mirabatur propter incredulitatem eorum; et circuibat castella in circuitu docens.

Et vocavit duodecim et coepit eos mittere binos et dabat illis potestatem spirituum immundorum. Et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum, non peram, non panem, neque in zona aes, sed calceatos sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde; et quicumque non receperint vos nec audierint vos, exeuntes inde excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes praedicabant ut paenitentiam agerent, et daemonia multa eiciebant et ungebant oleo multos aegros et sanabant.

Et audivit rex Herodes, manifestum enim factum est nomen eius, et dicebat: Quia Iohannes Baptista resurrexit a mortuis, et propterea virtutes operantur in illo. Alii autem dicebant: Quia Helias est; alii vero dicebant: Quia propheta est, quasi unus ex prophetis. Quo audito Herodes ait: Quem ego decollavi Iohannem, hic a mortuis resurrexit.

Ipse enim Herodes misit ac tenuit Iohannem et vinxit eum in carcere propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Dicebat enim Iohannes Herodi: Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi et volebat occidere eum, nec poterat. Herodes enim metuebat Iohannem sciens eum virum iustum et sanctum, et

SECUNDUM

custodiebat eum, et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat. Et cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis Galilaeae. Cumque introisset filia ipsius Herodiadis et saltasset et placuisset Herodi simulque recumbentibus, rex ait puellae: Pete a me quod vis, et dabo tibi. Et iuravit illi: Quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei. Quae cum exisset, dixit matri suae: Quid petam? At illa dixit: Caput Iohannis Baptistae. Cumque introisset statim cum festinatione ad regem, petivit dicens: Volo ut protinus des mihi in disco caput Iohannis Baptistae. Et contristatus est rex; propter iurandum et propter simul discumbentes noluit eam contristare; sed misso spiculatore, praecepit afferri

caput eius in disco. Et decollavit eum in carcere, et attulit caput eius in disco et dedit illud puellae, et puella dedit matri suae. Quo audito, discipuli eius

MARCUM

venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento.

Et convenientes apostoli ad Iesum renuntiaverunt ei omnia, quae egerant et docuerant. Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et redibant multi, et nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes in navim abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes, et cognoverunt multi, et pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc et praevenierunt eos.

Et exiens vidit turbam multam Iesus, et misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, et coepit illos docere multa. Et cum iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius dicentes: Desertus est locus hic, et iam hora praeteriit; dimitte illos, ut euntes in proximas villas et vicos emant sibi cibos, quos manducent. Et respondens ait illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes et dabimus illis manducare. Et dicit eis: Quot panes habetis? ite et videte. Et cum cognovissent, dicunt: Quinque et duos pisces. Et praecepit illis, ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super viride faenum. Et discubuerunt in partes per centenos et quinquagenos. Et acceptis quinque panibus et duobus piscibus, intuens in caelum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos, et duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmento-

SECUNDUM

rum duodecim cophinos plenos, et de piscibus. Erant autem qui manducaverunt quinque milia virorum.

Et statim coegit discipulos suos ascendere navim, ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. Et cum sero esset, erat navis in medio mari, et ipse solus in terra. Et videns eos

laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis, et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare et volebat praeterire eos. At illi, ut viderunt eum ambulans supra mare, putaverunt phantasma esse et exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis et dixit eis: Confidite, ego sum, nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, et cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant; non enim intellexerunt de panibus, erat enim cor eorum obcaecatum.

MARCUM

Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesareth et applicuerunt. Cumque egressi essent de navi, continuo cognoverunt eum; et percurrentes universam regionem illam coeperunt in grabattis eos, qui se male habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse. Et quocumque introibat, in vicos vel in villas aut civitates, in plateis ponebant infirmos et deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent; et quoque tangebant eum salvi fiebant.

CAPUT VII

Et conveniunt ad eum pharisaei et quidam de scribis venientes ab Hierosolymis. Et cum viderent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, idest non lotis, manducare panes, vituperaverunt. Pharisei enim et omnes Iudaei, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum, et afora nisi baptizentur non comedunt, et alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare, baptismata calicum et urceorum et amentorum et lectorum; et interrogabant eum pharisaei et scribae: Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens dixit eis: Bene prophetavit Esaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: 'Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me; in vanum autem me colunt, docentes doctrinas et praecepta hominum.' Relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditio-

SECUNDUM

nem hominum, baptismata urceorum et calicum, et alia similia his facitis multa. Et dicebat illis: Bene irritum facitis praeceptum Dei, ut traditionem vestram servetis. Moyses enim dixit: 'Honora patrem tuum et matrem tuam.' Et: 'Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur.' Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri aut matri Corban, quod est donum, quodcumque ex me tibi profuerit; et ultra non dimittitis eum quidquam facere patri suo aut matri rescindentes verbum Dei per traditionem vestram quam tradidistis; et similia huiusmodi multa facitis.

Et advocans iterum turbam dicebat illis: Audite me omnes et intellegite. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare; sed quae de homine procedunt, illa sunt, quae communicant hominem. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cum introisset in domum a turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait illis: Sic et vos imprudentes estis? Non intellegitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare; quia non intrat in cor eius, sed in ventrem vadit et in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem, quoniam quae de homine exeunt, illa communicant hominem. Ab intus enim de corde hominum malae cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritiae, nequitiae, dolus, impudicitiae, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia haec mala ab intus procedunt et communicant hominem.

Et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis, et

MARCUM

ingressus domum neminem voluit scire, et non potuit latere. Mulier enim statim ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intravit et procidit ad pedes eius. Erat enim mulier gentilis, Syro-phoenissa genere. Et rogabat eum ut daemonium eiceret de filia eius. Qui dixit illi: Sine prius saturari filios; non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa respondit et dixit illi: Uti-que Domine, nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit daemonium a filia tua. Et cum abiisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum et daemonium exiisse. ¶ Et iterum exiens de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilaeae inter

medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius et expuens tetigit

SECUNDUM

linguam eius et suspiciens in caelum ingemuit et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire. Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte. Et praecepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis praecipiebat, tanto magis plus praedicabant et eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit, et surdos fecit audire et mutos loqui.

CAPUT VIII

In diebus illis iterum cum turba multa esset nec haberent quod manducarent convocatis discipulis, ait illis: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me nec habent quod manducent, et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in

via; quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli sui: Unde illos quis poterit hic saturare panibus in solitudine? Et interrogavit

MARCUM

eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem. Et praecepit turbae discumbere super terram. Et accipiens septem panes gratias agens fregit et dabat discipulis suis ut apponerent, et apposuerunt turbae. Et habebant pisciculos paucos, et ipsos benedixit et iussit apponi. Et manducaverunt et saturati sunt, et sustulerunt quod superaverat de fragmentis septem sportas. Erant autem qui manducaverant, quasi quattuor milia, et dimisit eos. Et statim ascendens navim cum discipulis suis venit in partes Dalmanutha.

Et exierunt pharisaei et coeperunt conquirere cum eo quaerentes ab illo signum de caelo tentantes eum. Et ingemiscens spiritu ait: Quid generatio ista signum quaerit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos ascendit iterum navim et abiit trans fretum. Et obliti sunt panes sumere, et nisi unum panem non habebant secum in navi. Et praecipiebat eis dicens: Videte et cavete a fermento pharisaeorum et fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum dicentes: Quia panes non habemus. Quo cognito, ait illis Iesus: Quid cogitatis quia panes non habetis? nondum cognoscitis nec intellegitis? adhuc caecatum habetis cor vestrum? oculos habentes non videtis, et aures habentes non auditis? nec recordamini, quando quinque panes fregi in quinque milia quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei: Duodecim. Quando et septem panes in quattuor milia, quot sportas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei: Septem. Et dicebat eis: Quomodo nondum intellegitis?

SECUNDUM

Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei caecum et rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehensa manu caeci, eduxit eum extra vicum et exspuens in oculos eius impositis manibus suis, interrogavit eum si quid videret. Et aspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius et coepit videre et restitutus est ita ut clare videret omnia. Et misit illum in domum suam dicens: Vade in domum tuam et si in vicum introieris, nemini dixeris.

Et egressus est Iesus et discipuli eius in castella Caesareae Philippi, et in via interrogabat discipulos suos dicens eis: Quem me dicunt esse homines? Qui responderunt illi dicentes: Iohannem Baptistam, alii Heliam, alii vero quasi unum de prophetis. Tunc dicit illis: Vos vero quem me esse dicitis? Respondens Petrus ait ei: Tu es Christus. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo.

Et coepit docere eos, quoniam oportet Filium hominis pati multa et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et scribis et occidi et post tres dies resurgere. Et palam verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus coepit increpare eum. Qui conversus et videns discipulos suos comminatus est Petro dicens: Vade retro me satana, quoniam non sapis quae Dei sunt, sed quae sunt hominum.

Et convocata turba cum discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me sequi, deneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem

MARCUM

perdiderit animam suam propter me et evangelium, salvam faciet eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum et detrimentum animae suae faciat? Aut quid dabit homo commutationis pro anima sua? Qui enim me confusus fuerit et verba mea in generatione ista adultera et peccatrice, et Filius hominis confundetur eum, cum venerit in gloria Patris sui cum angelis sanctis.

CAPUT IX

Et dicebat illis: Amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei veniens in virtute.

Et post dies sex assumit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem et ducit illos in montem excelsum seorsum solos et transfiguratus est coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt splendentia et candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere. Et apparuit illis Helias cum Moyse, et erant loquentes cum Iesu. Et respondens Petrus ait Iesu: Rabbi, bonum est nos hic esse, et faciamus tria tabernacula, tibi unum et Moysi unum et Heliae unum. Non enim sciebat quid diceret; erant enim timore exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos, et venit vox de nube dicens: Hic est Filius meus carissimus, audite illum. Et statim circumspicientes neminem amplius viderunt, nisi Iesum tantum secum.

Et descendantibus illis de monte, praecepit illis, ne cuiquam quae vidissent narrarent, nisi cum

SECUNDUM

Filius hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt apud se conquirentes, quid esset: Cum a mortuis resurrexerit. Et interrogabant eum dicentes: Quid ergo dicunt pharisaei et scribae, quia Heliam oportet venire primum? Qui respondens ait illis: Helias cum venerit primo, restituet omnia; et quomodo scriptum est in Filium hominis, ut multa patiatur et contemnatur. Sed dico vobis quia et Helias venit, et fecerunt illi quaecumque voluerunt sicut scriptum est de eo.

Et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos et scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus videns Iesum stupefactus est, et expaverunt et accurrentes salutabant eum. Et interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus de turba dixit: Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum, qui ubicumque eum apprehenderit allidit illum, et spumat et stridet dentibus et arescit; et dixi discipulis tuis ut eicerent illum, et non potuerunt. Qui respondens eis dixit: O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum; et elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia, et frequenter eum in ignem et in aquas misit, ut eum perderet; sed si quid potes, adiuva nos misertus nostri. Iesus autem ait illi: Si potes credere, omniaabilia sunt credenti. Et continuo

MARCUM

exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat: Credo, Domine, adiuua incredulitatem meam. Et cum videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est

spiritui immundo dicens illi: Surde et mute spiritus, ego praecipio tibi: Exi ab eo, et amplius ne introeas in eum. Et exclamans et multum discerpens eum exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent: Quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius elevavit eum, et surrexit. Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum: Quare nos non potuimus eicere eum? Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione et ieiunio. ¶ Et inde profecti praetergrediebantur Galilaeam, nec volebat quemquam scire. Docebat autem discipulos suos et dicebat illis: Quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum, et occident eum, et occisus tertia die resurget. At illi ignorabant verbum et timebant interrogare eum.

SECUNDUM

Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi essent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis? At illi tacebant, siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum maior esset. Et residens vocavit duodecim et ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus et omnium minister. Et accipiens puerum statuit eum in medio eorum; quem cum complexus esset, ait illis: Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit; et quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum qui misit me.

Respondit illi Iohannes dicens: Magister, vidimus quemdam in nomine tuo eicientem daemonia, qui non sequitur nos, et prohibuimus eum. Iesus autem ait: Nolite prohibere eum; nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo et possit cito male loqui de me. Qui enim non est adversum vos, pro vobis est. Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo, quia Christi estis, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me, bonum est ei magis, si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur. Et si scandalizaverit te manus tua, abscide illam; bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem, ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum; bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam, quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis, ubi vermis eorum non moritur, et ignis

MARCUM

non exstinguitur. Quod si oculus tuus scandalizat te, eice eum; bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, ubi vermis eorum non moritur, et ignis non exstinguitur. Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. Bonum est sal; quod si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal et pacem habete inter vos.

CAPUT X

Et inde exsurgens venit in fines Iudaeae ultra Iordanem, et conveniunt iterum turbae ad eum, et sicut consueverat iterum docebat illos. Et accedentes pharisaei interrogabant eum, si licet viro uxorem dimittere, tentantes eum. At ille respondens dixit eis: Quid vobis praecepit Moyses? Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii scribere et dimittere. Quibus respondens Iesus ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud; ab initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos Deus, propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit ad uxorem suam; et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum suum et alii nupserit, moechatur.

SECUNDUM

Et offerebant illi parvulos, ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret Iesus, indigne tulit et ait illis: Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis eos; talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos et imponens manus super illos benedicebat eos.

Et cum egressus esset in viam, procurrens quidam, genu flexo ante eum, rogabat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam percipiam? Iesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Praecepta nosti: ne adulteres, ne occidas, ne fureris, ne falsum testimonium dixeris, ne fraudem feceris, honora patrem tuum et matrem. At ille respondens ait illi: Magister, haec omnia observavi a iuventute mea. Iesus autem intuitus eum, dilexit eum et dixit ei: Unum tibi deest, vade, quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni, sequere me. Qui contristatus in verbo abiit maerens; erat enim habens multas possessiones.

Et circumspiciens Iesus ait discipulis suis: Quam difficile qui pecunias habent in regnum Dei introibunt! Discipuli autem obstupescabant in verbis eius. At Iesus rursus respondens ait illis: Filioli, quam difficile est, confidentes in pecuniis in regnum Dei introire! Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos: Et quis

MARCUM

potest salvus fieri? Et intuens illos Iesus ait: Apud homines impossibile est, sed non apud Deum; omnia enimabilia sunt apud Deum. Et coepit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Respondens Iesus ait: Amen dico vobis: Nemo est, qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter me et propter evangelium, qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc, domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus, et in saeculo futuro vitam aeternam. Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

Erant autem in via ascendentes Hierosolymam, et praecedebat illos Iesus, et stupebant, et sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim coepit illis dicere quae essent ei eventura: Quia ecce ascendimus Hierosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus, et damnabunt eum morte et tradent eum gentibus, et illudent ei et conspuent eum et flagellabunt eum et interficient eum, et tertia die resurget.

Et accedunt ad eum Iacobus et Iohannes filii Zebedaei dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petierimus facias nobis. At ille dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. Iesus autem ait eis: Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem, quem ego bibo, aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? At illi dixe-

SECUNDUM

runt ei: Possumus. Iesus autem ait eis: Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis; et baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini; sedere autem ad dexteram

meam vel ad sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Et audientes decem coeperunt indignari de Iacobo et Iohanne. Iesus autem vocans eos ait illis: Scitis quia hi qui videntur principari gentibus, dominantur eis, et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis, sed quicumque voluerit fieri maior, erit vester minister; et quicumque voluerit in vobis primus esse, erit omnium servus. Nam et Filius hominis non venit, ut ministraretur ei, sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis.

Et veniunt Hiericho, et proficiscente eo de Hiericho et discipulis eius et plurima multitudo, filius Timaei, Bartimaeus, caecus, sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia Iesus Nazarenus

MARCUM

est, coepit clamare et dicere: Iesu fili David, miserere mei. Et comminabantur ei multi, ut taceret. At ille multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. Et stans Iesus praecepit illum vocari. Et vocant caecum dicentes ei: Animaequior esto, surge, vocat te. Qui proiecto vestimento suo, exsiliens venit ad eum. Et respondens Iesus dixit illi: Quid tibi vis faciam? Caecus autem dixit ei: Rabboni, ut videam. Iesus autem ait illi: Vade, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit et sequebatur eum in via.

CAPUT XI

Et cum appropinquarent Hierosolymae et Bethaniae ad montem Olivarum, mittit duos ex discipulis suis et ait illis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim introeuntes illuc invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit; solvite illum et adducite. Et si quis vobis dixerit: Quid facitis? dicite, quia Domino necessarius est, et continuo illum dimittet huc. Et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio et solvunt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum? Qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus, et dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Iesum et imponunt illi vestimenta sua, et sedit super eum. Multi autem vestimenta sua straverunt in via, alii autem frondes caedebant de arboribus et sternebant in via. Et qui praeibant et qui sequebantur clamabant dicentes:

SECUNDUM

‘Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini; benedictum quod venit regnum patris nostri David; hosanna in excelsis.’ Et introivit Hierosolymam in templum, et circumspexit omnibus, cum iam vespere esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim.

Et alia die cum exirent a Bethania, esuriit. Cumque vidisset a longe ficum habentem folia, venit, si quid forte inveniret in ea, et cum venisset ad eam, nihil invenit praeter folia; non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei: Iam non amplius in aeternum ex te fructum quisquam manducet. Et audiebant discipuli eius.

Et veniunt Hierosolymam. Et cum introisset in templum, coepit eicere vendentes et ementes in tem-

plo, et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit. Et non sinebat, ut quisquam transferret vas per templum, et docebat dicens eis: Nonne scriptum est: ‘Quia domus mea domus

MARCUM

orationis vocabitur omnibus gentibus?" Vos autem fecistis eam speluncam latronum. Quo audito, principes sacerdotum et scribae quaerebant quomodo eum perderent; timebant enim eum, quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius. Et cum vespera facta esset, egrediebatur de civitate.

Et cum mane transirent, viderunt ficum aridam factam a radicibus. Et recordatus Petrus dixit ei: Rabbi, ecce ficus cui maledixisti aruit. Et respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei. Amen dico vobis quia quicumque dixerit huic monti: Tollere et mittere in mare, et non haesitaverit in corde suo, sed crediderit quia quodcumque dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis. Et cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut et Pater vester qui in caelis est dimittat vobis peccata vestra. Quod si vos non dimiseritis, nec Pater vester qui in caelis est dimittet vobis peccata vestra.

Et veniunt rursus Hierosolymam. Et cum ambularet in templo, accedunt ad eum summi sacerdotes et scribae et seniores et dicunt ei: In qua potestate haec facis? et quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias? Iesus autem respondens ait illis: Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi, et dicam vobis in qua potestate haec faciam. Baptismus Iohannis de caelo erat an ex hominibus? Respondete mihi. At illi cogitabant secum dicentes: Si dixerimus: De caelo, dicet: Quare ergo non credidistis ei?

SECUNDUM

Si dixerimus: ex hominibus, timemus populum; omnes enim habebant Iohannem quia vere propheta

esset. Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et respondens Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam.

CAPUT XII

Et coepit illis in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo et circumdedit sepem et fodit lacum et aedificavit turrim et locavit eam agricolis et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineae. Qui apprehensum eum ceciderunt et dimiserunt vacuum. Et iterum misit ad illos alium servum, et illum in capite vulneraverunt et contumeliis affecerunt. Et rursum alium misit, et illum occiderunt, et plures alios, quosdam caedentes, alios vero occidentes. Adhuc ergo unum habens filium carissimum

et illum misit ad eos novissimum dicens: Quia revere-
rebuntur filium meum. Coloni autem dixerunt ad
invicem: Hic est heres: venite, occidamus eum, et
nostra erit hereditas. Et apprehendentes eum occi-
derunt et eiecerunt extra vineam. Quid ergo faciet
Dominus vineae? Veniet et perdet colonos et dabit
vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis: 'Lapidem,
quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in
caput anguli; a Domino factum est istud, et est mi-
rabile in oculis nostris?' Et quaerebant eum tenere, et
timuerunt turbam; cognoverunt enim quoniam ad
eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.

Et mittunt ad eum quosdam ex pharisaeis et He-
rodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes
dicunt ei: Magister, scimus quia verax es et non cu-
ras quemquam; nec enim vides in faciem hominum,
sed in veritate viam Dei doces. Licet dari tributum
Caesari, an non dabimus? Qui sciens versutiam il-
lorum ait illis: Quid me tentatis? afferte mihi dena-
rium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis: Cuius
est imago haec et inscriptio? Dicunt ei: Caesaris.
Respondens autem Iesus dixit illis: Reddite igitur
quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt Dei Deo.
Et mirabantur super eo.

Et venerunt ad eum sadducaeï, qui dicunt resur-
rectionem non esse, et interrogabant eum dicentes:
Magister, Moyses nobis scripsit, ut si cuius frater
mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non re-
liquerit, accipiat frater eius uxorem ipsius et resu-
scitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant,

SECUNDUM

et primus accepit uxorem et mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam et mortuus est, et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est et mulier. In resurrectione ergo cum surrexerint, cuius de his erit uxor? septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens Iesus ait illis: Nonne ideo erratis non

scientes Scripturas neque virtutem Dei? Cum enim a mortuis surrexerint, neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli in caelis. De mortuis autem quod resurgant, non legistis in libro Moysi super rubum, quomodo dixerit illi Deus inquit: 'Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob?' Non est Deus mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum erratis.

Et accessit unus de scribis, qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit,

MARCUM

interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. Iesus autem respondit ei: Quia primum omnium mandatum est: 'Audi Israhel, Dominus Deus tuus Deus unus est: et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota virtute tua.' Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi, 'diliges proximum tuum tamquam teipsum.' Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba: Bene magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus et non est alius praeter eum. Et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine; et diligere proximum tamquam seipsum maius est omnibus holocaustis et sacrificiis. Iesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi: Non es longe a regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare.

Et respondens Iesus dicebat docens in templo: Quomodo dicunt scribae Christum filium esse David? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto: 'Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.' Ipse ergo David dicit eum Dominum, et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter audivit.

Et dicebat eis in doctrina sua: Cavete a scribis, qui volunt in stolis ambulare et salutari in foro et in primis cathedris sedere in synagogis et primos discubitus in cenis; qui devorant domos viduarum sub obtentu proluxae orationis, hi accipient prolixius iudicium.

SECUNDUM

Et sedens Iesus contra gazophylacium aspiciebat, quomodo turba iactaret aes in gazophylacium, et multi divites iactabant multa. Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans, et convocans discipulos suos ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt; haec vero de penuria sua omnia quae habuit misit totum victum suum.

CAPUT XIII

Et cum egrederetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis: Magister, aspice quales lapides et quales structurae. Et respondens Iesus ait illi: Vides has omnes magnas aedificationes? Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Et cum sederet in monte Olivarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus et Iacobus et Iohannes et Andreas: Dic nobis, quando ista fient? et quod signum erit, quando haec omnia incipient consummari?

Et respondens Iesus coepit dicere illis: Videte ne quis vos seducat; multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum, et multos seducent. Cum audieritis autem bella et opiniones bellorum, ne timueritis; oportet enim haec fieri, sed nondum finis. Exsurget enim gens contra gentem et regnum super regnum, et erunt terraemotus per loca et fames. Initium dolorum haec.

MARCUM

Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis, et in synagogis vapulabitis, et ante praesides et reges stabitis propter me in testimonium illis. Et in omnes gentes primum oportet praedicari evangelium.

Et cum duxerint vos tradentes, nolite praecogitare quid loquamini, sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini; non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium, et consurgent filii in parentes et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit.

Cum autem videritis abominationem desolationis stantem ubi non debet — qui legit intellegat — tunc qui in Iudaea sunt, fugiant in montes, et qui super tectum, ne descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo sua; et qui in agro erit, non revertatur retro tollere vestimentum suum. Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus. Orate vero ut hieme non fiant. Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturae, quam condidit Deus, usque nunc neque fient. Et nisi breviasset Dominus dies, non fuisset salva omnis caro; sed propter electos quos elegit brevavit dies. Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. Exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa et portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergo videte: ecce praedixi vobis omnia.

SECUNDUM

Sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur, et luna non dabit splendorem suum: et stellae caeli erunt decidentes, et virtutes quae in caelis sunt movebuntur. Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria. Et tunc mittet angelos suos et congregabit electos suos a quattuor ventis, a summo terrae usque ad summum caeli.

A ficu autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit, et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit aestas; sic et vos cum videritis haec fieri, scitote quod in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis quoniam non transibit generatio haec, donec omnia ista fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt.

De die autem illo vel hora nemo scit, neque angeli in caelo neque Filius, nisi Pater.

Videte, vigilate et orate; nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo, qui peregre profectus reliquit domum suam et dedit servis suis potestatem cuiusque operis, et ianitori praecepit ut vigilet. Vigilate ergo; nescitis enim quando dominus domus veniat, sero an media nocte an galli cantu an mane; ne cum venerit repente, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

CAPUT XIV

Erat autem Pascha et azyma post biduum; et quaerebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret

in populo. ¶ Et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi et recumberet, venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro, effudit super caput eius. Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos et dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim unguentum istud venundari plus quam trecentis denariis et dari pauperibus. Et fremebant in eam. Iesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me; semper enim pauperes habetis vobiscum, et cum volueritis potestis illis benefacere; me autem non semper habetis. Quod habuit haec fecit:

SECUNDUM

praevenit ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis: Ubi cumque praedicatum fuerit evangelium istud in universo mundo, et quod fecit haec narrabitur in memoriam eius. Et Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis. Qui audientes gavisi sunt et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et quaerebat quomodo illum opportune traderet.

Et primo die azymorum quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli: Quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha? Et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis: Ite in civitatem, et occurret vobis homo lagoenam aquae baiulans; sequimini eum, et quocumque introierit, dicite domino domus, quia magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum; et illic parate nobis. Et abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem et invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt pascha.

Vespere autem facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis et manducantibus ait Iesus: Amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. At illi coeperunt contristari et dicere ei singulatim: Numquid ego? Qui ait illis: Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo; vae autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur; bonum erat ei, si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis, accepit Iesus panem et benedicens fregit et dedit eis et ait: Sumite, hoc est

MARCUM

corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit eis, et biberunt ex illo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur. Amen dico vobis quia iam non bibam de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei.

Et hymno dicto exierunt in montem Olivarum. Et ait eis Iesus: Omnes scandalizabimini in me in nocte ista, quia scriptum est: 'Percutiam pastorem, et dispergentur oves.' Sed postquam resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. Petrus autem ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi Iesus: Amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur: Et si oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant.

Et veniunt in praedium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis suis: Sedete hic donec orem. Et assumit Petrum et Iacobum et Iohannem secum, et coepit pavere et taedere. Et ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem, sustinete hic et vigilate. Et cum processisset paululum, procidit super terram et orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora, et dixit: Abba, Pater, omnia tibi possibile sunt, transfer calicem hunc a me; sed non quod ego volo, sed quod tu. Et venit et invenit eos dormientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti una hora vigilare? Vigilare et orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma. Et

SECUNDUM

iterum abiens oravit eundem sermonem dicens. Et reversus denuo invenit eos dormientes; erant enim oculi eorum gravati, et ignorabant quid responderent ei. Et venit tertio et ait illis: Dormite iam et requiescite. Sufficit; venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus, ecce qui me tradet prope est.

Et adhuc eo loquente, venit Iudas Iscariotes unus de duodecim, et cum eo turba multa cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et scribis et senioribus. Dederat autem traditor eius signum ei dicens: Quemcumque osculatus fuero ipse est, tenete eum

et ducite caute. Et cum venisset, statim accedens ad eum ait: Ave Rabbi; et osculatus est eum. At illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium

percussit servum summi sacerdotis et amputavit illi auriculam. Et respondens Iesus ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me? cotidie eram apud vos in templo docens, et non me tenuistis; sed ut impleantur Scripturae. Tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt. Adulescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo, et tenuerunt eum. At ille reiecta sindone, nudus profugit ab eis.

Et adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem et convenerunt omnes sacerdotes et scribae et seniores. Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis et sedebat cum ministris ad ignem et calefaciebat se. Summi vero sacerdotes et omne concilium quaerebant adversus Iesum testimonium, ut eum morti traderent, nec inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum, et convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversus eum dicentes: Quoniam nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manu factum et per triduum aliud non manu factum aedificabo. Et non erat conveniens testimonium illorum. Et exurgens summus sacerdos in medium interrogavit Iesum dicens: Non respondes quidquam ad ea quae tibi obiciuntur ab his? Ille autem tacebat et nihil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum et dixit ei: Tu es Christus filius Dei benedicti? Iesus autem dixit illi: Ego sum; et videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei et venientem

SECUNDUM

cum nubibus caeli. Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait: Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam; quid vobis videtur? Qui omnes condemnauerunt eum esse reum mortis. Et coeperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius et colaphis eum caedere et dicere ei: Prophetiza; et ministri alapis eum caedebant.

Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis, et cum vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens illum ait: Et tu cum Iesu Nazareno eras. At ille negavit dicens: Neque scio

neque novi quid dicas. Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit. Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est. At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui adstabant dicebant Petro: Vere ex illis es; nam et Galilaeus es. Ille autem coepit anathematizare et iurare: Quia nescio hominem istum, quem dici-

MARCUM

tis. Et statim gallus iterum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, quod dixerat ei Iesus: Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

CAPUT XV

Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio, vincientes Iesum duxerunt et tradiderunt Pilato. Et interrogavit eum Pilatus: Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursum interrogavit eum dicens: Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. Iesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcumque petissent. Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis. Pilatus autem respondit eis et dixit: Vultis dimittam vobis regem Iudaeorum? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis. Pilatus autem iterum respondens ait illis: Quid ergo vultis faciam regi Iudaeorum? At illi iterum clamaverunt: Crucifige eum. Pilatus vero dicebat illis: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant: Crucifige eum. Pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illis Barabbam

SECUNDUM

et tradidit Iesum flagellis caesum ut crucifigeretur. **¶** Milites autem duxerunt eum in atrium praetorii et convocant totam cohortem. Et induunt eum purpura et imponunt ei plectentes spineam coronam. Et coeperunt salutare eum: Ave, rex Iudaeorum. Et

percutiebant caput eius harundine et conspuebant eum et ponentes genua adorabant eum. Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura et induerunt eum vestimentis suis.

Et educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt praetereuntem quempiam Simonem Cyrenaeum venientem de villa, patrem Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem eius. Et perducunt illum in Golgotha locum, quod est interpretatum Calvariae locus. Et dabant ei bibere murratum vinum, et non accepit. Et crucifigentes eum diviserunt vestimenta eius mittentes sortem super eis, quis quid tolleret.

MARCUM

Erat autem hora tertia, et crucifixerunt eum. Et erat titulus causae eius inscriptus: REX IUDAEORUM. Et cum eo crucifigunt duos latrones, unum a dextris et alium a sinistris eius. Et impleta est Scriptura quae dicit: 'Et cum iniquis reputatus est.'

Et praetereuntes blasphemabant eum moventes capita sua et dicentes: Vah, qui destruis templum Dei et in tribus diebus reaedificas, salvum fac te ipsum descendens de cruce. Similiter et summi sacerdotes illudentes ad alterutrum cum scribis dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israhel descendat nunc de cruce, ut videamus et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, conviciabantur ei. Et facta hora sexta, tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam. Et hora nona exclamavit Iesus voce magna dicens: Heloi, heloi, lama sabachthani? quod est interpretatum: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes dicebant: Ecce Heliam vocat. Currens autem unus et implens spongiam aceto circumponensque calamo potum dabat ei dicens: Sinite, videamus si veniat Helias ad deponendum eum. Iesus autem emissa voce magna exspiravit. Et velum templi scissum est in duo a summo usque deorsum. Videns autem centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans exspirasset, ait: Vere hic homo Filius Dei erat. Erant autem et mulieres de longe aspicientes, inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi Minoris et Ioseph mater et Salome; et cum esset in Galilaea, sequebantur eum

SECUNDUM

et ministrabant ei, et aliae multae, quae simul cum eo ascenderant Hierosolymam.

Et cum iam sero esset factum, quia erat parasceve, quod est ante sabbatum, venit Ioseph ab Arimathaea nobilis decurio, qui et ipse erat expectans

regnum Dei, et audacter introivit ad Pilatum et petiit corpus Iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cognovisset a centurione, donavit corpus Ioseph. Ioseph autem mercatus sindonem et deponens eum involvit sindone et posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti. Maria autem Magdalene et Maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur.

MARCUM

CAPUT XVI

Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Iesum. Et valde mane una sabbatorum veniunt ad monumentum, orto iam sole. Et dicebant ad invicem: Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt revolutum lapidem; erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum viderunt iuvenem sedentem in dextris coopertum stola candida, et obstupuerunt. Qui dicit illis: Nolite expavescere. Iesum

quaeritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis eius et Petro quia praecedit vos in Galilaeam; ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. At illae exeuntes fugerunt de monumento; invaserat enim eas tremor et pavor; et nemini quidquam dixerunt; timebant enim.

SECUNDUM

Surgens autem mane, prima sabbati, apparuit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat septem daemonia. Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fuerant, lugentibus et flentibus. Et illi audientes quia viveret et visus esset ab ea, non crediderunt. Post haec autem duobus ex his ambulantis ostensus est in alia effigie euntibus in villam; et illi euntes nuntiaverunt ceteris; nec illis crediderunt.

Novissime recumbentibus illis undecim apparuit, et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis, quia iis qui viderant eum resurrexisse non

crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit; qui vero non crediderit condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint haec sequentur: In nomine meo daemonia eicient: linguis loquentur novis, serpentes tollent, et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, super aegros manus imponent, et bene habebunt. Et

MARCUM

Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis,
assumptus est in caelum et sedet a dextris Dei. Illi
autem profecti praedicaverunt ubique,
Domino cooperante et sermonem
confirmante sequentibus
signis.

LUCAS

SECUNDUM LUCAM

CAPITULUM

IN NOMINE DOMINI AMEN. HIC INCIPIT EVANGELIUM SECUNDUM LUCAM. QUONIAM QUANTUM VISIUM HABUI IN IERUSALEM. POST QUOD IESUS TRANSIIT IN GALILEAM. ET POST QUOD VENIT IN CAPHARNAUM. ET DOCEBAT EOS IN SINAGOGA. ET OMNES LAUDABANT EUM. ET DICEBANT. QUID HIC FACIT ET QUA POTESTATE HAEC FACIT? ET RESPONDENS DIXIT. MIHI PARVUM ET COMMUNE EST. NISI QUOD DICAMUS ET FACIAMUS HAEC. ET OMNES LAUDABANT EUM. ET DICEBANT. QUID HIC FACIT ET QUA POTESTATE HAEC FACIT?

ET VENIT IN CAPHARNAUM. ET DOCEBAT EOS IN SINAGOGA. ET OMNES LAUDABANT EUM. ET DICEBANT. QUID HIC FACIT ET QUA POTESTATE HAEC FACIT? ET RESPONDENS DIXIT. MIHI PARVUM ET COMMUNE EST. NISI QUOD DICAMUS ET FACIAMUS HAEC. ET OMNES LAUDABANT EUM. ET DICEBANT. QUID HIC FACIT ET QUA POTESTATE HAEC FACIT?

ET VENIT IN CAPHARNAUM. ET DOCEBAT EOS IN SINAGOGA. ET OMNES LAUDABANT EUM. ET DICEBANT. QUID HIC FACIT ET QUA POTESTATE HAEC FACIT? ET RESPONDENS DIXIT. MIHI PARVUM ET COMMUNE EST. NISI QUOD DICAMUS ET FACIAMUS HAEC. ET OMNES LAUDABANT EUM. ET DICEBANT. QUID HIC FACIT ET QUA POTESTATE HAEC FACIT?

LUCAS

SANCTUM
IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM LUCAM

CAPUT I

QUONIAM quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quae in nobis completae sunt, rerum, sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis, visum est et mihi, assecuto omnia a principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile, ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.

Fuit in diebus Herodis, regis Iudaeae, sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen eius Elisabeth. Erant autem iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus Domini sine querela, et non erat illis filius eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis.

Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini; et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus Domini stans a dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super

SECUNDUM

eum. Ait autem ad illum angelus: Ne timeas, Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua, et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Iohannem, et erit gaudium tibi et exsultatio, et multi in nativitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram Domino, et vinum et siceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae,

et multos filiorum Israhel convertet ad Dominum Deum ipsorum, et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute Heliae, ut convertat corda patrum in filios et incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.

Et dixit Zacharias ad angelum: Unde hoc sciam? ego enim sum senex, et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui adsto ante Deum, et missus sum loqui ad te et haec tibi evangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem, quo haec

LUCAM

fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur in tempore suo. Et erat plebs exspectans Zachariam, et mirabantur quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis et permansit mutus.

Et factum est, ut impleti sunt dies officii eius, abiit in domum suam; post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius et occultabat se mensibus quinque dicens: Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

In mense autem sexto missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen virginis Maria. Et

ingressus angelus ad eam dixit: Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quae

SECUNDUM

cum audisset, turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei: Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum; ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius, et regnabit in domo Iacob in aeternum, et regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vocabitur Filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua, et hic mensis sextus est illi, quae vocatur sterilis, quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.

Exsurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda. Et intravit in domum Zachariae et salutavit Elisabeth. Et factum est ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exsultavit infans in utero eius, et repleta est Spiritu sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exsultavit in gaudio infans in utero meo, et beata, quae credidisti, quoniam perficientur ea, quae dicta sunt tibi a Domino. Et ait

LUCAM

Maria: Magnificat anima mea Dominum et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancillae suae; ecce enim ex hoc beatam

me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est; et sanctum nomen eius. Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles. Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae, sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius in saecula. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, et reversa est in domum suam.

Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et peperit filium. Et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei. Et factum est in die octavo

SECUNDUM

venerunt circumcidere puerum et vocabant eum nomine patris sui Zachariam. Et respondens mater eius dixit: Nequaquam, sed vocabitur Iohannes. Et

dixerunt ad illam: Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Innuebant autem patri eius, quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit dicens: Iohannes est nomen eius. Et mirati sunt universi. Apertum est autem illico os eius et lingua eius, et loquebatur benedicens Deum. Et factus est timor super omnes vicinos eorum, et super omnia montana Iudaeae divulgabantur omnia verba haec; et posuerunt omnes, qui audierant, in corde suo dicentes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat cum illo.

Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu sancto, et prophetavit dicens: Benedictus Dominus Deus Israhel, quia visitavit et fecit redemptionem plebis suae, et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui, sicut locutus est per os sanctorum, qui a

LUCAM

saeculo sunt, prophetarum eius; salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui oderunt nos: ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, et memorari testamenti sui sancti; iusiurandum, quod iuravit ad Abraham patrem nostrum daturum se nobis, ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi in sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis; praeibis enim ante faciem Domini parare vias eius, ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum, per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto, illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Puer autem crescebat et confortabatur spiritu, et erat in desertis usque in diem ostensionis suae ad Israhel.

CAPUT II

Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis. Haec descriptio prima facta est a praeside Syriae Cyrino; et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam in civitatem David, quae vocatur Bethleem, eo quod esset de domo et familia David, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnante. Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret.

SECUNDUM

Et peperit filium suum primogenitum et pannis eum involvit et reclinavit eum in praesepio, quia non erat eis locus in diversorio.

Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigiliis noctis super gregem suum. Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Dei

circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus: Nolite timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis involutum et positum in praesepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium Deum et dicentium: Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Et factum est, ut discesserunt ab eis angeli in caelum, pastores loquebantur ad invicem: Transeamus

LUCAM

usque Bethleem et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes et invenerunt Mariam et Ioseph et infantem positum in praesepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierunt mirati sunt, et de his quae dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba haec conferens in corde suo.

Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum in omnibus, quae audierant et viderant, sicut dictum est ad illos.

Et postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo prius quam in utero conciperetur. Et postquam impleti sunt dies purificationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Hierusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini: 'Quia omne masculinum

SECUNDUM

adaperiens vulvam sanctum Domino vocabitur'; et ut darent hostiam, secundum quod dictum est in lege

Domini, 'par turturum aut duos pullos columbarum.'

Et ecce homo erat in Hierusalem, cui nomen Simeon, et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem Israhel, et Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit Deum et dixit: Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace, quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israhel. Et erat pater eius et mater mirantes super his, quae dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon et dixit

LUCAM

ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in Israhel, et in

signum, cui contradicetur; — et tuam ipsius animam pertransibit gladius —, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser; haec processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et haec vidua usque ad annos octoginta quattuor, quae non discedebat de templo, ieiuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die. Et haec ipsa hora superveniens confitebatur Domino; et loquebatur de illo omnibus, qui exspectabant redemptionem Israhel. Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia, et gratia Dei erat in illo.

Et ibant parentes eius per omnes annos in Hierusalem in die solemni Paschae. Et cum factus esset

SECUNDUM

annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Hierusalem, et non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei et requirebant eum inter cognatos et notos. Et non invenientes, regressi sunt in Hierusalem requirentes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum

audientem illos et interrogantem eos. Stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia et responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebatis? nesciebatis quia in his, quae Patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos.

LUCAM

Et descendit cum eis et venit Nazareth et erat subditus illis. Et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia et aetate et gratia apud Deum et homines.

CAPUT III

Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituraeae et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna et Caipha, factum est verbum Domini super Iohannem Zachariae filium in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Esaiae prophetae: 'Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius; omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humiliabitur: et erunt prava in directa et aspera in vias planas; et videbit omnis caro salutare Dei.'

Dicebat ergo ad turbas quae exhibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos paenitentiae, et ne coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur et in

SECUNDUM

ignem mittetur. Et interrogabant eum turbae dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas det non habenti, et qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis. Interrogabant autem eum et milites dicentes: Quid faciemus

et nos? Et ait illis: Neminem concutiat neque calumniam faciatis et contenti estote stipendiis vestris.

Existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus, respondit Iohannes dicens omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos; veniet autem fortior me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum eius; ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni; cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit aream suam et congregabit triticum in horreum

LUCAM

suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. ¶ Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha cum corriperetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui et de omnibus malis, quae fecit Herodes, adiecit et hoc super omnia et inclusit Iohannem in carcere.

Factum est autem cum baptizaretur omnis populus, et Iesu baptizato et orante, apertum est caelum, et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum, et vox de caelo facta est: Tu es Filius meus dilectus, in te complacui mihi.

Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur, filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat, qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, qui fuit Mathathiae, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, qui fuit Mahath, qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei, qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, qui fuit Ioanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadam, qui fuit Her, qui fuit Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui fuit Mathat, qui fuit Levi, qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliakim, qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David, qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Iudae, qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahae, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, qui fuit

SECUNDUM

Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech, qui fuit Mathusale, qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

CAPUT IV

Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est a Iordane et agebatur a Spiritu in desertum diebus quadraginta et tentabatur a diabolo. Et nihil manducavit in diebus illis et consummatis illis esuriit. Dixit autem illi diabolus: Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illum Iesus: Scriptum est: 'Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei.' Et duxit illum diabolus in montem excelsum et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc universam et gloriam illorum, quia mihi tradita sunt, et cui volo do illa. Tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et respondens Iesus dixit illi: Scriptum est: 'Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies.' Et duxit illum in Hierusalem, et statuit eum super pinnam templi et dixit illi: Si Filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est enim 'quod angelis suis mandavit de te, ut conservent te, et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.' Et respondens Iesus ait illi: 'Dictum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.'

LUCAM

Et consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo usque ad tempus. ¶ Et regressus est Iesus in

virtute Spiritus in Galilaeam, et fama exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus.

Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam et surrexit legere. Et traditus est illi liber Esaiæ prophetae. Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat: 'Spiritus Domini super me; propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, praedicare captivis remissionem, et caecis visum, dimittere confractos in remissionem, praedicare annum Domini acceptum et diem retributionis.'

Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. Coepit autem dicere ad illos: Quia hodie

SECUNDUM

impleta est haec scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in verbis gratiae, quae procedebant de ore ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius Ioseph? Et ait illis: Utique dicitis mihi hanc similitudinem: Medice cura teipsum; quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis, multae viduae erant in diebus Heliae in Israhel, quando clausum est caelum annis tribus et mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra; et ad nullam illarum missus est Helias, nisi in Sarepta Sidoniae ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant in Israhel sub Helisaeo propheta; et nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes.

Et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem et duxerunt illum usque ad supercilium montis, super

quem civitas illorum erat aedificata, ut praecipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat.

Et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in doctrina eius, quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens daemonium immundum et exclamavit voce magna dicens: Sine, quid nobis et tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei. Et increpavit illum Iesus dicens: Obmutesce et exi ab eo. Et cum proiecisset illum daemonium in medium, exiit ab illo nihilque illum nocuit. Et factus est pavor in omnibus, et colloquebantur ad invicem dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus, et exeunt? Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis.

Surgens autem Iesus de synagoga introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus, et rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam imperavit feбри et dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat illis. Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens curabat eos. Exibant autem daemonia a multis clamantia et dicentia: Quia tu es Filius Dei; et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Facta autem die egressus ibat in desertum locum, et turbae requirebant eum et venerunt usque ad ipsum et detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait: Quia et aliis

SECUNDUM

civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei; quia ideo missus sum. Et erat praedicans in synagogis Galilaeae.

CAPUT V

Factum est autem, cum turbae irruerent in eum ut audirent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum; piscatores autem descenderant et lavabant retia. Ascendens autem in unam navim,

quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas. Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi: Praeceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus, in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete

LUCAM

eorum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent et adiuuarent eos. Et venerunt et impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium, quam ceperant; similiter autem Iacobum et Iohannem, filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Iesus: Noli timere; ex hoc iam homines eris capiens. Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

Et factum est, cum esset in una civitatum, et ecce vir plenus lepra et videns Iesum et procidens in faciem, rogavit eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum tetigit eum dicens: Volo, mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse praecepit illi ut nemini diceret; sed: Vade, ostende te sacerdoti et offer pro emundatione tua, sicut praecepit Moyses, in testimonium illis. Perambulabat autem magis sermo de illo, et conveniebant turbae multae ut audirent et curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat. Et factum est in una dierum, et ipse sedebat docens. Et erant pharisaei sedentes et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilaeae et Iudaeae et Hierusalem; et virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus, et quaerebant eum inferre et ponere ante eum. Et non invenientes qua parte illum infer-

SECUNDUM

rent prae turba, ascenderunt supra tectum et per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium ante Iesum. Quorum fidem ut vidit, dixit: Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et coeperunt cogitare scribae et pharisaei dicentes: Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi

solus Deus? Ut cognovit autem Iesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata, an dicere: Surge et ambula? Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, ait paralytico: Tibi dico, surge, tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Et confestim consurgens coram illis tulit lectum, in quo iacebat, et abiit in domum suam magnificans Deum. Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum. Et repleti sunt timore dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie.

Et post haec exiit et vidit publicanum nomine Levi sedentem ad telonium et ait illi: Sequere me. Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua; et erat turba multa publicanorum et aliorum, qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant pharisaei et scribae eorum dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis? Et respondens Iesus dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. Non veni vocare iustos, sed peccatores ad paenitentiam.

At illi dixerunt ad eum: Quare discipuli Iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt, similiter et pharisaeorum; tui autem edunt et bibunt? Quibus ipse ait: Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare? Venient autem dies, cum ablatas fuerit ab illis sponsus; tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus; alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres; alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos mittendum est, et utraque conservantur. Et nemo bibens vetus statim vult novum; dicit enim: Vetus melius est.

SECUNDUM

CAPUT VI

Factum est autem in sabbato secundo primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus. Quidam autem pharisaeorum dicebant illis: Quid facitis quod non licet in sabbatis? Et respondens Iesus ad eos dixit: Nec hoc legistis quod fecit David, cum esurisset ipse et qui cum illo erant? quomodo intrauit in domum Dei et panes propositionis sumpsit et manducavit et dedit his qui cum ipso erant, quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat illis: Quia Dominus est Filius hominis etiam sabbati.

Factum est autem et in alio sabbato, ut intraret in synagogam et doceret. Et erat ibi homo, et manus eius dextra erat arida. Observabant autem scribae et pharisaei, si in sabbato curaret, ut invenirent unde accusarent eum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait homini, qui habebat manum aridam: Surge et sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Iesus: Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere, an male; animam salvam facere, an perdere? Et circumspectis omnibus, dixit homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus eius. Ipsi autem repleti sunt insipientia et colloquebantur ad invicem quidnam facerent Iesu.

Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione Dei. Et cum

LUCAM

dies factus esset, vocavit discipulos suos et elegit duodecim ex ipsis, quos et apostolos nominavit: Simonem, quem cognominavit Petrum, et Andream fratrem eius, Iacobum et Iohannem, Philippum et Bartholomaeum, Matthaeum et Thomam, Iacobum Alphaei et Simonem, qui vocatur zelotes, et Iudam Iacobi et Iudam Iscariotem, qui fuit proditor.

Et descendens cum illis stetit in loco campestri, et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea et Hierusalem et maritima et Tyri et Sidonis, qui venerant ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis curabantur. Et omnis turba quaerebat eum tangere, quia virtus de illo exibat et sanabat omnes.

Et ipse, elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes quia vestrum est regnum Dei. Beati qui nunc esuritis quia saturabimini. Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderint homines et cum separaverint vos et exprobraverint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis. Gaudete in illa die et exsultate; ecce enim merces vestra multa est in caelo; secundum haec enim faciebant prophetis patres eorum. Verumtamen vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram. Vae vobis qui saturati estis, quia esurietis. Vae vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis et flebitis. Vae cum benedixerint vobis homines; secundum haec enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.

SECUNDUM

Sed vobis dico, qui auditis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis et orate pro calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, praebe et alteram, et ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue, et qui aufert quae tua sunt ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter. Et si diligitis eos qui vos diligunt, quae vobis est gratia? nam et peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quae vobis est gratia? siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere, quae gratia est vobis? nam et peccatores peccatoribus faenerantur, ut recipiant aequalia. Verumtamen diligite inimicos vestros, benefacite et mutuum date nihil inde sperantes, et erit merces vestra multa, et eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos et malos. Estote ergo misericordes, sicut et Pater vester misericors est. Nolite iudicare, et non iudicabimini; nolite condemnare, et non condemnabimini. Dimittite, et dimittimini. Date, et dabitur vobis; mensuram bonam et confertam et coagitatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remittetur vobis.

Dicebat autem illis et similitudinem: Numquid potest caecus caecum ducere? nonne ambo in foveam cadunt? Non est discipulus super magistrum; perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius.

LUCAM

Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quae in oculo tuo est, non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine eiciam festucam de oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui.

Non est enim arbor bona, quae facit fructus malos; neque arbor mala faciens fructum bonum. Unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, et malus homo de malo thesauro profert malum; ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me Domine, Domine, et non facitis quae dico?

Omnis qui venit ad me et audit sermones meos et facit eos, ostendam vobis cui similis sit. Similis est homini aedificanti domum, qui fodit in altum et posuit fundamentum super petram; inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi et non potuit eam movere; fundata enim erat super petram.

Qui autem audit et non facit similis est homini aedificanti domum suam super terram sine fundamento; in quam illisus est fluuius, et continuo cecidit, et facta est ruina domus illius magna.

SECUNDUM

CAPUT VII

Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. Centurionis autem cuiusdam servus male habens erat moriturus, qui illi erat pretiosus. Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudaeorum rogans eum, ut veniret et salvaret servum eius. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum sollicite dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi praestes; diligit enim gentem nostram et synagogam ipse aedificavit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum centurio amicos dicens: Domine noli vexari; non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te; sed dic verbo, et sanabitur puer meus; nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites, et dico huic: Vade, et vadit; et alii: Veni, et venit; et servo meo: Fac hoc, et facit. Quo audito Iesus miratus est et conversus sequentibus se turbis dixit: Amen dico vobis, nec in Israhel tantam fidem inveni. Et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum, qui languerat, sanum.

Et factum est, deinceps ibat in civitatem quae vocatur Naim, et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa. Cum autem appropinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae, et haec vidua erat, et turba civitatis multa cum illa. Quam cum vidisset Dominus, misericordia mo-

LUCAM

tus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit et tetigit loculum. Hi autem qui portabant steterunt. Et ait: Adulescens, tibi dico, surge. Et resedit qui erat

mortuus et coepit loqui; et dedit illum matri suae. Accepit autem omnes timor, et magnificabant Deum dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis, et quia Deus visitavit plebem suam. Et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo et in omnem circa regionem.

Et nuntiaverunt Iohanni discipuli eius de omnibus his. Et convocavit duos de discipulis suis Iohannes et misit ad Iesum dicens: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt: Iohannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? In ipsa autem hora multos curavit a languoribus et plagis et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum. Et respondens dixit illis: Euntes renuntiate Iohanni quae audistis et vidistis, quia caeci vident,

SECUNDUM

claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur; et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me.

Et cum discessissent nuntii Iohannis, coepit de Iohanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, et plus quam prophetam. Hic est, de quo scriptum est: 'Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.' Dico enim vobis: Maior inter natos mulierum propheta Iohanne Baptista nemo est; qui autem minor est in regno Dei, maior est illo. Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt Deum baptizati baptismo Iohannis. Pharisei autem et legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo. Ait autem Dominus: Cui ergo similes dicam homines generationis huius? et cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus: Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis; lamentavimus, et non plorastis. Venit enim Iohannes Baptista neque manducans panem neque bibens vinum, et dicitis: Daemonium habet. Venit Filius hominis manducans et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator et bibens vinum, amicus publicanorum et peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis.

Rogabat autem illum quidam de pharisaeis ut

LUCAM

manducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubisset in domo pharisei, attulit alabastrum unguenti; et stans retro secus pedes eius lacrimis coepit rigare pedes eius et

capillis capitis sui tergebat et osculabatur pedes eius et unguento ungebat. Videns autem phariseus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret utique quae et qualis est mulier quae tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens Iesus dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic. Duo debitores erant cuidam faeneratori: unus debebat denarios quingentos et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit: Aestimo quia is cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. Et conversus ad mulierem dixit Simoni: Vides hanc mulie-

SECUNDUM

rem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti; haec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti; haec autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti; haec autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit. Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata. Et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit; vade in pace.

CAPUT VIII

Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates et castella praedicans et evangelizans regnum Dei, et duodecim cum illo, et mulieres aliquae, quae erant curatae a spiritibus malignis et infirmitatibus, Maria, quae vocatur Magdalene, de qua septem daemonia exierant, et Iohanna uxor Chusae procuratoris Herodis et Susanna et aliae multae, quae ministrabant ei de facultatibus suis.

Cum autem turba plurima convenirent et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem: Exiit qui seminat seminare semen suum; et dum seminat, aliud cecidit secus viam et conculcatum est, et volucres caeli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram, et natum aruit, quia non habebat umorem. Et aliud cecidit inter spinas, et simul

exortae spinae suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam, et ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius, quae esset haec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis, ut videntes non videant, et audientes non intellegant. Est autem haec parabola: Semen est verbum Dei. Qui autem secus viam hi sunt qui audiunt, deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram, qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum, et hi radices non habent, qui ad tempus credunt et in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit hi sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitae euntes suffocantur et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in patientia.

Nemo autem lucernam accendens operit eam vase aut subtus lectum ponit, sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non est enim occultum quod non manifestetur, nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat. Videte ergo quomodo audiatis; qui enim habet dabitur illi, et quicumque non habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo.

Venerunt autem ad illum mater et fratres eius et non poterant adire eum prae turba. Et nuntiatum est illi: Mater tua et fratres tui stant foris volentes te

SECUNDUM

videre. Qui respondens dixit ad eos: Mater mea et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt et faciunt.

Factum est autem in una dierum, et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. Et navigantibus illis obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et complebantur et periclitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum dicentes: Praeceptor, perimus. At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae, et cessavit, et facta est tranquillitas. Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt ad invicem dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis et mari imperat, et oboediunt ei?

Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam. Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat daemonium iam temporibus multis et vestimento non induebatur neque in domo manebat, sed in monumentis. Is ut vidit Iesum procidit ante illum et exclamans voce magna dixit: Quid mihi et tibi est, Iesu Fili Dei altissimi? obsecro te, ne me torqueas. Praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, et vinciebatur catenis et compedibus custoditus et ruptis vinculis agebatur a daemonio in deserta. Interrogavit autem illum Iesus dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio; quia intraverant daemonia multa in eum. Et rogabant illum, ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte; et rogabant eum, ut permitteret

LUCAM

eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo daemonia ab homine et intraverunt in porcos; et impetu abiit grex per praeceptum in stagnum et suffocatus est. Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in villas. Exierunt autem videre quod factum est, et venerunt

ad Iesum et invenerunt hominem sedentem, a quo daemonia exierant, vestitum ac sana mente ad pedes eius et timuerunt. Nuntiaverunt autem illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset a legione; et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis, quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim reversus est. Et rogabat illum vir, a quo daemonia exierant, et cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus dicens: Redi in domum tuam et narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam civitatem praedicans quanta illi fecisset Iesus.

SECUNDUM

Factum est autem cum rediisset Iesus, excepit illum turba; erant enim omnes expectantes eum. Et ecce venit vir, cui nomen Iairus, et ipse princeps synagogae erat; et cecidit ad pedes Iesu rogans eum ut intraret in domum eius, quia unica filia erat ei fere annorum duodecim, et haec moriebatur.

Et contigit, dum iret, a turbis comprimebatur. Et mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quae in medicos erogaverat omnem substantiam suam nec ab ullo potuit curari, accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius; et confestim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait Iesus: Quis est, qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus et qui cum illo erant: Praeceptor, turbae te comprimunt et affligunt, et dicis: Quis me tetigit? Et dixit Iesus: Tetigit me aliquis; nam ego novi virtutem de me exiisse. Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit et procidit ante pedes eius, et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo, et quemadmodum confestim sanata sit. At ipse dixit ei: Filia, fides tua salvam te fecit, vade in pace.

Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogae dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. Iesus autem, audito hoc verbo, respondit patri puellae: Noli timere, crede tantum, et salva erit. Et cum venisset domum, non permisit intrare secum quemquam, nisi Petrum et Iacobum et Iohannem et patrem et matrem puellae. Flebant autem omnes et plangebant illam. At ille dixit: Nolite fle-

LUCAM

re; non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum scientes quod mortua esset. Ipse autem tenens manum eius clamavit dicens: Puella, surge. Et reversus est spiritus eius, et surrexit continuo. Et iussit illi dari manducare. Et stupuerunt parentes eius, quibus praecepit ne alicui dicerent quod factum erat.

CAPUT IX

Convocatis autem duodecim apostolis, dedit illis virtutem et potestatem super omnia daemonia, et ut languores curarent. Et misit illos praedicare regnum Dei et sanare infirmos. Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via neque virgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habeatis. Et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete et inde ne exeatis. Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. Egressi autem circuibant per castella evangelizantes et curantes ubique.

Audivit autem Herodes tetrarcha omnia quae fiebant ab eo et haesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia Iohannes surrexit a mortuis, a quibusdam vero quia Helias apparuit, ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait Herodes: Iohannem ego decollavi. Quis est autem iste, de quo ego talia audio? Et quaerebat videre eum.

Et reversi apostoli narraverunt illi quaecumque fecerunt, et assumptis illis, secessit seorsum in lo-

SECUNDUM

cum desertum, qui est Bethsaida. Quod cum cognovissent turbae, secutae sunt illum, et excepit eos et loquebatur illis de regno Dei, et eos qui cura indigebant sanabat. Dies autem coeperat declinare, et accedentes duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut euntes in castella villasque quae circa sunt divertant et inveniant escas; quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos: Vos date illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces; nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem fere viri quinque milia. Ait autem ad discipulos suos: Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. Et ita fecerunt, et discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus, respexit in caelum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Et factum est cum solus esset orans, erant cum illo et discipuli; et interrogavit illos dicens: Quem me dicunt esse turbae? At illi responderunt et dixerunt: Iohannem Baptistam, alii autem Heliam, alii vero quia unus propheta de prioribus surrexit. Dixit autem illis: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Christum Dei. At ille increpans illos praecepit ne cui dicerent hoc dicens: Quia oportet Filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die resurgere.

LUCAM

Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam cotidie et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam; nam qui perdiderit animam suam propter me, salvam faciet illam. Quid enim proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat et detrimentum sui faciat? Nam qui me erubuerit et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua et Patris et sanctorum angelorum. Dico autem vobis vere: Sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.

Factum est autem post haec verba fere dies octo, et assumpsit Petrum et Iacobum et Iohannem et ascendit in montem ut oraret. Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera et vestitus eius albus et refulgens. Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses et Helias visi in maiestate et dicebant excessum eius, quem completurus erat in Hierusalem. Petrus vero et qui cum illo erant gravati erant somno. Et evigilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo. Et factum est, cum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum: Praeceptor, bonum est nos hic esse, et faciamus tria tabernacula, unum tibi et unum Moysi et unum Heliae; nesciens quid diceret. Haec autem illo loquente, facta est nubes et obumbravit eos; et timuerunt intransibilibus illis in nubem. Et vox facta est de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum fieret vox, inventus est Iesus solus. Et ipsi

SECUNDUM

tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his quae viderant.

Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamavit dicens: Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi, et ecce spiritus apprehendit eum, et subito clamat, et elidit et dissipat eum cum spuma et vix discedit dilanians eum. Et rogavi discipulos tuos ut eicerent illum, et non potuerunt. Respondens autem Iesus dixit: O generatio infidelis et perversa, usquequo ero apud vos et patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et cum accederet, elisit illum daemonium et dissipavit. Et increpavit Iesus spiritum immundum et sanavit puerum et reddidit illum patri eius.

Stupebant autem omnes in magnitudine Dei, omnibusque mirantibus in omnibus, quae faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos, ut non sentirent illud, et timebant eum interrogare de hoc verbo. Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. At Iesus videns cogitationes cordis illorum apprehendit puerum et statuit illum secus se et ait illis: Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo me recipit, et quicumque me receperit recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes hic maior est. Respondens autem Iohannes dixit: Praeceptor, vidimus quendam in nomine

LUCAM

tuo eicientem daemonia et prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. Et ait ad illum Iesus: Nolite prohibere; qui enim non est adversum vos, pro vobis est.

Factum est autem, dum complerentur dies assumptionis eius, et ipse faciem suam firmavit ut iret in Hierusalem. Et misit nuntios ante conspectum suum, et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum, ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis in Hierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus et Iohannes, dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis descendat de caelo et consumat illos? Et conversus increpavit illos dicens: Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.

Factum est autem, ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum: Sequar te quocumque ieris. Dixit illi Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad alterum: Sequere me; ille autem dixit: Domine, permitte mihi primum ire et sepelire patrem meum. Dixitque ei Iesus: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos; tu autem vade et annuntia regnum Dei. Et ait alter: Sequar te Domine, sed permitte mihi primum renuntiare his quae domi sunt. Ait ad illum Iesus: Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro aptus est regno Dei.

SECUNDUM

CAPUT X

Post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Ite; ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite

portare sacculum neque peram neque calceamenta et neminem per viam salutaveritis. In quamcumque domum intraveritis primum dicite: Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra; sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete edentes et bibentes quae apud illos sunt; dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis, et susceperint vos, man-

ducate quae apponuntur vobis et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. In quamcumque autem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in plateas eius dicite: Etiam pulverem, qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos; tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere sedentes paeniterent. Verumtamen Tyro et Sidoni remissius erit in iudicio quam vobis. Et tu Capharnaum usque ad caelum exaltata, usque ad infernum demergeris. Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.

Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine, etiam daemonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de caelo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit. Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiciuntur, gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis. In ipsa hora exsultavit Spiritu Sancto et dixit: Confiteor tibi Pater, Domine caeli et terrae, quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Etiam Pater, quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius

SECUNDUM

nisi Pater, et quis sit Pater nisi Filius et cui voluerit Filius revelare. Et conversus ad discipulos suos dixit: Beati oculi qui vident quae vos videtis. Dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt; et audire quae auditis, et non audierunt.

Et ecce quidam legisperitus surrexit tentans illum et dicens: Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens dixit: 'Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua et proximum tuum sicut teipsum.' Dixitque illi: Recte respondisti: hoc fac, et vives. Ille autem volens iustificare seipsum dixit ad Iesum: Et quis est meus proximus? Susciciens autem Iesus dixit: Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hierico et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum et, plagis impositis, abierunt semivivo relicto. Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via et, viso illo, praeterivit. Similiter et Levita, cum esset secus locum et videret eum, pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum et videns eum, misericordia motus est. Et appropians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum et imponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait: Curam illius habe et quodcumque supererogaveris ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium vide-

LUCAM

tur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones?
At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et
ait illi Iesus: Vade et tu fac similiter.

Factum est autem, dum irent, et ipse intravit in
quoddam castellum, et mulier quaedam Martha no-
mine excepit illum in domum suam. Et huic erat
soror nomine Maria, quae etiam sedens secus pedes

Domini audiebat verbum illius. Martha autem sata-
gebat circa frequens ministerium; quae stetit et ait:
Domine, non est tibi curae, quod soror mea reliquit
me solam ministrare? dic ergo illi ut me adiuvet. Et
respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha, sol-
licita es et turbaris erga plurima. Porro unum est
necessarium. Maria optimam partem elegit, quae
non auferetur ab ea.

SECUNDUM

CAPUT XI

Et factum est cum esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit et Iohannes discipulos suos. Et ait illis: Cum oratis dicite:

PATER · SANCTIFICETUR NOMEN TUUM ·
ADVENIAT REGNUM TUUM · PANEM NOSTRUM
COTIDIANUM DA NOBIS HODIE · ET DIMITTE
NOBIS PECCATA NOSTRA · SIQUIDEM ET IPSI
DIMITTIMUS OMNI DEBENTI NOBIS ·
ET NE NOS INDUCAS IN
TENTATIONEM

Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte et dicet illi: Amice, comoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, et non habeo quod ponam ante illum; et ille deintus respondens dicat: Noli mihi molestus esse, iam ostium clausum est, et pueri mei mecum sunt in cubili; non possum surgere et dare tibi. Et si ille perseveraverit pulsans, dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget et dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis: Petite, et dabitur vobis; quaerite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut piscem, numquid pro pisce serpentem

dabit illi? Aut si petierit ovum, numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se?

Et erat eiciens daemonium, et illud erat mutum. Et cum eiecisset daemonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae. Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe daemoniorum eicit daemonia. Et alii tentantes signum de caelo quaerebant ab eo. Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. Si autem et satanas in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eicere daemonia. Si autem ego in Beelzebub eicio daemonia, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si in digito Dei eicio daemonia, profecto pervenit in vos regnum Dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma eius auferet, in quibus confidebat, et spolia eius distribuet. Qui non est mecum, contra me est; et qui non colligit mecum, dispergit. Cum immundus spiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquosa quaerens requiem et non inveniens dicit: Revertar in domum meam unde exivi. Et cum venerit, invenit eam scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et ingressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus.

SECUNDUM

Factum est autem, cum haec diceret, extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi: Beatus

venter qui te portavit, et ubera quae suxisti. At ille dixit: Quinimmo beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud.

Turbis autem concurrentibus coepit dicere: Generatio haec generatio nequam est; signum quaerit, et signum non dabitur ei, nisi signum Ioniae prophetae. Nam sicut fuit Ionas signum Ninivitis, ita erit et Filius hominis generationi isti. Regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius et condemnabit illos, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic. Viri Ninivitae surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt illam, quia paenitentiam egerunt ad praedicationem Ioniae, et ecce plus quam Ionas hic. Nemo lucernam accendit et in abscondito ponit neque sub modio sed supra candelabrum, ut

LUCAM

qui ingrediuntur lumen videant. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosus erit. Vide ergo ne lumen, quod in te est, tenebrae sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

Et cum loqueretur, rogavit illum quidam pharisaeus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. Phariseus autem coepit intra se reputans dicere, quare non baptizatus esset ante prandium. Et ait Dominus ad illum: Nunc vos pharisaei quod deforis est calicis et catini, mundatis, quod autem intus est vestrum, plenum est rapina et iniquitate. Stulti, nonne qui fecit quod deforis est, etiam id quod deintus est fecit? Verumtamen quod superest date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis. Sed vae vobis pharisaeis, quia decimatis mentham et rutam, et omne holus et praeteritis iudicium et caritatem Dei; haec autem oportuit facere et illa non omittere. Vae vobis pharisaeis, quia diligitis primas cathedras in synagogis et salutationes in foro. Vae vobis, quia estis ut monumenta, quae non apparent, et homines ambulantes supra nesciunt.

Respondens autem quidam ex legisperitis ait illi: Magister, haec dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait: Et vobis legisperitis vae, quia oneratis homines oneribus, quae portare non possunt, et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. Vae vo-

SECUNDUM

bis, qui aedificatis monumenta prophetarum; patres autem vestri occiderunt illos. Profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum; quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem aedificatis eorum sepulcra. Propterea et sapientia Dei dixit: Mittam ad illos prophetas et apostolos, et ex illis occident et persequentur, ut inquiratur sanguis omnium prophetarum, qui effusus est a constitutione mundi, a generatione ista, a sanguine Abel usque ad sanguinem Zachariae, qui periit inter altare et aedem. Ita, dico vobis, requiretur ab hac generatione. Vae vobis legisperitis, quia tulistis clavem scientiae, ipsi non introistis et eos qui introibant prohibuistis.

Cum autem haec ad illos diceret, coeperunt pharisaei et legisperiti graviter insistere et os eius opprimere de multis, insidiantes ei et quaerentes aliquid capere de ore eius, ut accusarent eum.

CAPUT XII

Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicem conculcarent, coepit dicere ad discipulos suos: Attendite a fermento pharisaeorum, quod est hypocrisis. Nihil autem operum est, quod non reveletur; neque absconditum, quod non sciatur. Quoniam quae in tenebris dixistis, in lumine dicentur; et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his, qui

LUCAM

occidunt corpus et post haec non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam; ita, dico vobis, hunc time. Nonne quinque passeret veniunt dipondio, et unus ex illis non est in oblivione coram Deo? Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere, multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei; qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi; ei autem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur. Cum autem inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem. At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem super vos? Dixitque ad illos: Videte et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet.

Dixit autem similitudinem ad illos dicens: Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit, et cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit: Hoc faciam: destruam horrea mea et maiora faciam et

SECUNDUM

illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona mea. Et dicam animae meae: Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quae autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat et non est in Deum dives.

Dixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis: Nolite solliciti esse animae vestrae quid manducetis neque corpori quid induamini. Anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum. Considerate corvos quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, et Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de ceteris solliciti estis? Considerate lilia quomodo crescunt, non laborant neque nent; dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. Si autem faenum, quod hodie est in agro et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos pusillae fidei? Et vos nolite quaerere quid manducetis aut quid bibatis, et nolite in sublime tolli; haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Verumtamen quaerite primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adicientur vobis. Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Vendite quae possidetis et date eleemosynam. Facite vobis

LUCAM

sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis, quo fur non appropriat neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit.

Sint lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes in manibus vestris, et vos similes hominibus exspectantibus dominum suum, quando revertatur a nuptiis, ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cum venerit dominus, invenerit vigilantes; amen dico vobis, quod praecinget se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis Filius hominis veniet.

Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam an et ad omnes? Dixit autem Dominus: Quis, putas, est fidelis dispensator et prudens, quem constituit dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? Beatus ille servus quem cum venerit dominus invenerit ita facientem. Vere dico vobis, quoniam supra omnia quae possidet constituet illum. Quod si dixerit servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire, et coeperit percutere servos et ancillas et edere et bibere et inebriari, veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem

SECUNDUM

servus, qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis; qui autem non cognovit et fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quaeretur ab eo; et cui commendaverunt multum, plus petent ab eo.

Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur? Baptismo autem habeo baptizari, et quomodo coartor usquedum perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos et duo in tres dividuntur; pater in filium et filius in patrem suum, mater in filiam et filia in matrem, socrus in nurum suam et nurus in socrum suam.

Dicebat autem et ad turbas: Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit; et ita fit. Et cum austrum flantem, dicitis: Quia aestus erit; et fit. Hypocritae, faciem caeli et terrae nostis probare, hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est? Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicem, et iudex tradat te exactori, et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

CAPUT XIII

Aderant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis: Putatis quod hi Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis; sed nisi paenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Sicut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloe et occidit eos, putatis quia et ipsi debitores fuerint praeter omnes homines habitantes in Hierusalem? Non, dico vobis; sed si paenitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.

Dicebat autem et hanc similitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua et venit quaerens fructum in illa et non invenit. Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac et non invenio, succide ergo illam; ut quid etiam terram occupat? At ille respondens dicit illi: Domine, dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam et mittam stercora; et siquidem fecerit fructum, sin autem, in futurum succides eam.

Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier, quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo et erat inclinata nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret Iesus, vocavit eam ad se et ait illi: Mulier, dimissa es ab

SECUNDUM

infirmirate tua. Et imposuit illi manus, et confestim erecta est et glorificabat Deum. Respondens autem

archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbae: Sex dies sunt, in quibus oportet operari; in his ergo venite et curamini et non in die sabbati. Respondens autem ad illum Dominus dixit: Hypocritae unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit satanas ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? Et cum haec diceret, erubescabant omnes adversarii eius, et omnis populus gaudebat in universis, quae gloriose fiebant ab eo.

Dicebat ergo: Cui simile est regnum Dei, et cui simile aestimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, et crevit et factum est in arborem magnam, et volucres caeli requieverunt in ramis eius. Et iterum dixit: Cui si-

LUCAM

mile aestimabo regnum Dei? Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria, donec fermentaretur totum.

Et ibat per civitates et castella docens et iter faciens in Hierusalem. Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos: Contendite intrare per angustam portam; quia multi, dico vobis, quaerent intrare et non poterunt. Cum autem intraverit paterfamilias et clauserit ostium, incipietis foris stare et pulsare ostium dicentes: Domine, aperi nobis; et respondens dicet vobis: Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te et bibimus, et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis: Nescio vos unde sitis; discedite a me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentium, cum videritis Abraham et Isaac et Iacob et omnes prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. Et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro et accumbent in regno Dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt novissimi.

In ipsa die accesserunt quidam pharisaeorum dicentes illi: Exi et vade hinc, quia Herodes vult te occidere. Et ait illis: Ite et dicite vulpi illi: Ecce eicio daemonia et sanitates perficio hodie et cras, et tertia die consummor. Verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare, quia non capit prophetam perire extra Hierusalem.

Hierusalem, Hierusalem, quae occidis prophetas et lapidas eos, qui mittuntur ad te, quoties volui

SECUNDUM

congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pennis, et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me donec veniat cum dicetis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

CAPUT XIV

Et factum est cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens Iesus dixit ad legisperitos et phariseos dicens: Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt.

Ipse vero apprehensum sanavit eum ac dimisit. Et respondens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad haec respondere illi.

LUCAM

Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab illo, et veniens is, qui te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum; et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere; sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco, ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se invitaverat: Cum facis prandium aut cenam, noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos divites, ne forte te et ipsi reinvitent, et fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos et caecos. Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi; retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.

Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi: Beatus qui manducabit panem in regno Dei. At ipse dixit ei: Homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos. Et misit servum suum hora cenae dicere invitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia. Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam emi et necesse habeo exire et videre illam; rogo te habe me excusatum. Et alter dixit: Iuga boum emi quinque et eo probare illa; rogo te habe me excusatum. Et alius dixit: Uxorem duxi et ideo non possum venire. Et reversus servus nuntiavit

SECUNDUM

haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo: Exi cito in plateas et vicos civitatis et pauperes ac debiles et caecos et claudos introduc huc. Et ait servus: Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus est. Et ait dominus servo: Exi in vias et sepes et compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cenam meam.

Ibant autem turbae multae cum eo, et conversus dixit ad illos: Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam et venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim aedificare non prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum; ne posteaquam posuerit fundamentum et non potuerit perficere, omnes qui vident incipiant illudere ei dicentes: Quia hic homo coepit aedificare et non potuit consummare? Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem non sedens prius cogitat, si possit cum decem milibus occurrere ei, qui cum viginti milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus. Bonum est sal; si autem sal evanuerit, in quo condietur? Neque in terram neque in sterquilinum utile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat.

LUCAM

CAPUT XV

Erant autem appropinquantibus ei publicani et peccatores ut audirent illum. Et murmurabant pharisaei et scribae dicentes: Quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens: Quis ex vobis homo, qui habet centum oves, et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonagintanovem in deserto et vadit ad illam quae perierat, donec inveniatur eam? Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens, et veniens domum convocat amicos et vicinos dicens illis: Congratulamini mihi quia inveni ovem meam, quae perierat? Dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore paenitentiam agente, quam super nonagintanovem iustis, qui non indigent paenitentia.

Aut quae mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam et everrit domum et quaerit diligenter, donec inveniat? Et cum invenerit, convocat amicas et vicinas dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram? Ita, dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore paenitentiam agente.

Ait autem: Homo quidam habuit duos filios, et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae, quae me contingit. Et divisit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus

SECUNDUM

est in regionem longinquam et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. Et abiit et adhaesit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant; et nemo illi dabat. In se autem reversus dixit: Quanti mercennarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor. Surgam et ibo ad patrem meum et dicam ei: Pater, peccavi in caelum et coram te; iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercennariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius et misericordia motus est et accurrens cecidit super collum eius et osculatus est eum. Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum et coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad servos suos: Cito proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manum eius et calceamenta in pedes eius et adducite vitulum saginatum et occidite, et manducemus et epulemur; quia hic filius meus mortuus erat et revixit, perierat et inventus est. Et coeperunt epulari.

Erat autem filius eius senior in agro, et cum veniret et appropinquaret domui, audivit symphoniam et chorum et vocavit unum de servis et interrogavit quid haec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. Indignatus est autem et nolebat

LUCAM

introire. Pater ergo illius egressus coepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum tuum prae-
terivi, et numquam dedisti mihi haedum ut cum
amicis meis epularer. Sed postquam filius tuus hic,
qui devoravit substantiam suam cum meretricibus,

venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt; epulari autem et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat et revixit, perierat et inventus est.

SECUNDUM

CAPUT XVI

Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat vilicum, et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem vilicationis tuae; iam enim non poteris vilicare. Ait autem vilicus intra se: Quid faciam, quia dominus meus aufert a me vilicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam, ut, cum amotus fuero a vilicatione, recipiant me in domos suas. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam et sede cito, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit: Tu vero quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas et scribe octoginta. Et laudavit dominus vilicum iniquitatis, quia prudenter fecisset; quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de mamona iniquitatis; ut, cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est; et qui in modico iniquus est, et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis, quod verum est, quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est, quis dabit vobis? Nemo servus potest duobus dominis servire; aut enim unum odiet et alterum diliget; aut uni adhaerebit

LUCAM

et alterum contemnet; non potestis Deo servire et mamonae. Audiebant autem omnia haec pharisaei, qui erant avari, et deridebant illum. Et ait illis: Vos

estis, qui iustificatis vos coram hominibus; Deus autem novit corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.

Lex et prophetae usque ad Iohannem; ex eo regnum Dei evangelizatur, et omnis in illud vim facit. Facilius est caelum et terram praeterire, quam de lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem suam et alteram ducit moechatur; et qui dimissam a viro ducit moechatur.

Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus, cupiens saturari de micis, quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat; sed et canes veniebant et lingeabant ulcera eius.

SECUNDUM

Factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe et Lazarum in sinu eius; et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei et mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est, ut hi qui volunt hinc transire ad vos non possint, neque inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei; habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moysen et prophetas; audiant illos. At ille dixit: Non, pater Abraham; sed si quis ex mortuis ierit ad eos, paenitentiam agent. Ait autem illi: Si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CAPUT XVII

Et ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non veniant scandala; vae autem illi per quem veniunt. Utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius et proiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vobis:

LUCAM

si peccaverit in te frater tuus, increpa illum, et si paenitentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te et septies in die conversus fuerit ad te dicens: Paenitet me, dimitte illi.

Et dixerunt apostoli Domino: Adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare et transplantare in mare, et oboediet vobis.

Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe, et non dicat ei: Para quod cenem et praecinge te et ministra mihi, donec manducem et bibam, et post haec tu manducabis et bibes? Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quae ei imperaverat? Non puto. Sic et vos, cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus.

Et factum est, dum iret in Hierusalem, transibat per mediam Samariam et Galilaeam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe et levaverunt vocem dicentes: Iesu praeceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens; et hic erat Samaritanus. Respondens autem Iesus dixit: Nonne decem mundati sunt? et novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret et daret gloriam Deo, nisi hic alienigena.

SECUNDUM

Et ait illi: Surge, vade, quia fides tua te salvum fecit. Interrogatus autem a pharisaeis: Quando venit regnum Dei? respondens eis dixit: Non venit regnum Dei cum observatione, neque dicent: Ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et

ait ad discipulos suos: Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii hominis, et non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic et ecce illic. Nolite ire neque sectemini. Nam, sicut fulgur coruscans de sub caelo in ea quae sub caelo sunt fulget, ita erit Filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus Noe, ita erit et in diebus Filii hominis: edebant et bibebant, uxores ducebant et dabantur ad nuptias usque in diem, qua intravit Noe in arcam; et venit diluvium et perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot: edebant et bibebant, emebant et vendebant, plantabant et aedificabant; qua

LUCAM

die autem exiit Lot a Sodomis, pluit ignem et sulphur de caelo et omnes perdidit. Secundum haec erit qua die Filius hominis revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo, ne descendat tollere illa, et qui in agro similiter non redeat retro. Memores estote uxoris Lot. Quicumque quaesierit animam suam salvam facere perdet illam; et quicumque perdiderit illam vivificabit eam. Dico vobis: in illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur, et alter relinquetur; duae erunt molentes in unum: una assumetur, et altera relinquetur; duo in agro: unus assumetur, et alter relinquetur. Respondentes dicunt illi: Ubi, Domine? Qui dixit illis: Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquilae.

CAPUT XVIII

Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere dicens: Iudex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat et hominem non reverebatur. Vidua autem quaedam erat in civitate illa et veniebat ad eum dicens: Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se: Etsi Deum non timeo nec hominem revereor, tamen quia molesta est mihi haec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me. Ait autem Dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patien-

SECUNDUM

tiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?

Dixit autem et ad quosdam, qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus pharisaeus et alter publicanus. Pharisaeus stans haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus; ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium quae possideo. Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad caelum levare, sed percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur.

Afferebant autem ad illum et infantes, ut eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. Iesus autem convocans illos dixit: Sinite pueros venire ad me et nolite vetare eos; talium est enim regnum Dei. Amen dico vobis: Quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

Et interrogavit eum quidam princeps dicens: Magister bone, quid faciens vitam aeternam possidebo? Dixit autem ei Iesus: Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus. Mandata nosti: non occides, non moechaberis, non furtum facies, non falsum testimonium dices; honora patrem tuum et matrem. Qui ait: Haec omnia custodivi a iuventute mea. Quo

LUCAM

audito, Iesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo, et veni sequere me. His ille auditis contristatus est, quia dives erat valde. Videns autem Iesus illum tristem factum dixit: Quam difficile qui pecunias habent in regnum Dei intrabunt. Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? Ait illis: Quae impossibilia sunt apud homines, possible sunt apud Deum. Ait autem Petrus: Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est, qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum Dei, et non recipiat multo plura in hoc tempore et in saeculo venturo vitam aeternam.

Assumpsit autem Iesus duodecim et ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, et consummabuntur omnia, quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur et flagellabitur et conspuetur; et postquam flagellaverint, occident eum, et tertia die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intellegebant quae dicebantur.

Factum est autem, cum appropinquaret Hiericho, caecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam praetereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazarenus transiret. Et clamavit dicens: Iesu, fili David, miserere mei. Et qui praeibant increpabant eum ut

SECUNDUM

taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. Stans autem Iesus iussit illum adduci

ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine ut videam. Et Iesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

CAPUT XIX

Et ingressus perambulabat Hiericho. Et ecce vir nomine Zachaeus, et hic princeps erat publicanorum et ipse dives, et quaerebat videre Iesum, quis esset, et non poterat prae turba, quia statura pusillus erat. Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret eum, quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit

LUCAM

illum et dixit ad eum: Zachaeae, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit et excepit illum gaudens. Et cum

viderent omnes, murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Zachaeus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus, et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius sit Abrahae. Venit enim Filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat.

Haec illis audientibus adiciens dixit parabolam, eo quod esset prope Hierusalem, et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti. Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas et ait ad illos: Negotiamini dum venio. Cives autem

SECUNDUM

eius oderant eum et miserunt legationem post illum dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto regno, et iussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus dicens: Domine, mna tua decem mnas acquisivit. Et ait illi: Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. Et alter venit dicens: Domine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait: Et tu esto super quinque civitates. Et alter venit dicens: Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario; timui enim te, quia homo austerus es, tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti. Dicit ei: De ore tuo te iudico, serve nequam; sciebas quod ego homo austerus sum tollens quod non posui et metens quod non seminavi; et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem illam? Et adstantibus dixit: Auferte ab illo mnam et date illi, qui decem mnas habet. Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas. Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur, et abundabit; ab eo autem, qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc et interficite ante me.

Et his dictis, praecedebat ascendens Hierosolymam. Et factum est, cum appropinquasset ad Bethphage et Bethaniam ad montem, qui vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos dicens: Ite in castellum quod contra est; in quod introeuntes invenietis pul-

lum asinae alligatum, cui nemo unquam hominum sedit; solvite illum et adducite. Et si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei: Quia Dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui missi erant et invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini eius ad illos: Quid solvitis pullum? At illi dixerunt: Quia Dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Iesum, et iactantes vestimenta sua supra pullum imposuerunt Iesum. Eunte autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iam ad descensum montis Oliveti, coeperunt omnes turbae discipulorum gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus dicentes: Benedictus, qui venit rex in nomine Domini, pax in caelo, et gloria in excelsis. Et quidam pharisaeorum de turbis dixerunt ad illum: Magister, increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.

Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam dicens: Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo et circumdabunt te et coangustabunt te undique, et ad terram prosternent te et filios tuos, qui in te sunt, et non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae.

Et ingressus in templum coepit eicere vendentes in illo et ementes dicens illis: Scriptum est: 'Quia

SECUNDUM

domus mea domus orationis est, vos autem fecistis illam speluncam latronum.'

Et erat docens cotidie in templo. Principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere, et non inveniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

CAPUT XX

Et factum est in una dierum, docente illo populum in templo et evangelizante, convenerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus et aiunt dicentes ad illum: Dic nobis, in qua potestate haec facis? aut quis est, qui dedit tibi hanc potestatem? Respondens autem Iesus dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum. Respondete mihi: Baptismus Iohannis de caelo erat an ex hominibus? At illi cogitabant intra se dicentes: Quia si dixerimus de caelo, dicet: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus, plebs universa lapidabit nos; certi sunt enim Iohannem prophetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate haec facio.

Coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam et locavit eam colonis, et ipse peregre fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineae darent illi. Qui caesum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque

caedentes et afficientes contumelia dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere; qui et illum vulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus vineae: Quid faciam? mittam filium meum dilectum, forsitan, cum hunc viderint, verebuntur. Quem cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se dicentes: Hic est heres, occidamus illum, ut nostra fiat hereditas. Et eiecitum illum extra vineam occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineae? Veniet et perdet colonos istos et dabit vineam aliis. Quo audito, dixerunt illi: Absit. Ille autem adspiciens eos ait: Quid est ergo hoc, quod scriptum est: 'Lapidem, quem reproba-verunt aedificantes, hic factus est in caput anguli?' Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, conquasabitur; super quem autem ceciderit, comminuet illum. Et quaerebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora et timuerunt populum; cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

Et observantes miserunt insidiatores, qui se iustos simularent, ut caperent eum in sermone, ut traderent illum principatui et potestati praesidis. Et interrogaverunt eum dicentes: Magister, scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam, sed viam Dei in veritate doces; licet nobis tributum dare Caesari an non? Considerans autem dolum illorum dixit ad eos: Quid me tentatis? Ostendite mihi denarium. Cuius habet imaginem et inscriptionem? Respondentes dixerunt ei: Caesaris. Et ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt Dei

SECUNDUM

Deo. Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe, et mirati in responso eius tacuerunt.

Accesserunt autem quidam sadducaeorum, qui negant esse resurrectionem, et interrogaverunt eum dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis: 'Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater eius uxorem et suscitet semen fratri suo.' Septem ergo fratres erant, et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis. Et sequens accepit illam et ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam, similiter et omnes septem, et non reliquerunt semen et mortui sunt. Novissime omnium mortua est et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? siquidem septem habuerunt eam uxorem. Et ait illis Iesus: Filii huius saeculi nubunt et traduntur ad nuptias, illi vero, qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex mortuis, neque nubent neque ducent uxores; neque enim ultra mori poterunt; aequales enim angelis sunt et filii sunt Dei, cum sint filii resurrectionis. Quia vero resurgant mortui, et Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit 'Dominum, Deum Abraham et Deum Isaac et Deum Iacob.' Deus autem non est mortuorum, sed vivorum; omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam scribarum dixerunt ei: Magister, bene dixisti. Et amplius non audebant eum quidquam interrogare.

Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum filium esse David? et ipse David dicit in libro Psalmorum: 'Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris

LUCAM

meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?' David ergo Dominum illum vocat, et quomodo filius eius est? Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis: Attendite a scribis, qui volunt ambulare in stolis et amant salutationes in foro et primas cathedras in synagogis et primos discubitus in conviviis, qui devorant domos viduarum simulantes longam orationem. Hi accipient damnationem maiorem.

CAPUT XXI

Respiciens autem vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites. Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem aera minuta duo. Et dixit: Vere dico vobis, quia vidua haec pauper plus quam omnes misit. Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei, haec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit.

Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset, dixit: Haec quae videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur. Interrogaverunt autem illum dicentes: Praeceptor, quando haec erunt, et quod signum cum fieri incipient? Qui dixit: Videte ne seducamini; multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum, et tempus appropinquavit; nolite ergo ire post eos. Cum autem audieritis proelia et seditiones, nolite terreri; oportet primum haec fieri, sed nondum statim finis.

SECUNDUM

Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem et regnum adversus regnum. Et terraemotus magni erunt per loca et pestilentiae et fames terroresque de caelo, et signa magna erunt. Sed ante haec omnia incipient vobis manus suas et persequentur tradentes in synagogas et custodias, trahentes ad reges et praesides propter nomen meum; continget autem vobis in testimonium. Ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapientiam, cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri. Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis, et morte afficient ex vobis, et eritis odio omnibus propter nomen meum, et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cum autem videritis circumdari ab exercitu Hierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius; tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes, et qui in medio eius, discedant, et qui in regionibus, non intrent in eam; quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quae scripta sunt. Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus, erit enim pressura magna super terram et ira populo huic. Et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes, et Hierusalem calcabitur a gentibus, donec impleantur tempora nationum.

Et erunt signa in sole et luna et stellis, et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris et fluctuum, arescentibus hominibus prae timore et expectatione, quae supervenient universo orbi; nam

LUCAM

virtutes caelorum movebuntur. Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate. His autem fieri incipientibus, respicite et levate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.

Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam et omnes arbores: cum producunt iam ex se fructum, scitis quoniam prope est aestas. Ita et vos cum videritis haec fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Attendite autem vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitae, et superveniat in vos repentina dies illa; tamquam laqueus enim superveniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terrae. Vigilate itaque omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quae futura sunt, et stare ante Filium hominis.

Erat autem diebus docens in templo; noctibus vero exiens morabatur in monte, qui vocatur Oliveti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

CAPUT XXII

Appropinquabat autem dies festus azymorum, qui dicitur Pascha; et quaerebant principes sacerdotum et scribae, quomodo Iesum interficerent; timebant vero plebem. Intravit autem satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes,

SECUNDUM

unum de duodecim. Et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. Et gavisi sunt et pacti sunt pecuniam illi dare. Et spondit. Et quaerebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis.

Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. Et misit Petrum et Iohannem dicens: Euntes parate nobis pascha, ut manducemus. At illi dixerunt: Ubi vis paremus? Et dixit ad eos: Ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo quidam amphoram aquae portans, sequimini eum in domum, in quam intrat, et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversorium, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis cenaculum magnum stratum, et ibi parate. Euntes autem invenerunt sicut dixit illis et paraverunt pascha.

Et cum facta esset hora, discubuit et duodecim apostoli cum eo. Et ait illis: Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit et dixit: Accipite et dividite inter vos; dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur; hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem, postquam cenavit, dicens: Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur. Verumtamen

LUCAM

ecce manus tradentis me mecum est in mensa. Et quidem Filius hominis, secundum quod definitum est, vadit; verumtamen vae homini illi, per quem tradetur. Et ipsi coeperunt quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc factururus esset.

Facta est autem et contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic, sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor; et qui praecessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat; vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israhel.

Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum; ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Qui dixit ei: Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. At ille dixit: Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me. Et dixit eis: Quando misi vos sine sacco et pera et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum tollat, similiter et peram, et qui non habet, vendat tunicam suam et emat gladium. Dico enim vobis quo-

SECUNDUM

niam adhuc hoc, quod scriptum est, oportet impleri in me: 'Et cum iniquis deputatus est.' Etenim ea, quae sunt de me, finem habent. At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit eis: Satis est.

Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. Et cum pervenisset ad locum, dixit illis: Orate ne intretis in tentationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis, et positis genibus orabat dicens: Pater si vis, transfer calicem istum a me:

verumtamen non mea voluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de caelo confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor

eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes prae tristitia. Et ait illis: Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.

Adhuc eo loquente ecce turba, et qui vocabatur Iudas, unus de duodecim, antecedebat eos et appropinquavit Iesu ut oscularetur eum. Iesus autem dixit illi: Iuda, osculo Filium hominis tradis? Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius dexteram. Respondens autem Iesus ait: Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius, sanavit eum. Dixit autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum et magistratus templi et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus? Cum cotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me; sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum.

Comprehendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus vero sequebatur a longe. Accenso autem igne in medio atrii et circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita, dixit: Et hic cum illo erat. At ille negavit eum dicens: Mulier, non novi illum. Et post pusillum alius videns eum dixit: Et tu de illis es. Petrus vero ait: O homo, non sum. Et intervallo facto quasi horae unius, alius quidam

SECUNDUM

affirmabat dicens: Vere et hic cum illo erat; nam et Galilaeus est. Et ait Petrus: Homo, nescio, quid dicis. Et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: Quia prius quam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras Petrus flevit amare.

Et viri, qui tenebant illum, illudebant ei caedentes. Et velaverunt eum et percutiebant faciem eius et interrogabant eum dicentes: Prophetiza, quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribae, et duxerunt illum in concilium suum dicentes: Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis: Si vobis dixerero, non credetis mihi; si autem et interrogavero, non respondebitis mihi neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore eius.

CAPUT XXIII

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum. Coeperunt autem illum accusare dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dare Caesari et dicentem se Christum regem esse. Pilatus

autem interrogavit eum dicens: Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait: Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum et turbas: Nihil inveni causae in hoc homine. At illi invalescebant dicentes: Commovet populum docens per universam Iudaeam incipiens a Galilaea usque huc.

Pilatus autem audiens Galilaeam interrogavit, si homo Galilaeus esset. Et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Hierosolymis erat illis diebus. Herodes autem viso Iesu gavisus est valde; erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo, et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum. Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo et illusit indutum veste alba et remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die; nam antea inimici erant ad invicem.

Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe, dixit ad illos: Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum, et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes; nam remisi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. Exclamavit autem simul universa turba dicens: Tolle hunc et dimitte

SECUNDUM

nobis Barabbam, qui erat propter seditionem quam factam in civitate et homicidium missus in carcerem. Iterum autem Pilatus locutus est ad eos volens dimittere Iesum. At illi succlamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos:

Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis invenio in eo; corripiam ergo illum et dimittam. At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur, et invalescebant voces eorum. Et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant, Iesum vero tradidit voluntati eorum.

Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem venientem de villa et imposuerunt illi crucem portare post Iesum. Sequebatur

LUCAM

autem illum multa turba populi et mulierum, quae plangebant et lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Iesus dixit: Filiae Hierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatae steriles et ventres, qui non genuerunt, et ubera, quae non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos, et collibus: Operite nos. Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur. Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvariae, ibi crucifixerunt eum et latrones, unum a dextris et alterum a sinistris. Iesus autem dicebat: Pater, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt: Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes ei et dicentes: Si tu es rex Iudaeorum, salvum te fac. Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris graecis et latinis et hebraicis:

HIC EST REX IUDAEORUM.

Unus autem de his qui pendebant latronibus blasphemabat eum dicens: Si tu es Christus, salvum fac te ipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es. Et nos quidem iuste, nam digna factis recipimus; hic vero nihil mali gessit. Et

SECUNDUM

dicebat ad Iesum: Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi Iesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta, et tenebrae factae sunt in universam terram usque in horam nonam. Et obscuratus est sol, et velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna Iesus ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens expiravit. Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur. Stabant autem omnes noti eius a longe et mulieres, quae secutae eum erant a Galilaea, haec videntes.

Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio, vir bonus et iustus, hic non consenserat consilio et actibus eorum, ab Arimathaea civitate Iudaeae, qui exspectabat et ipse regnum Dei. Hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu, et depositum involvit sindone et posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceves, et sabbatum illucescebat. Subsecutae autem mulieres, quae cum eo venerant de Galilaea, viderunt monumentum et quemadmodum positum erat corpus eius. Et revertentes paraverunt aromata et unguenta, et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

CAPUT XXIV

Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes, quae paraverant aromata, et invenerunt lapidem revolutum a monumento. Et ingressae non invenerunt corpus Domini Iesu. Et factum est, dum mente consternatae essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quaeritis viventem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit; recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilaea esset dicens: Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et die tertia resurgere. Et recordatae sunt verborum eius et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim et ceteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene et Iohanna et Maria Iacobi et ceterae, quae cum eis erant, quae dicebant ad apostolos haec. Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, et non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum et procumbens vidit linteamina sola posita et abiit secum mirans quod factum fuerat.

Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emmaus. Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus, quae acciderant. Et factum est, dum fabularentur et secum quaererent, et ipse

SECUNDUM

Iesus appropinquans ibat cum illis; oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes? Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in

Hierusalem, et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit: Quae? Et dixerunt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere et sermone coram Deo et omni populo; et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes et principes nostri in damnationem mortis et crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israhel; et nunc super haec omnia tertia dies est hodie quod haec facta sunt. Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum, et, non invento corpore eius, venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam

LUCAM

ex nostris ad monumentum et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt.

Et ipse dixit ad eos: O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus, quae locuti sunt prophetae! Nonne haec oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam? Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quo ibant, et ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est iam dies. Et intravit cum illis. Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum; et ipse evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via et aperiret nobis Scripturas?

Et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem et invenerunt congregatos undecim et eos, qui cum illis erant, dicentes: Quod surrexit Dominus vere et apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quae gesta erant in via, et quomodo cognoverunt eum in fractione panis.

Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in medio eorum et dicit eis: Pax vobis, ego sum, nolite timere. Conturbati vero et conterriti existimabant se spiritum videre. Et dixit eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas et pedes, quia ego ipse sum; palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut

SECUNDUM

me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et pedes. Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus prae gaudio, dixit: Habetis hic aliquid

quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis.

Et dixit ad eos: Haec sunt verba, quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in lege Moysi et prophetis et psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum ut intellegerent Scripturas, et dixit eis: Quoniam sic scriptum est et sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis tertia die et praedicari in nomine eius paenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma. Vos autem testes estis horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos; vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

LUCAM

Eduxit autem eos foras in Bethaniam et elevatis manibus suis benedixit eis. Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis et ferebatur in caelum.

Et ipsi adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno, et erant semper in templo laudantes et benedicentes Deum.
Amen.

The following figures are from the
manuscript of the *Tratado de
la Lengua de los Indios de la Nueva España*

Fig. 1. A scene from the manuscript of the *Tratado de la Lengua de los Indios de la Nueva España*. The figures are arranged in a room, with some standing and some possibly seated or kneeling. The style is characteristic of 16th-century European book illustrations.

IOHANNES

ET CHRISTI EVANGELIUM
ASCUNDUM IOHANNEM

CAPUT I

IN PRINCIPIO ERAT VERBUM, ET
VERBUM ERAT APUD DEUM, ET DEUS
ERAT VERBUM. Hoc erat in principio
apud Deum. Omnia per ipsum facta
sunt, et sine ipso factum est nihil
quod factum esset. propter hoc
etiam ipse habens et ipse et veritas, vita,
et gratia, et misericordia, et cetera
quae sunt in Deo, et per ipsum facta sunt.

Et in principio erat Iohannes, et
Iohannes erat apud Deum, et Deus
erat Iohannes. Et Iohannes erat
apud Deum, et Deus erat Iohannes.
Et Iohannes erat apud Deum, et
Deus erat Iohannes. Et Iohannes
erat apud Deum, et Deus erat
Iohannes. Et Iohannes erat apud
Deum, et Deus erat Iohannes. Et
Iohannes erat apud Deum, et Deus
erat Iohannes. Et Iohannes erat
apud Deum, et Deus erat Iohannes.
Et Iohannes erat apud Deum, et
Deus erat Iohannes. Et Iohannes
erat apud Deum, et Deus erat
Iohannes. Et Iohannes erat apud
Deum, et Deus erat Iohannes. Et
Iohannes erat apud Deum, et Deus
erat Iohannes. Et Iohannes erat
apud Deum, et Deus erat Iohannes.

Et Iohannes erat apud Deum, et
Deus erat Iohannes. Et Iohannes
erat apud Deum, et Deus erat
Iohannes. Et Iohannes erat apud
Deum, et Deus erat Iohannes. Et
Iohannes erat apud Deum, et Deus
erat Iohannes. Et Iohannes erat
apud Deum, et Deus erat Iohannes.

IOHANNES

SANCTUM
IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM IOHANNEM

CAPUT I

IN PRINCIPIO ERAT VERBUM, ET Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil, quod factum est; in ipso vita erat, et vita erat lux hominum; et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt.

Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Iohannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

Et Verbum caro factum est et habitavit in nobis; et vidimus gloriam eius, gloriam quasi Unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis.

SECUNDUM

Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens: Hic erat quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est, quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. Quia lex per Moysen data est, gratia et veritas per Iesum Christum facta est. Deum nemo vidit umquam: unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.

Et hoc est testimonium Iohannis, quando miserunt Iudaei ab Hierosolymis sacerdotes et Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est et non negavit et confessus est: Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Helias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es ut responsum demus his, qui miserunt nos? quid dicis de teipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Esaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex pharisaeis. Et interrogaverunt eum et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus neque Helias neque Propheta? Respondit eis Iohannes dicens: Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti. Haec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Iohannes baptizans.

Altera die vidit Iohannes Iesum venientem ad se et ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante

IOHANNEM

me factus est, quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israhel, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Iohannes dicens: Quia vidi Spiritum descendantem quasi columbam de caelo, et mansit super eum. Et ego nesciebam eum; sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendantem et manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei.

Altera die iterum stabat Iohannes et ex discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulans dicit:

Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem et secuti sunt Iesum. Conversus autem Iesus et videns eos sequentes se dicit eis: Quid quaeritis? Qui dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum magister), ubi habitas? Dicit eis: Venite et videte. Venerunt et viderunt ubi maneret et apud

SECUNDUM

eum manserunt die illo; hora autem erat quasi decima. Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant a Iohanne et secuti fuerant

eum. Invenit hic primum fratrem suum Simonem et dicit ei: Invenimus Messiam (quod est interpretatum Christus). Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus dixit: Tu es Simon filius Iona, tu vocaberis Cephas (quod interpretatur Petrus).

In crastinum voluit exire in Galilaeam et invenit Philippum. Et dicit ei Iesus: Sequere me. Erat autem Philippus a Bethsaida civitate Andreae et Petri. Invenit Philippus Nathanael et dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege et prophetae, invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanael: A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni et vide. Vidit Iesus Nathanael venientem ad se et dicit de eo: Ecce vere Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit

IOHANNEM

Iesus et dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es rex Israhel. Respondit Iesus et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis; maius his videbis. Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, videbitis caelum apertum et angelos Dei ascendentes et descendentes supra Filium hominis.

CAPUT II

Et die tertia nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae, et erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem et Iesus et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei Iesus: Quid mihi et tibi est, mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris:

Quodcumque dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideae hydriae sex positae secundum purificatio-

SECUNDUM

nem Iudaeorum, capientes singulae metretas binas vel ternas. Dicit eis Iesus: Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Iesus: Haurite nunc et ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam et non sciebat unde esset, ministri autem sciebant, qui hauserant aquam, vocat sponsum architriclinus et dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit et, cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est; tu autem servasti bonum vinum usque adhuc. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilaeae et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli eius.

Post hoc descendit Capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius, et ibi manserunt non multis diebus.

Et prope erat Pascha Iudaeorum et ascendit Iesus Hierosolymam et invenit in templo vendentes boves et oves et columbas et nummularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oves quoque et boves, et nummulariorum effudit aes et mensas subvertit. Et his qui columbas vendebant dixit: Auferte ista hinc et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis. Recordati sunt vero discipuli eius quia scriptum est: 'Zelus domus tuae comedit me.' Responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis quia haec facis? Respondit Iesus et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudaei: Quadraginta et sex annis aedificatum est

IOHANNEM

templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, et crediderunt Scripturae et sermoni quem dixit Iesus.

Cum autem esset Hierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius, quae faciebat. Ipse autem Iesus non credebatur semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine; ipse enim sciebat quid esset in homine.

CAPUT III

Erat autem homo ex pharisaeis, Nicodemus nomine, princeps Iudaeorum. Hic venit ad Iesum nocte et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister, nemo enim potest haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Iesus et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest in ventrem matris suae iterato introire et renasci? Respondit Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est, et quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat; et vocem eius audis, sed nescis

SECUNDUM

unde veniat aut quo vadat; sic est omnis qui natus est ex Spiritu.

Respondit Nicodemus et dixit ei: Quomodo possunt haec fieri? Respondit Iesus et dixit ei: Tu es magister in Israhel et haec ignoras? Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur et quod vidimus

testamur, et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, et non creditis; quomodo, si dixero vobis caelestia, credetis? Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo Filius hominis, qui est in caelo.

Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam. Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut iudicet mundum,

IOHANNEM

sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur; qui autem non credit, iam iudicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem; erant enim eorum mala opera. Omnis enim, qui male agit, odit lucem et non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius; qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

Post haec venit Iesus et discipuli eius in terram Iudaeam, et illic demorabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et Iohannes baptizans in Aennon iuxta Salim, quia aquae multae erant illic; et veniebant et baptizabantur. Nondum enim missus fuerat Iohannes in carcerem.

Facta est autem quaestio ex discipulis Iohannis cum Iudaeis de purificatione. Et venerunt ad Iohannem et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum. Respondit Iohannes et dixit: Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de caelo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam, sponsus est; amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui.

Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de

SECUNDUM

terra, de terra est et de terra loquitur. Qui de caelo venit, super omnes est. Et quod vidit et audivit, hoc testatur; et testimonium eius nemo accipit. Qui accepit eius testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur, non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit Filium et omnia dedit in manu eius. Qui credit in Filium, habet vitam aeternam, qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

CAPUT IV

Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt pharisaei quod Iesus plures discipulos facit et baptizat quam Iohannes, quamquam Iesus non baptizaret sed discipuli eius, reliquit Iudaeam et abiit iterum in Galilaeam. Oportebat autem eum transire per Samariam.

Venit ergo in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar, iuxta praedium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem.

Hora erat quasi sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi bibere. Discipuli enim eius abierant in civitatem, ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu Iudaeus cum sis, bibere a me poscis, quae sum mulier Samaritana? Non enim coutuntur Iudaei Samaritanis. Respondit Iesus et dixit ei: Si scires

IOHANNEM

donum Dei, et quis est, qui dicit tibi: Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est; unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo bibit et filii eius

et pecora eius? Respondit Iesus et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum; qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum; sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dicit ei Iesus: Vade, voca virum tuum et veni huc. Respondit mulier, et dixit: Non habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene dixisti, quia non habeo virum; quinque enim viros habuisti, et nunc quem habes non est tuus vir; hoc vere dixisti. Dicit ei mulier: Domine, video quia propheta

SECUNDUM

es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia Hierosolymis est locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Iesus: Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc neque in Hierosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudaeis est. Sed venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit, qui adorent eum. Spiritus est Deus, et eos, qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit, qui dicitur Christus. Cum ergo venerit ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Iesus: Ego sum, qui loquor tecum.

Et continuo venerunt discipuli eius et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: Quid quaeris aut quid loqueris cum ea? Reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem et dicit illis hominibus: Venite et videte hominem, qui dixit mihi omnia quaecumque feci, numquid ipse est Christus? Exierunt ergo de civitate et veniebant ad eum.

Interea rogabant eum discipuli dicentes: Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Iesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis, quod adhuc quattuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis, levate oculos vestros

IOHANNEM

et videte regiones, quia albae sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam, ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, et alius est qui metit. Ego misi vos metere, quod vos non laborastis; alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis.

Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecumque feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. Et mulieri dicebant: quia iam non propter tuam loquelam credimus; ipsi enim audivimus et scimus quia hic est vere Salvator mundi.

Post duos autem dies exiit inde et abiit in Galilaeam. Ipse enim Iesus testimonium perhibuit, quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilaeam, exceperunt eum Galilaei, cum omnia vidissent quae fecerat Hierosolymis in die festo; et ipsi enim venerant ad diem festum.

Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Galilaeam, abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius; incipiebat enim mori. Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum regulus: Domine, descende prius quam moriatur

SECUNDUM

filius meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus, et ibat.

Iam autem eo descendente, servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes, quia filius eius viveret. Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognovit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus: Filius tuus vivit; et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit Iesus, cum venisset a Iudaea in Galilaeam.

CAPUT V

Post haec erat dies festus Iudaeorum, et ascendit Iesus Hierosolymam. Est autem Hierosolymis probatica piscina, quae cognominatur Hebraice Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, caecorum, claudo-

IOHANNEM

rum, aridorum expectantium aquae motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquae, sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset Iesus iacentem et cognovisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit

aqua, mittat me in piscinam; dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum et ambula. Et statim sanus factus est homo ille et sustulit grabatum suum et ambulabat.

Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudaei illi, qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum

SECUNDUM

et ambula. Interrogaverunt ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum et ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eum Iesus in templo et dixit illi: Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contigat. Abiit ille homo et nuntiavit Iudaeis quia Iesus esset, qui fecit eum sanum.

Propterea persequiebantur Iudaei Iesum, quia haec faciebat in sabbato. Iesus autem respondit eis: Pater meus usque modo operatur, et ego operor. Propterea ergo magis quaerebant eum Iudaei interficere, quia non solum solvebat sabbatum, sed et patrem suum dicebat Deum, aequalem se faciens Deo.

Respondit itaque Iesus et dixit eis: Amen, amen dico vobis: non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem; quaecumque enim ille fecerit, haec et Filius similiter facit. Pater enim diligit Filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit et maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitatur mortuos et vivificat, sic et Filius quos vult vivificat. Neque enim Pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem; qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit et credit ei, qui misit me, habet vitam aeternam et in iudicium non venit, sed transiit a morte in vitam. Amen, amen dico vobis, quia venit hora et nunc est, quando mortui

IOHANNEM

audient vocem Filii Dei; et qui audierint vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio habere vitam in semetipso et potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei; et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitae, qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii. Non possum ego a meipso facere quidquam. Sicut audio iudico, et iudicium meum iustum est, quia non quaero voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. Alius est, qui testimonium perhibet de me, et scio quia verum est testimonium, quod perhibet de me. Vos misistis ad Iohannem, et testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio, sed haec dico ut vos salvi sitis. Ille erat lucerna ardens et lucens. Vos autem voluistis ad horam exsultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Iohanne. Opera enim, quae dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera, quae ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me. Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me; neque vocem eius umquam audistis, neque speciem eius vidistis. Et verbum eius non habetis in vobis manens; quia quem misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere; et illae sunt, quae testimonium perhibent de me; et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis.

SECUNDUM

Claritatem ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine Patris mei, et non accipitis me; si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis et gloriam, quae a solo Deo est, non quaeritis? Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem; est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi; de me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis, quomodo verbis meis credetis?

CAPUT VI

Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae, quod est Tiberiadis. Et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quae faciebat super his, qui infirmabantur. Subiit ergo in montem Iesus et ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum Pascha, dies festus Iudaeorum. Cum sublevasset ergo oculos Iesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum; ipse enim sciebat quid esset factururus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri: Est puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos et duos pisces; sed haec quid sunt inter tantos? Dixit ergo Iesus: Facite ho-

IOHANNEM

mines discumbere. Erat autem faenum multum in loco. Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque milia. Accepit ergo Iesus panes et, cum gratias egisset, distribuit discumbentibus, similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis: Colligite quae superaverunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergo et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quae superfuerunt his, qui manducaverant. Illi ergo homines, cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum. Iesus ergo, cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem, fugit iterum in montem

ipse solus. Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum; et tenebrae iam factae erant, et non venerat ad eos Iesus. Mare autem,

SECUNDUM

vento magno flante, exsurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulans supra mare et proximum navi fieri, et timuerunt. Ille autem dicit eis: Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo accipere eum in navim; et statim navis fuit ad terram, in quam ibant.

Altera die turba, quae stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navim, sed soli discipuli eius abiissent; aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum, ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum. Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti?

Respondit eis Iesus et dixit: Amen, amen dico vobis, quaeritis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis; hunc enim Pater signavit Deus. Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur opera Dei? Respondit Iesus et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum, ut videamus et credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum est: 'Panem de caelo dedit eis manducare.' Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater

IOHANNEM

meus dat vobis panem de caelo verum. Panis enim Dei est, qui de caelo descendit et dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Iesus: Ego sum panis vitae; qui venit ad me non esuriet, et qui credit in me non sitiet umquam. Sed dixi vobis, quia et vidistis me et non creditis. Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet; et eum, qui venit ad me, non eiciam foras; quia descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me. Haec est autem voluntas eius qui misit me Patris, ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Haec est autem voluntas Patris mei qui misit me, ut omnis qui videt Filium, et credit in eum, habeat vitam aeternam; et ego resuscitabo eum in novissimo die.

Murmurabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset: Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi, et dice-

SECUNDUM

bant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de caelo descendi? Respondit ergo Iesus et dixit eis: Nolite murmurare in invicem. Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum; et ego resuscitabo eum in novissimo die. Est scriptum in prophetis: 'Et erunt omnes docibiles Dei.' Omnis, qui audivit a Patre et didicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam aeternam.

Ego sum panis vitae. Patres vestri manducaverunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis de caelo descendens, ut, si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum; et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Litigabant ergo Iudaei ad invicem dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem, et qui manducat me, et ipse vivet propter me. Hic est panis, qui de caelo

IOHANNEM

descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum. Haec dixit in synagoga docens in Capharnaum.

Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt: Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius? Spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quidquam. Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, et quis traditurus esset eum. Et dicebat: Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo.

Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim: Numquid et vos vultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes. Et nos credidimus et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei. Respondit eis Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi, et ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem Iudam Simonis Iscariotem; hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

SECUNDUM

CAPUT VII

Post haec autem ambulabat Iesus in Galilaeam; non enim volebat in Iudaeam ambulare, quia quaerebant eum Iudaei interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudaeorum Scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius: Transi hinc et vade in Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera tua, quae facis. Nemo quippe in occulto quid facit et quaerit ipse in palam esse; si haec facis, manifesta teipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus: Tempus meum nondum advenit, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos; me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est. Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea.

Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. Iudaei ergo quaerebant eum in die festo et dicebant: Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum.

Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum et docebat. Et mirabantur Iudaei dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Re-

IOHANNEM

spondit eis Iesus et dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem

eius facere, cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quaerit; qui autem quaerit gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, et iniustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem? et nemo ex vobis facit legem; quid me quaeritis interficere? Respondit turba et dixit: Daemonium habes, quis te quaerit interficere? Respondit Iesus et dixit eis: Unum opus feci, et omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem (non quia ex Moyse est sed ex patribus), et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi, mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato? Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.

Dicebant ergo quidam ex Hierosolymis: Nonne hic est, quem quaerunt interficere? Et ecce palam

SECUNDUM

loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus unde sit, Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docens et dicens: Et me scitis et unde sim scitis; et a me ipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum; quia ab ipso sum, et ipse me misit. Quaerebant ergo eum apprehendere; et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum et dicebant: Christus cum venerit, numquid plura signa faciet quam quae hic facit? Audierunt pharisaei turbam murmurantem de illo haec; et miserunt principes

et pharisaei ministros, ut apprehenderent eum. Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum, et vado ad eum qui me misit. Quaeretis me et non invenientis; et ubi ego sum, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudaei ad semetipsos: Quo hic

IOHANNEM

iturus est, quia non inveniemus eum? numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes? Quis est hic sermo quem dixit: Quaeritis me et non invenietis; et ubi sum ego, vos non potestis venire?

In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus et clamabat dicens: Si quis sitit, veniat ad me et bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum; nondum enim erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo turba, cum audissent hos sermones eius, dicebant: Hic est vere propheta. Alii dicebant: Hic est Christus. Quidam autem dicebant: Numquid a Galilaea venit Christus? Nonne Scriptura dicit: Quia ex semine David et de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus? Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum, sed nemo misit super eum manus.

Venerunt ergo ministri ad pontifices et pharisaeos. Et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri: Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergo eis pharisaei: Numquid et vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum aut ex pharisaeis? Sed turba haec, quae non novit legem, maledicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille, qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis: Numquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso et cognoverit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei:

SECUNDUM

Numquid et tu Galilaeus es? Scrutare Scripturas et vide quia a Galilaea propheta non surgit.

Et reversi sunt unusquisque in domum suam.

CAPUT VIII

Iesus autem perrexit in montem Oliveti. Et diluculo iterum venit in templum, et omnis populus venit ad eum et sedens docebat eos. Adducunt autem scribae et pharisaei mulierem in adulterio deprehensam, et statuerunt eam in medio et dixerunt ei: Magister, haec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat

in terra. Cum ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum,

IOHANNEM

primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem unus post unum exhibant, incipientes a senioribus, et remansit solus Iesus et mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus dixit ei: Mulier, ubi sunt, qui te accusabant? nemo te condemnavit? Quae dixit: Nemo, Domine. Dixit autem Iesus: Nec ego te condemnabo; vade et iam amplius noli peccare.

Iterum ergo locutus est eis Iesus dicens: Ego sum lux mundi; qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae. Dixerunt ergo ei pharisaei: Tu de te ipso testimonium perhibes, testimonium tuum non est verum. Respondit Iesus et dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum, quia scio unde veni et quo vado; vos autem nescitis unde venio aut quo vado. Vos secundum carnem iudicatis, ego non iudico quemquam. Et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum; sed ego et qui misit me Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de me ipso, et testimonium perhibet de me, qui misit me Pater. Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Iesus: Neque me scitis neque Patrem meum; si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis. Haec verba locutus est Iesus in gazophylacio docens in templo, et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, et quaeritis me et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado,

SECUNDUM

vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudaei: Numquid interficiet semetipsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis: Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris; si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Iesus: Principium, qui et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui et iudicare. Sed qui me misit verax est, et ego quae audiavi ab eo haec loquor in mundo. Et non cognoverunt quia Patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo eis Iesus: Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum et a meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, haec loquor. Et qui me misit, mecum est et non reliquit me solum, quia ego quae placita sunt ei, facio semper. Haec illo loquente, multi crediderunt in eum.

Dicebat ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudaeos: Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos. Responderunt ei: Semen Abrahae sumus et nemini servivimus umquam; quomodo tu dicis: Liberi eritis? Respondit eis Iesus: Amen, amen dico vobis: quia omnis, qui facit peccatum, servus est peccati; servus autem non manet in domo in aeternum; Filius autem manet in aeternum. Si ergo vos Filius liberaverit, vere liberi eritis. Scio quia filii Abrahae estis; sed quaeritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud Pa-

IOHANNEM

trem meum, loquor; et vos quae vidistis apud patrem vestrum, facitis. Responderunt et dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filii Abrahae estis, opera Abrahae facite. Nunc autem quaeritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui a Deo; hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati, unum patrem habemus Deum. Dixit ergo eis Iesus: Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me, ego enim ex Deo processi et veni; neque enim a me ipso veni sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo; cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater eius. Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.

Responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu et daemonium habes? Respondit Iesus: Ego daemonium non habeo, sed honorifico Patrem meum; et vos inhonorastis me. Ego autem non quaero gloriam meam; est qui quaerat et iudicet. Amen, amen dico vobis: si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum. Dixerunt ergo Iudaei: Nunc

SECUNDUM

cognovimus quia daemonium habes. Abraham mortuus est et prophetae; et tu dicis: Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in aeternum. Numquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est? et prophetae mortui sunt. Quem te ipsum facis? Respondit Iesus: Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est; est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, et non cognovistis eum: ego autem novi eum. Et si dixerero quia non scio eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum et sermonem eius servo. Abraham pater vester exsultavit ut videret diem meum; vidit et gavisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti? Dixit eis Iesus: Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum; Iesus autem abscondit se et exivit de templo.

CAPUT IX

Et praeteriens Iesus vidit hominem caecum a nativitate. Et interrogaverunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes eius, ut caecus nasceretur? Respondit Iesus: Neque hic peccavit neque parentes eius, sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est; venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. Haec cum dixisset, exspuit in terram et fecit lutum ex sputo et linivit lutum super oculos eius et

dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloe, quod interpretatur Missus. Abiit ergo et lavit et venit videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendicus erat dicebant: Nonne hic est, qui sedebat et mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est. Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit et unxit oculos meos et dixit mihi: Vade ad natatoria Siloe et lava. Et abii et lavi et video. Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio.

Adducunt eum ad pharisaeos, qui caecus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Iesus, et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisaei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, et lavi et video. Dicebant ergo ex pharisaeis quidam: Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit. Alii autem dice-

SECUNDUM

bant: Quomodo potest homo peccator haec signa facere? Et schisma erat inter eos. Dicunt ergo caeco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. Non crediderunt ergo Iudaei de illo, quia caecus fuisset et vidisset, donec vocaverunt parentes eius, qui viderat, et interrogaverunt eos dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis quia caecus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster et quia caecus natus est; quomodo autem nunc videat, nescimus; aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus, ipsum interrogate; aetatem habet, ipse de se loquatur. Haec dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudaeos; iam enim conspiraverant Iudaei, ut si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: Quia aetatem habet, ipsum interrogate.

Vocaverunt ergo rursum hominem, qui fuerat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam Deo, nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio; unum scio, quia caecus cum essem modo video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: Dixi vobis iam, et audistis; quid iterum vultis audire? numquid et vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei et dixerunt: Tu discipulus illius sis; nos autem Moysi discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille homo et dixit eis: In hoc enim

IOHANNEM

mirabile est quia vos nescitis unde sit, et aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit; sed si quis Dei cultor est et voluntatem eius facit, hunc exaudit. A saeculo non est auditum quia quis aperuit oculos caeci nati. Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quidquam. Responderunt et dixerunt ei: In peccatis natus es totus et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. ¶ Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras; et cum invenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Respondit ille et dixit: Quis est, Domine, ut credam in eum? Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait: Credo, Domine. Et procidens adoravit eum. Et dixit Iesus: In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, et qui vident caeci fiant. Et audierunt quidam ex pharisaeis, qui cum ipso erant, et dixerunt ei: Numquid et nos caeci sumus? Dixit eis Iesus: Si caeci essetis, non haberetis peccatum, nunc vero dicitis: Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

CAPUT X

Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim et educit eas. Et cum proprias oves emisit, ante eas vadit; et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fu-

SECUNDUM

giunt ab eo, quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt et latrones, et non audierunt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant.

Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercennarius autem et qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem et dimittit oves et fugit, et lupus rapit et dispergit oves. Mercennarius autem fugit, quia mercennarius est, et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus et cognosco meas, et cognoscunt me meae. Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem; et animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili; et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor. Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a meipso; et potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a Patre meo.

Dissensio iterum facta est inter Iudaeos propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis: Daemonium habet et insanit; quid eum auditis? Alii

IOHANNEM

dicebant: Haec verba non sunt daemonium habentis; numquid daemonium potest caecorum oculos aperire? Facta sunt autem Encaenia in Hierosolymis, et hiems erat. Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergo eum Iudaei et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam. Respondit eis Iesus: Loquor vobis, et non creditis. Opera, quae ego facio in nomine Patris mei, haec testimonium perhibent de me. Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves meae vocem meam audiunt; et ego cognosco eas, et sequuntur me; et ego vitam aeternam do eis, et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est; et nemo potest rapere de manu Patris mei. Ego et Pater unum sumus.

Sustulerunt ergo lapides Iudaei, ut lapidarent eum. Respondit eis Iesus: Multa bona opera ostendi

SECUNDUM

vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt ei Iudaei: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; et quia tu, homo cum sis, facis teipsum Deum. Respondit eis Iesus: Nonne scriptum est in lege vestra: 'quia Ego dixi, dii estis?' Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi Scriptura; quem Pater sanctificavit et misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemias, quia dixi: Filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio; et si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis et credatis quia Pater in me est, et ego in Patre. Quaerebant ergo eum apprehendere, et exivit de manibus eorum.

Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum, ubi erat Iohannes baptizans primum, et mansit illic. Et multi venerunt ad eum et dicebant: Quia Iohannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quaecumque dixit Iohannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

CAPUT XI

Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariae et Marthae sororis eius. Maria autem erat, quae unxit Dominum unguento et extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes: Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Iesus dixit eis: Infirmitas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorifice-

IOHANNEM

tur Filius Dei per eam. Diligebat autem Iesus Martham et sororem eius Mariam et Lazarum. Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post haec dixit discipulis suis: Eamus in Iudaeam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quaerebant te Iudaei lapidare, et iterum vadis illuc? Respondit Iesus: Nonne duodecim sunt horae diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt; si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Haec ait et post haec dixit eis: Lazarus amicus noster dormit, sed vado ut a somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine, si dormit, salvus erit. Dixerat autem Iesus de morte eius; illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est; et gaudeo propter vos ut credatis, quoniam non eram ibi, sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur cum eo.

Venit itaque Iesus et invenit eum quattuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania iuxta Hierosolymam quasi stadiis quindecim. Multi autem ex Iudaeis venerunt ad Martham et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audivit quia Iesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Iesus: Resurget frater tuus.

SECUNDUM

Dicit ei Martha: Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etiam si mortuus fuerit,

vivet; et omnis, qui vivit et credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc? Ait illi: Utique Domine, ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.

Et cum haec dixisset, abiit et vocavit Mariam sororem suam silentio dicens: Magister adest et vocat te. Illa ut audivit, surgit cito, et venit ad eum; nondum enim venerat Iesus in castellum; sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. Iudaei ergo, qui erant cum ea in domo et consolabantur eam, cum vidissent Mariam, quia cito surrexit et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. Maria ergo, cum venisset ubi erat Iesus, videns eum cecidit ad pedes eius et dicit ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. Iesus ergo, ut vidit eam plorantem et Iudaeos, qui vene-

IOHANNEM

rant cum ea, plorantes, infremuit spiritu et turbavit seipsum et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni et vide. Et lacrimatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudaei: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut hic non moreretur?

Iesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentum. Erat autem spelunca, et lapis superpositus erat ei. Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius, qui mortuus fuerat: Domine, iam fetet, quatruiduanus est enim. Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem; Iesus autem elevatis sursum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi, ut credant

quia tu me misisti. Haec cum dixisset, voce magna clamavit: Lazare, veni foras. Et statim prodiit qui

SECUNDUM

fuerat mortuus ligatus pedes et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Solvite eum et sinite abire.

Multi ergo ex Iudaeis, qui venerant ad Mariam et Martham et viderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad phariseos et dixerunt eis quae fecit Iesus.

Collegerunt ergo pontifices et pharisaei concilium et dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum; et venient Romani et tollent nostrum locum et gentem.

Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit; sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit, quod Iesus moriturus erat pro gente, et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum.

Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudaeos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in civitatem quae dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis.

Proximum autem erat Pascha Iudaeorum, et ascenderunt multi Hierosolymam de regione ante Pascha, ut sanctificarent se ipsos. Quaerebant ergo Iesum et colloquebantur ad invicem in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? Dederant

IOHANNEM

autem pontifices et pharisaei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

CAPUT XII

Iesus ergo ante sex dies Paschae venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Iesus. Fecerunt autem ei cenam ibi, et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi, et unxit pedes Iesu et extersit pedes eius capillis suis; et domus impleta est ex odore

unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus: Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis et datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat et loculos habens ea quae mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus: Sinite

SECUNDUM

illam ut in diem sepulturae meae servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habetis. Cognovit ergo turba multa ex Iudaeis quia illic est, et venerunt non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis. Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant ex Iudaeis et credebant in Iesum.

In crastinum autem turba multa, quae venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Iesus Hierosolymam, acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei et clamabant: 'Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israhel.' Et invenit Iesus asellum et sedit super eum, sicut scriptum est: 'Noli timere filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae.' Haec non cognoverunt discipuli eius primum; sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo, et haec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Videte quia nihil proficimus? ecce mundus totus post eum abiit.

Erant autem quidam gentiles ex his, qui ascenderant, ut adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum dicentes: Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus et dicit Andreae, Andreas

IOHANNEM

rursum et Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur, et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de caelo: Et clarificavi et iterum clarificabo. Turba ergo quae stabat et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Iesus et dixit: Non propter me haec vox venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum. Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus. Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum, et quomodo tu dicis: Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis? Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant; et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus est Iesus et abiit et abscondit se ab eis.

SECUNDUM

Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum, ut sermo Esaiae prophetae imple-
retur, quem dixit: 'Domine, quis credidit auditui
nostro? et brachium Domini cui revelatum est?'

Propterea non poterant credere, quia iterum di-
xit Esaias: 'Excaecavit oculos eorum, et induravit
cor eorum, ut non videant oculis et non intellegant
corde et convertantur, et sanem eos.'

Haec dixit Esaias, quando vidit gloriam eius et
locutus est de eo. Verumtamen et ex principibus
multi crediderunt in eum; sed propter phariseos
non confitebantur, ut e synagoga non eicerentur.
Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam glo-
riam Dei.

Iesus autem clamavit et dixit: Qui credit in me,
non credit in me, sed in eum qui misit me. Et qui
videt me, videt eum qui misit me. Ego lux in mun-
dum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris
non maneat. Et, si quis audierit verba mea et non
custodierit, ego non iudico eum; non enim veni, ut
iudicem mundum, sed ut salvificem mundum. Qui
spernit me et non accipit verba mea, habet qui iudi-
cet eum. Sermo, quem locutus sum, ille iudicabit
eum in novissimo die. Quia ego ex me ipso non sum
locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi manda-
tum dedit quid dicam et quid loquar. Et scio quia
mandatum eius vita aeterna est. Quae ergo ego lo-
quor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

IOHANNEM

CAPUT XIII

Ante diem festum Paschae, sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et, cena facta, cum diabolus iam misisset in cor ut traderet eum Iudas Simonis Iscariotae, sciens quia omnia dedit ei Pater in manus et quia a Deo exivit et ad Deum vadit, surgit a cena et ponit vestimenta sua, et, cum accepisset linteum, praecinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim et coepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo, quo erat praecinctus. Venit ergo ad

Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Iesus et dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non laverō te, non habebis

SECUNDUM

partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed et manus et caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum; propterea dixit: Non estis mundi omnes.

Postquam ergo lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua, cum recubuisset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magister et Domine, et bene dicitis; sum etenim. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. Amen, amen dico vobis: Non est servus maior domino suo, neque apostolus maior est eo qui misit illum. Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico; ego scio quos elegerim; sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis, priusquam fiat, ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem misero, me accipit; qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

Cum haec dixisset Iesus, turbatus est spiritu et protestatus est et dixit: Amen, amen dico vobis: Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli haesitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus et dixit ei: Quis est, de quo dicit? Itaque cum re-

cubisset ille supra pectus Iesu, dicit ei: Domine quis est? Respondit Iesus: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudae Simonis Iscariotae. Et post buccellam introivit in eum satanas. Et dixit ei Iesus: Quod facis, fac citius. Hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus: Eme ea, quae opus sunt nobis ad diem festum; aut egenis ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo. Erat autem nox.

Cum ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clarificatus est Filius hominis, et Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetipso, et continuo clarificabit eum. Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quaeritis me, et, sicut dixi Iudaeis: Quo ego vado, vos non potestis venire, et vobis dico modo. Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego vado, non potes me modo sequi, sequeris autem postea. Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. Respondit ei Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi: Non cantabit gallus, donec ter me neges.

SECUNDUM

CAPUT XIV

Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite. In domo Patris mei mansiones multae sunt, si quo minus dixissem vobis, quia vado parare vobis locum. Et si abiero, et praeparavero vobis locum, iterum venio et accipiam vos ad meipsum, ut, ubi sum ego, et vos sitis. Et quo ego vado scitis et viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis, et quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus: Ego sum via et

veritas et vita, nemo venit ad Patrem, nisi per me. Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis, et amodo cognoscetis eum et vidistis eum. Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. Dicit ei Iesus: Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu dicis: Ostende

IOHANNEM

nobis Patrem? Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba quae ego loquor vobis, a me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quae ego facio, et ipse faciet et maiora horum faciet, quia ego ad Patrem vado. Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.

Si diligitis me, mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Adhuc modicum, et mundus me iam non videt. Vos autem videtis me, quia ego vivo, et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. Qui habet mandata mea et servat ea, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo; et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum. Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes: Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, et non mundo? Respondit Iesus et dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me,

SECUNDUM

sermones meos non servat. Et sermonem quem audistis non est meus, sed eius, qui misit me, Patris.

Haec locutus sum vobis apud vos manens. Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia, quaecumque dixerō vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non, quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis: Vado et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem, quia Pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, ut, cum factum fuerit, credatis. Iam non multa loquar vobiscum; venit enim princeps mundi huius et in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

CAPUT XV

Ego sum vitis vera, et Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum, et omnem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. Manete in me, et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites; qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Si

quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes et arescet, et colligent eum et in ignem mittent, et ardet. Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei praecepta servavi et maneo in eius dilectione. Haec locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur.

Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis. Iam non dicam vos servos, quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia, quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos et posui vos, ut eatis et fructum afferatis, et fructus vester maneat; ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. Haec mando vobis, ut diligatis invicem.

Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret; quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus maior domino suo. Si me persecuti

SECUNDUM

sunt, et vos persequentur; si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt eum qui misit me. Si non venissem et locutus fuisset eis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit et Patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis, quae nemo alius fecit, peccatum non haberent; nunc autem et viderunt et oderunt et me et Patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: 'Quia odio habuerunt me gratis.'

Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

CAPUT XVI

Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos; sed venit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se praestare Deo. Et haec facient vobis, quia non noverunt Patrem neque me. Sed haec locutus sum vobis, ut, cum venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. Haec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram.

Et nunc vado ad eum qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis? Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam;

si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos; si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me. De iustitia vero, quia ad Patrem vado, et iam non videbitis me. De iudicio autem, quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem; non enim loquetur a semetipso; sed quaecumque audiet loquetur, et quae ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet et annuntiabit vobis. Omnia quaecumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi: Quia de meo accipiet et annuntiabit vobis.

Modicum, et iam non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me, quia vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Modicum, et non videbitis me, et iterum modicum, et videbitis me, et quia vado ad Patrem? Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit: Modicum? nescimus quid loquitur. Cognovit autem Iesus quia volebant eum interrogare et dixit eis: De hoc quaeritis inter vos quia dixi: Modicum, et non videbitis me, et iterum modicum, et videbitis me. Amen, amen dico vobis, quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier, cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius; cum autem pepererit puerum, iam non

SECUNDUM

meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis; iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et in illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

Haec in proverbiiis locutus sum vobis. Venit hora, cum iam non in proverbiiis loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis; et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis et credidistis quia ego a Deo exivi. Exivi a Patre et veni in mundum, iterum relinquo mundum et vado ad Patrem.

Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interroget, in hoc credimus quia a Deo existi. Respondit eis Iesus: Modo creditis? Ecce venit hora, et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis; et non sum solus, quia Pater mecum est. Haec locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum.

IOHANNEM

CAPUT XVII

Haec locutus est Iesus, et sublevatis oculis in caelum, dixit: Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te; sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. Haec est autem vita aeterna: Ut cognoscant te, solum Deum verum et quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificavi super terram, opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam; et nunc clarifica me tu, Pater, apud te ipsum claritate, quam habui prius, quam mundus esset, apud te.

Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos dedisti, et sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt quia omnia, quae dedisti mihi, abs te sunt, quia verba, quae dedisti mihi, dedi eis; et ipsi acceperunt et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo; non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt; et clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum sicut et nos. Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi; et nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio et haec loquor

SECUNDUM

in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate.

Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut credat mundus quia tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut et nos unum sumus. Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me misisti et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.

Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum, ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognovit; ego autem te cognovi, et hi cognoverunt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum et notum faciam, ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

CAPUT XVIII

Haec cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum; quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et pharisaeis ministros, venit illuc cum lanternis et facibus et armis. Iesus itaque sciens omnia, quae ventura erant super eum, processit et dixit eis: Quem quaeritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo

dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit eos: Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum.

SECUNDUM

Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum; si ergo me quaeritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdi ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum et abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen servo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Cohors ergo et tribunus et ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum. Et adduxerunt eum ad Annam primum; erat enim socer Caiphae, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Iudaeis, quia expedit unum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici et introivit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae et introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem servi et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se; erat autem cum eis et Petrus stans et calefaciens se.

Pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga et in templo, quo omnes Iudaei conveniunt, et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga

IOHANNEM

eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis; ecce hi sciunt quae dixerim ego. Haec autem cum dixisset, unus adsistens ministrorum dedit alapam Iesu dicens: Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus:

Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me caedis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem.

Erat autem Simon Petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille et dixit: Non sum. Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus, et statim gallus cantavit.

Adducunt ergo Iesum a Caipha in praetorium. Erat autem mane; et ipsi non introierunt in praetorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent pascha. Exivit ergo Pilatus ad eos foras et dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? Re-

SECUNDUM

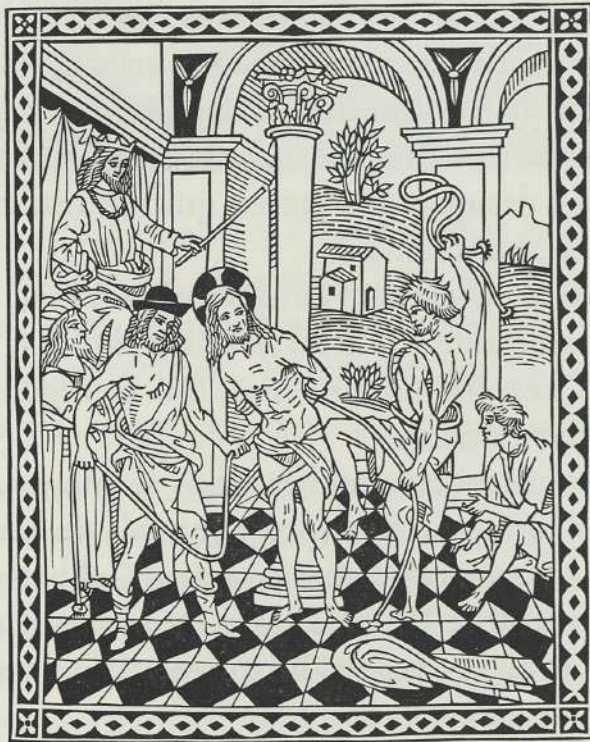
sponderunt et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudaei: Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus et vocavit Iesum et dixit ei: Tu es rex Iudaeorum? Respondit Iesus: A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? Gens tua et pontifices tradiderunt te mihi; quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Iudaeis; nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam.

Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et, cum hoc dixisset, iterum exivit ad Iudaeos et dicit eis: Ego nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha; vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum? Clamaverunt ergo rursum omnes dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

CAPUT XIX

Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum et flagellavit. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum et dicebant: Ave rex Iudaeorum; et dabant ei alapas. Exivit ergo

iterum Pilatus foras et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. Exivit ergo Iesus portans coronam spineam et purpureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce

SECUNDUM

homo. Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri, clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifigite; ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Iudaei: Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit.

Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est praetorium iterum et dixit ad Iesum: Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? Respondit Iesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet.

Et exinde quaerebat Pilatus dimittere eum. Iudaei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris; omnis enim, qui se regem facit, contradicit Caesari.

Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum et sedit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithostrotos, hebraice autem Gabbatha. Erat autem parasceve Paschae hora quasi sexta, et dicit Iudaeis: Ecce rex vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum.

Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices: Non habemus regem nisi Caesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum et eduxerunt. Et baiulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariae,

locum, hebraice autem Golgotha, ubi crucifixerunt eum, et cum eo alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem. Erat autem scriptum:

IESUS NAZARENUS, REX IUDAEORUM.

Hunc ergo titulum multi Iudaeorum legerunt, quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum hebraice, graece et latine. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudaeorum: Noli scribere Rex Iudaeorum, sed quia ipse dixit: Rex sum Iudaeorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes, unicuique militi partem, et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortia-

SECUNDUM

mur de illa cuius sit; ut Scriptura impleteretur dicens: 'Partiti sunt vestimenta mea sibi, et in vestem meam miserunt sortem.' Et milites quidem haec fecerunt.

Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius et soror matris eius Maria Cleophae et Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suae: Mulier,

ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens Iesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto hyssopo circumponentes obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum.

Iudaei ergo, quoniam parasceve erat, ut non remanerent in cruce corpora sabbato, erat enim magnus dies ille sabbati, rogaverunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites,

IOHANNEM

et primi quidem fregerunt crura et alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, sed unus militum lancea latus eius aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit, et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit, ut et vos credatis. Facta sunt enim haec ut Scriptura impleretur: 'Os non comminuetis ex eo.' Et iterum alia Scriptura dicit: 'Videbunt in quem transfixerunt.'

Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathaea, eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudaeorum, ut tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo et tulit corpus Iesu. Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam murræ et aloes, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus, et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter parasceven Iudaeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

CAPUT XX

Una autem sabbati Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monumentum et vidit lapidem sublatum a monumento. Cucurrit ergo et venit ad Simonem Petrum et ad alium discipulum, quem amabat Iesus, et dicit illis:

SECUNDUM

Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus praecucurrit citius

Petro et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset, vidit posita lintheamina, non tamen introivit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum et introivit in monumentum et vidit lintheamina posita et sudarium, quod fuerat super caput eius, non cum lintheaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum, et vidit et credidit; nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se et prospexit in monumentum, et vidit duos angelos in albis seden-

IOHANNEM

tes, unum ad caput et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu. Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum. Haec cum dixisset, conversa est retrorsum et vidit Iesum stantem, et non sciebat quia Iesus est. Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum, et ego eum tollam. Dicit ei Iesus: Maria. Conversa illa dicit ei: Rabboni, quod dicitur magister. Dicit ei Iesus: Noli me tangere;

nondum enim ascendi ad Patrem meum; vade autem ad fratres meos et dic eis: Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, Deum meum et Deum vestrum. Venit Maria Magdalene annuntians discipulis: Quia vidi Dominum, et haec dixit mihi.

Cum ergo sero esset die illo una sabbatorum, et fores essent clausae, ubi erant discipuli congregati

SECUNDUM

propter metum Iudaeorum, venit Iesus et stetit in medio et dixit eis: Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et latus. Gavisi sunt ergo discipuli, viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis.

Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Haec cum dixisset, insufflavit et dixit eis: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.

Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus, et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis et stetit in medio et dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc et vide manus

IOHANNEM

meas, et affer manum tuam et mitte in latus meum, et noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas et dixit ei: Dominus meus et Deus meus. Dixit ei Iesus: Quia vidisti me, Thoma, credidisti; beati, qui non viderunt et crediderunt.

Multa quidem et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt, ut credatis quia Iesus est Christus Filius Dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine eius.

CAPUT XXI

Postea manifestavit se iterum Iesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic: Erant simul Simon Petrus et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana Galilaeae, et filii Zebedaei et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado pescari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt et ascenderunt in navim et illa nocte nihil prendiderunt. Mane autem facto, stetit Iesus in littore; non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est. Dixit ergo eis Iesus: Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non. Dicit eis: Mittite in dexteram navigii rete et invenietis. Miserunt ergo et iam non valebant illud trahere prae multitudine piscium. Dixit ergo discipulus ille, quem diligebat Iesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se, erat enim nudus, et misit se in mare. Alii autem

SECUNDUM

discipuli navigio venerunt; non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis, trahentes rete piscium.

Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem. Dixit eis

Iesus: Afferte de piscibus, quos predidistis nunc. Ascendit Simon Petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus, centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. Dicit ei Iesus: Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? scientes quia Dominus est. Et venit Iesus et accipit panem et dat eis et piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis.

Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Iohannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Iohannis, diligis me?

IOHANNEM

Ait illi: Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Iohannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio: Amas me? et dixit ei: Domine, tu omnia nosti; tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi: cum esses iunior, cingebas te et ambulabas ubi volebas; cum autem senueris, extends manus tuas, et alius te cinget et ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et, cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me.

Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus, sequentem, qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit: Domine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesu:

Domine, hic autem quid? Dicit ei Iesus: Sic eum volo manere, donec veniam, quid a te? tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus

SECUNDUM IOHANNEM

ille non moritur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur,
sed: Sic eum volo manere, donec veniam, quid ad te?
¶ Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet
de his et scripsit haec, et scimus quia verum est te-
stimonium eius. Sunt autem et alia multa, quae fecit
Iesus; quae si scribantur per singula, nec ipsum
arbitror mundum capere posse
eos, qui scribendi sunt,
libros.

SANCTUM
IESU CHRISTI
EVANGELIUM
EXPLICIT

MANUSCRIPT

THESE VERBA SONT DE SANCTO PATRO
QUI VIVIT IN DEO ET REGNAT
PER OMNIA SEcula AMEN

ET POSTERIORA VERBA SONT
DE SANCTO PATRO QUI VIVIT
IN DEO ET REGNAT PER OMNIA
SEcula AMEN

ET POSTERIORA VERBA SONT
DE SANCTO PATRO QUI VIVIT
IN DEO ET REGNAT PER OMNIA
SEcula AMEN

MANUSCRIPT
DE SANCTO PATRO
QUI VIVIT IN DEO
ET REGNAT PER OMNIA
SEcula AMEN

QUAS ITERUM LIGNO CAELANDAS IMAGINES curavimus, ut paginis nostris imprimerentur, eae primum comparent in libro, quem Laurentius de Morgiani et Ioannes di Magontia Florentiae typis ediderunt anno 1495 die mensis iulii xxvij. Inscribitur liber: «Epistole et Evangelii et Lectioni vulgari in lingua toschana», quae sunt omnes biblicae Missalis Romani lectiones in popularem Italorum sermonem conversae. Eiusdem duo tantum exemplaria ad nos pervenerunt, quorum alterum, atque id integrum, Romae in bibliotheca academiae Lynceorum servatur, alterum Washingtonii in Libraria Congressus; videlicet Romani exemplaris formam typis nostris imitati sumus.

Pretium libri maximum in xylographiis est, quae, 164 numero, facta liniamentis describunt centum quadraginta duo Veteris Novique Testamenti, praeterea imagunculis viginti duabus semiformes Prophetarum et Evangelistarum figuras. Primas imaginum deliniationes, quae quidem maximam partem in ipsis lignis ductae videntur, Bartholomaeo Ioannis (di Giovanni, ut aiunt) certo tribuunt; at pluribus artificibus sculpturas, quorum varias manus ductusque in lignis discernimus.

Bartholomaeum di Giovanni discipulum fuisse constat Dominici Ghirlandarii, quo auctore sub ingenti adorantium Magorum tabula in Hospitio Innocentium Florentino anno 1488 basin pinxit; eum vero, quippe qui ab anno 1490 ad annum fere 1510 maximam partem librorum Florentinorum xylographiis exornasset, unum eminuisse inter aequales imaginarios librorum pictores.

Cum Florentini archetypi imagines pleraeque ad Quatuor Evangelia pertineant, singulis autem xylographiis ceteri Scripturae libri instructi sint, illas tantummodo Evangeliorum imagines elegimus, quae quasi quoddam corpus atque idem satis expressum efficerent. Caelavit affabre buxo Bruno

Bramanti, qui veterum sculptorum vestigiis diligentissime insistens, suam cuiusque sive peritiam sive asperitatem expressit. Postquam optimus artifex anno 1957 mortem obiit, octo quae restabant imagines discipulus scalpsit Italus Zetti, at frontis lignum Rainoldus Stone.

Vulgatam, quam Romae anno 1957 Pontificium Institutum Biblicum edidit, concedentibus Instituti rectoribus, ita ad verbum secuti sumus.

M.

NIHIL OBSTAT

Veronae, die xv martii 1963

Can. Joseph Turrini
Revisor delegatus

IMPRIMATUR

Veronae, die xvi martii 1963

✠ Joseph Carraro
Episcopus Veronensis

Hanc editionem Evangeliorum Latinam, quae Ioannis
Mardersteig typis quorum nomen est Zeno composita
est, xylographiae exornant, quas invenit anno 1495 Bar-
tholomaeus di Giovanni pictor atque iterum his annis
summa cum diligentia ligno scalpsit Bruno Bramanti.
140 exemplaria prelo manuali impressa sunt Veronae
chartis Magnaniorum fratrum Pixiensium
kalendis martiis anno Mccccclxiij
in aedibus Officinae Bodoni.

